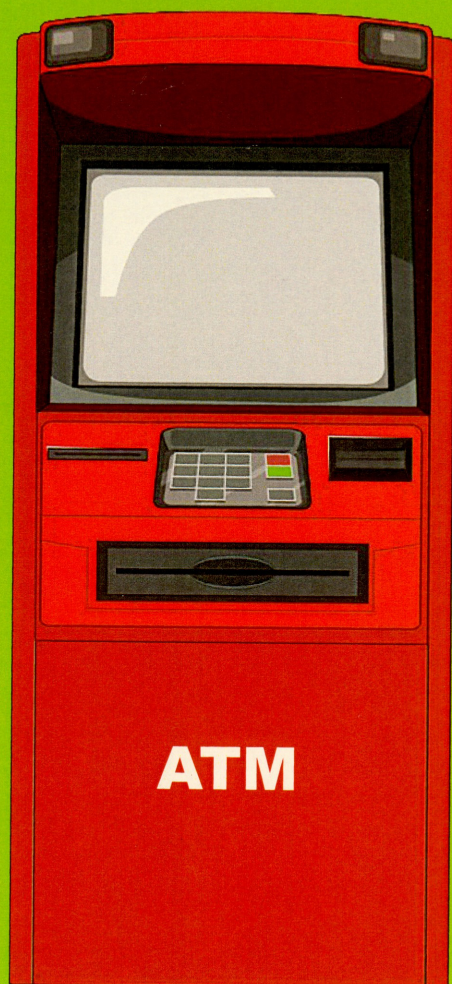
151

ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΑΣΙΣΜΟ

Τεύχος # 31 // Καλοκαίρι - Φθινόπωρο 2024 // 2 €

151

* Το πακέτο που έφαγαν οι έλληνες φασίστες το 1931 όταν, με τη βοήθεια του κράτους, προσπάθησαν να κάψουν την εβραϊκή συνοικία 151 στη Θεσσαλονίκη και έφαγαν τα μούτρα τους. Αυτό συμβολίζει το '151'. Είναι δηλαδή μια υπενθύμιση ότι η επιβίωσή μας εξαρτάται από τη συλλογική αυτοάμυνα των κοινοτήτων μας, όχι μόνο οργανωτικά αλλά και διανοητικά.

* Το περιοδικό που κρατάς στα χέρια σου εκδίδεται από την αυτόνομη ομάδα antifa negative, μέλος ενός δικτύου αυτόνομων ομάδων στην Αθήνα με το όνομα athens antifa.

* Στα 10 χρόνια - και 31 τεύχη - που μετράει είναι αποτέλεσμα συλλογικού κόπου και χρήματος, είναι εχθρικό προς κάθε μορφή κρατικής/κομματικής οργάνωσης και απεχθάνεται τις ΜΚΟ και τα ΜΜΕ.

* Για επικοινωνία μαζί μας, γνώμες, ανταποκρίσεις και κριτικές στείλε μας στο antifa_ngt@yahoo.com
Τα υπόλοιπα νέα μας θα τα μαθαίνετε από εδώ:
https://antifa-ngt.espivblogs.net/

ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΕΜΟΣ
Ω ΡΕ ΚΑΤΙ ΦΑΣΙΣΤΕΣ!

Εδώ και 25 περίπου χρόνια, από την εποχή των κινημάτων της αντι-παγκοσμιοποίησης, ένα φάντασμα πλανιέται πάνω από την Ευρώπη: το φάντασμα του φασισμού. Η «νέα ανάδυση της ακροδεξιάς» υποτίθεται πως προβληματίζει τις ευρωπαϊκές ηγεσίες τη στιγμή που οι ευρωπαϊκές κοινωνίες δίνουν μεγάλα εκλογικά ποσοστά στους φασίστες. Οι γελοίοι οπαδοί του Χίτλερ και των φίλων του απ' τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο ήδη κυβερνούν σε χώρες της Ευρώπης. Το «φαινόμενο» ήρθε και στην Ελλάδα. Στις τελευταίες ευρωεκλογές του 2024 καμιά δεκαριά ακροδεξιά κόμματα τα πήγαν θαυμάσια ανησυχώντας πολιτικούς βαθιά δημοκράτες, από τα παραδοσιακά δεξιά και αριστερά κόμματα της εξουσίας. Το «φαινόμενο» της ακροδεξιάς ήταν σχεδόν το μόνο που συζητήθηκε εκτεταμένα δημοσίως. Το γεγονός μάλιστα ότι η συζήτηση περί ακροδεξιάς ή και γενικά οποιαδήποτε συζήτηση περί ευρωεκλογών στην Ελλάδα δεν συνδέθηκε με τον πόλεμο που ανακήρυξαν τα μεγάλα κράτη της Ε.Ε. στη Ρωσία δημιουργεί μια χτυπητή αντίθεση.

Σε ένα κείμενο του τεύχους που κρατάτε στα χέρια σας, αραδιάζουμε έναν σκασμό από φιλο-πόλεμες δηλώσεις και ανησυχητικά στοιχεία για την αύξηση των στρατιωτικών εξοπλισμών στην Ευρώπη. Σε πείσμα όλων αυτών των δεδομένων που κάθε μέρα παρελαύνουν στις εφημερίδες και τις τηλεοράσεις, όσοι φοβούνται την ρατσιστική, εθνικιστική και φιλοπόλεμη ακροδεξιά στην Ευρώπη φαίνεται να μη φοβούνται καθόλου τον ίδιο τον πόλεμο. Ίσα-ίσα μάλιστα, αυτοί που υποτίθεται ότι φοβούνται την ακροδεξιά στην Ευρώπη (όπως π.χ. ο γάλλος πρωθυπουργός Μακρόν), είναι οι ίδιοι που αυξάνουν το στρατιωτικό μπάτζετ των χωρών τους και μιλάνε όλο και πιο ανοιχτά για πόλεμο! Η παραπάνω αντίφαση μάς προκαλεί λοιπόν μεγάλη καχυποψία και για το αν πράγματι οι «δημοκράτες» ανησυχούν για την άνοδο του φασισμού και για το αν αυτός ο φασισμός είναι κάτι διαφορετικό στην τελική από τα κράτη που ακόμη διαχειρίζονται οι «δημοκράτες».

Το μπλέξιμο του φασισμού και της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας εξάλλου δεν είναι κάτι φρέσκο. Το έχουμε αντιληφθεί και ιστορικά αλλά το αντιλαμβανόμαστε και εμπειρικά. Είναι ο φασίστας γείτονάς μας απαραίτητα νεοναζί; Είναι ο ρατσιστής μπάτσος της Αχαρνών απαραίτητα χρυσαυγίτης; Είναι το προμοτάρισμα της χρυσής αυγής από τα ΜΜΕ το 2010 γεγονός άσχετο με τις τότε στρατηγικές πειθάρχησης που εξαπέλυε πάνω στα κεφάλια μας το ελληνικό κράτος; Είναι ο Ανδρέας Λοβέρδος που μάζευε τις σεξεργάτριες από το κέντρο της Αθήνας ένας βαθύς δημοκράτης; Πιο πίσω, είναι η έμπρακτη υποστήριξη των δεκάδων χιλιάδων ταγματασφαλιτών της δεκαετίας του 1940 από το ελληνικό κράτος άσχετη με το πως αναπτύχθηκε αυτό το κράτος; Μπα! Η ιστορία του ντόπιου φασισμού είναι αδύνατον να ειπωθεί δίχως την ιστορία του ελληνικού κράτους και τούμπαλιν. Οι φασίστες λοιπόν μακράν του να είναι μια ***εξωτερική*** του κράτους απειλή, αποτελούν κάποιου είδους εφεδρεία που το κάθε κράτος επιστρατεύει αναλόγως πολιτικής συγκυρίας εσωτερικής και διεθνούς.

Αμφισβητούμε λοιπόν όχι ότι υπάρχουν φασίστες αλλά ότι υπάρχουν «δημοκράτες» και ότι δεν θέλουν να βλέπουν μπροστά τους φασίστες. Σκεφτείτε το και από την ανάποδη: τι έκαναν οι «δημοκράτες» στο παρελθόν όταν δεν ήθελαν να βλέπουν μπροστά τους μια πολιτική ή εθνική μειονότητα. Τους παρανομοποιούσαν, τους έριχναν ξύλο, τους αφομοίωναν· εν τέλει τους εξαφάνιζαν. Συνεπώς εδώ δεν έχουμε να κάνουμε με μια μειονότητα (τους φασίστες ντε!) που εκτροχιάστηκε, αλλά ίσα-ίσα ένα σχέδιο με μοιρασμένους και διακριτούς ρόλους. Το τι περιλαμβάνει ακριβώς αυτό το σχέδιο, μπορούμε να το ξέρουμε εύκολα ακούγοντας τα τύμπανα πολέμου:

α) ανάγκη για εθνική συσπείρωση και πολιτική συστράτευση ενόψει πολέμου,

β) ανάγκη για εσωτερική πειθάρχηση και διάδοση του φόβου μεταξύ των όσων δεν ψήνονται με εθνική συσπείρωση και πολιτική συστράτευση ενόψει πολέμου.

Εντωμεταξύ, ο φασισμός είναι ήδη εδώ, αποτελούμενος από επιβεβλημένες ομοφωνίες, χοντρό μιλιταρισμό, υψηλές τεχνολογίες ασφάλειας, μισθούς της πλάκας που ακόμα κι έτσι πλιατσικολογούνται από το κράτος, στρατόπεδα κράτησης μεταναστών, εθνικισμό και πάει λέγοντας.

Στο παρόν τεύχος έχουμε προσκομίσει ουκ ολίγες αποδείξεις για αυτό τον καθημερινό φασισμό στον οποίο ήδη τσαλαβουτάμε. Στο προαναφερθέν κείμενο για **το «πάρτι των εξοπλισμών» και τη στρατιωτική θητεία των γυναικών** συμπεραίνουμε ότι δεν ξέρουμε αν όλα αυτά ετοιμάζονται για να πέσουν μπόμπες στα κεφάλια μας αύριο ή το 2029, αλλά σίγουρα ξέρουμε ότι η δουλειά που ήδη κάνουν στα μυαλά μας είναι να σκορπάνε το φόβο πάνω μας.

Σε ένα ακόμη κείμενο περιγράφουμε **τις πολιτικές για τη μετανάστευση μέσα στη δεκαετία του 2010** και πώς μέσα από τα τη χρήση των νεοναζί, την ίδρυση στρατοπέδων κράτησης και την εξαπόλυση των υποτίθεται προνοιακών πολιτικών φιλανθρωπίας δεν πακετώθηκαν μόνο οι μετανάστες-εργάτες αλλά φτιάχτηκε και ντούρος ένας νέος εθνικός κορμός! Περιγράφουμε το πώς η αριστερά έσωσε το ελληνικό κράτος καταλαμβάνοντας όχι μόνο τον ρατσιστικό αλλά και τον αντι-ρατσιστικό πόλο αυτής της κοινωνίας, εμπλουτίζοντας τα υλικά εθνικά συμφέροντα με ευαίσθητες πρωτοβουλίες!

Ο κρατικός αντιρατσισμός αποτελεί θέμα και ενός ακόμη κειμένου που αναζητεί τη **γενεαλογία του αντιρατσιστικού νόμου στην Ελλάδα** και των πολλαπλών, σημερινών του χρήσεων και των ποικίλων προορισμών του που μόνο με τον ρατσισμό δεν έχουν να κάνουν – αλλά έχουν να κάνουν με ένα σωρό θέματα τόσο ευρεία όσο η εξωτερική πολιτική και η νεολαιίστικη πειθάρχηση. Σε ένα ακόμη συγγενές, θεματικά, κείμενο συζητάμε πως στην παραπάνω διαδικασία ρόλο είχαν όλο και **περισσότεροι νέοι «ειδικοί επιστήμονες»**, όπως οι ψυχολόγοι, οι οποίοι δίπλα στους μπάτσους απέκτησαν νέες κρίσιμες αρμοδιότητες. Ακόμη, ασχολούμαστε Ένα ακόμη σχετικό κείμενο αναφέρεται **στην εκμετάλλευση και την εγκληματοποίηση των (μεταναστών και μη) πιτσιρικάδων των δεκαετιών του 1980 και του 1990 και τη σχέση τους τόσο με την πορνεία όσο και την ντόπια ιστορία της ομοφυλοφιλίας**. Αλλά για να μη βαριέστε αυτή εδώ την ιστορία είπαμε να σας την πούμε μέσα από κριτική ταινιών!

Τέλος, για τους εθισμένους στον μισθό τους, συζητάμε πώς το κράτος μας – που κατά τα άλλα φοβάται τους φασίστες – δεν έβαλε χέρι στις τσέπες τις δικές τους αλλά στις δικές μας. Συγκεκριμένα, συζητάμε το **πώς το πλαστικό χρήμα όχι μόνο έβλαψε τους μισθούς μας αλλά μας έβαλε να σώζουμε εμείς τις ελληνικές τράπεζες**.

Ενώ συζητάμε λοιπόν για την απειλή του φασισμού, όλα τα παραπάνω αποτελούν σημάδια ενός φασισμού που ήδη τον τρώμε στη μάπα. Προς απόδειξη αυτού, ήδη οι πατριώτες συσπειρώνονται, τρέχοντας να δέσουν εντός και εκτός κάλπης τα υλικά τους συμφέροντα με διάφορους τσαρλατάνους, κάνοντας τους δικούς τους υπολογισμούς ενόψει πολέμου. Οι μη-πατριώτες σκάνε και δουλεύουν σιωπηλά. Και όλοι μαζί συζητάνε για μπάλα, για τον φόβο της ανόδου της ακροδεξιάς, για εκλογές, για την «Παλαιστίνη», ή τέλος πάντων για όποιο θέμα τους ταΐσουνε τα κρατικά και μισο-κρατικά ΜΜΕ.

Τα νοίκια παρέα με τους λογαριασμούς φτάνουν σε επίπεδα μισθού ενώ οι μισθοί μετατρέπονται σε προ-εξοφλημένες δαπάνες (είδη επιβίωσης, ενέργεια, καύσιμα), αλλά η αλήθεια είναι ότι η τρέχουσα διανοητική κατάστασή μας είναι μεν ολίγον τι για τα μπάζα· η δε αδυναμία μας να κάνουμε βήμα παραπέρα απ' τις οθόνες της «ενημέρωσης» μάς κρατάνε αέναα εγκλωβισμένους στο να δουλεύουμε και να το βουλώνουμε για όλα όσα μας καίνε.

Αν οι παραπάνω προβληματισμοί μας για τον φόβο των «δημοκρατών» ταγών μας έναντι του φασισμού ήταν διαδεδομένοι, πιστεύουμε ότι το ζήτημα της ανόδου της ακροδεξιάς θα προκαλούσε γενική θυμηδία. Αντίστοιχους προβληματισμούς μπορεί κανείς να αναπτύξει βέβαια για κάθε θέμα της καθοδηγούμενης από τα κρατικά ΜΜΕ ατζέντας.

Η μπάλα. Αν σκεφτόταν κανείς ας πούμε πόσες φορές έχουν σωθεί από το κράτος ορισμένες μεγάλες Ποδοσφαιρικές Ανώνυμες Εταιρίες από χρεωκοπία και το γεγονός ότι το ελληνικό κράτος τους έχει φτιάξει (ή θα τους φτιάξει) υπερ-σύγχρονα γήπεδα, μπορεί και να αναρωτιόταν λίγο πιο σοβαρά για το τι ρόλο παίζουν αυτές οι ΠΑΕ στην κρατική διαχείριση του ελεύθερού μας χρόνου.

Η Παλαιστίνη. Αν έψαχνε κανείς πόσες φορές στο παρελθόν η «Παλαιστίνη» αποτέλεσε πεδίο πολεμικής δράσης και διαπραγμάτευσης δεκάδων κρατών στη Μέση Ανατολή τα οποία χτυπιόντουσαν πάνω στις αγεφύρωτες διαφορές τους, μπορεί και να χαμπάριαζε ότι το παζλ είναι πιο σύνθετο από ό,τι φαίνεται στις οθόνες. Αν σκεφτόταν κανείς πόσες φορές στο παρελθόν Ελλάδα και Ισραήλ είχαν τουλάχιστον «περίπλοκες» σχέσεις θα μπορούσε ίσως να καταλάβει γιατί ενώ στην ελληνική κρατική τηλεόραση παίζει επίσημη στήριξη προς το Ισραήλ, 24 ώρες το 24ωρο παίζει και κλάμα υπέρ των θυμάτων της Γάζας, ενώ στην ιστοσελίδα του ελληνικού υπουργείου Εξωτερικών γράφεται πως η Ελλάδα προωθεί μια λύση δύο κρατών στην Παλαιστίνη – προ των συνόρων του 1967 (δηλαδή στα σύνορα του 1948!).

Έχοντας το παραπάνω κατά νου, δεν είναι και τόσο μυστήριο που τελείως ετερόκλητοι δρώντες, από καθηγητές πανεπιστημίων μέχρι φοιτητές, από το ΚΚΕ μέχρι τα κανάλια των εφοπλιστών, από τα Εξάρχεια μέχρι την κοινοβουλευτική Αριστερά, και από όλους αυτούς μέχρι την Ακροδεξιά, μιλάνε για «γενοκτονία» στη Μέση Ανατολή. Εξάλλου, η υλική χρησιμότητα του αντισημιτισμού σε αυτήν εδώ τη χώρα (απ' τον 19ο αιώνα μέχρι την οικονομική κρίση του 2010) ήταν πάντα μια εύκολη και βολική «μπάλα στην εξέδρα».

Με μια τέτοια έννοια, η εθνική ενότητα που συγκροτεί τον φασισμό της καθημερινότητας δεν είναι καν κάτι καινούργιο. Το κόμμα της Σοσιαλδημοκρατίας στη μεσοπολεμική Γερμανία ήταν από εκείνα που έστρωσαν θεσμικά αλλά και ιδεολογικά τον δρόμο στους ναζί. Ο Όγκοστ Μπέμπελ, πρώτος ιδρυτής του κόμματος έχει μείνει στην ιστορία για την περίφημη φράση ότι «ο αντισημιτισμός είναι ο σοσιαλισμός των ηλιθίων». Ο Μπέμπελ έβλεπε ένα προσεγγίσιμο δυναμικό στους αντισημίτες με την έννοια ότι εξεγείρονταν ενάντια στο καπιταλιστικό σύστημα, έστω κι αν το ταύτιζαν με τους Εβραίους. Η υπόλοιπη ιστορία είναι γνωστή. Η σοσιαλδημοκρατία ήταν –στην καλύτερη– η ίδια ένας «σοσιαλισμός των ηλιθίων», ενώ στη χειρότερη μια χουχουλιάρικη όψη του γερμανικού, φασιστικού επεκτατισμού.

Σήμερα αντίστοιχα η δράση των παραδοσιακών φασιστών θεωρείται άσχετη με τις ίδιες τις φασιστικές ατζέντες των σύγχρονων κρατών, τις οποίες εκπροσωπούν οι «δημοκράτες» Μακρόν και Δένδιας που μάλιστα παριστάνουν τους αντι-φασίστες. Γι' αυτό πολλοί είναι λαλίστατοι για την «ακροδεξιά», αλλά όχι για τον πόλεμο. Δική μας δουλειά είναι να καταστήσουμε ορατά αυτά τα σχεδόν αόρατα νήματα που συνδέουν τους φασίστες με τις κρατικές πολιτικές. Να χτυπήσουμε την κληρονομιά του φασισμού όπως ενσαρκώνεται ταυτόχρονα στα σύμβολα αλλά και στις συνέχειες της πολιτικής του στο σήμερα. Να αποκαλύψουμε τα χίλια πρόσωπα του φασισμού. Να φτύσουμε τον ντεμέκ κρατικό αντιφασισμό αλλά και τις αντιλήψεις περί «σοσιαλισμού των ηλιθίων». Να βάλουμε ζητήματα απ' τη δική μας ατζέντα και όχι των ΜΜΕ. Να κάνουμε παράλληλα αυτή τη διανοητική και δρομίσια δουλειά. Δεν είναι μόνο ζήτημα αξιοπρέπειας αλλά και της επιβίωσής μας.

«Το θηρίο που δεν βρίσκετε εδώ»

Ο αντι-ρατσιστικός νόμος και οι πολιτικές του χρήσεις

Τέσσερις μήνες πριν το ψήφισμα του νομοσχεδίου για το γάμο, ο δήμαρχος του Βόλου, Αχιλλέας Μπέος, προχώρησε σε ομοφοβικά σχόλια κατά του προέδρου του Σύριζα. Στη συνέχεια η Εισαγγελία του Αρείου Πάγου κινητοποιήθηκε προς εξέταση του ζητήματος, δηλαδή της ρητορικής μίσους. [1] Έτσι ξαναήρθε στο προσκήνιο ο αντιρατσιστικός νόμος και η ενασχόληση του ελληνικού κράτους με απόψεις που μπορούν να υποκινήσουν το ακροατήριο σε ρατσιστικό μίσος και βία. Από όσο γνωρίζουμε δεν έχει δοθεί στη δημοσιότητα κάποιο στοιχείο για την εξέλιξη της υπόθεσης. Παρόλα αυτά, πρέπει να αναρωτηθούμε για ποιο λόγο το ελληνικός κράτος ασχολείται τόσο πολύ με το έγκλημα, το ρατσισμό και την προστασία των θυμάτων. Δε πρέπει να ξεχνάμε ότι αυτή εδώ η σκατοχώρα έχει βασιστεί πάνω στην παρανομοποιημένη εργασία των μεταναστών και στη συνεχόμενη πειθάρχησή τους, ενώ παράλληλα γνωρίζει πολύ καλά πως να οργανώνει πογκρόμ απέναντί τους, όσο και αν προσπαθεί να το αποκρύψει. Ειδικεύτηκε στις σκούπες χρηστριών και στη διακίνηση γυναικών. Για αυτό και εμείς αποφασίσαμε σε αυτό το κείμενο να ασχοληθούμε με τον αντιρατσιστικό νόμο, την ιστορία του και τι πολιτικά συμπεράσματα μπορούμε να βγάλουμε για το σήμερα.

Από τον «αντιρατσισμό» στο πογκρόμ

Στις 25 Ιανουαρίου 1891 γράφτηκε στην εφημερίδα *Εφημερίς* ένα άρθρο με τίτλο «Ο αντισημιτισμός εν Ελλάδι» και αναφερόταν στις προόδους του αντισημιτισμού στον κόσμο. Εκεί αναφερόταν ο αντισημιτισμός ως «θηρίο αιμοβόρο και τρομακτικό» και κατέληγε:

> *«ευρίσκεται, δόξα τω Θεώ και ένας ευλογημένος τόπος εις την ανατολήν όπου το θηρίον αυτό δεν το ευρίσκετε, ή, δια να είμαι ακριβέστερος, το ευρίσκετε υπό άλλην μορφήν, ακίνδυνον όλως. Ο τόπος αυτός είναι η Ελλάς».*

Παρόλα αυτά, λίγους μήνες μετέπειτα, στις 2 Απριλίου 1891, βρέθηκε το πτώμα ενός εντεκάχρονου κοριτσιού στην Κέρκυρα που ήταν κόρη ενός Εβραίου ράφτη. Πριν βρεθεί το πτώμα, ο πατέρας είχε δηλώσει την εξαφάνιση της κόρης του στην αστυνομία και την αναζητούσε. Ανεξαρτήτως όμως του θρησκεύματος του παιδιού και της έγνοιας του πατέρα, οι αρχές θεωρούσαν πως πρόκειται για εβραϊκή πλεκτάνη. Έτσι, στοχοποιήθηκε η εβραϊκή κοινότητα, ανακρίθηκε ο πληθυσμός της και ύστερα συνελήφθησαν Εβραίοι μαζί με τους γονείς του κοριτσιού. Η ελληνική κοινωνία, πεισμένη από τις κινήσεις του κράτους, προχώρησε σε λιθοβολισμούς, κακοποιήσεις και καταστροφές εβραϊκών καταστημάτων και σπιτιών. Ύστερα ο στρατός εμπόδισε την είσοδο και την έξοδο από την εβραϊκή συνοικία για περισσότερο από ένα μήνα και ξέσπασε λιμός. Τα γεγονότα δεν έμειναν μόνο στην Κέρκυρα, αλλά επεκτάθηκαν στη Λευκάδα και στη Ζάκυνθο. Στη Λευκάδα οι αρχές έκλεισαν τον εβραϊκό πληθυσμό στο Φρούριο, υπό άθλιες συνθήκες, για λόγους «προστασίας», ενώ στη Ζάκυνθο, λόγω έλλειψης στρατιωτικών μονάδων και καθώς οι ταραχές είχαν πάρει σκληρότερη μορφή, στάλθηκαν στρατιωτικές δυνάμεις από την Αθήνα και την Πελοπόννησο. Αμέσως μετά η εφημερίδα Εφημερίς παραδέχθηκε πως τα δεδομένα άλλαξαν. [2]

Θα αναρωτηθεί κανείς/καμία για ποιο λόγο αναφέρουμε αυτό το παράδειγμα. Ο λόγος βρίσκεται στο ότι το ίδιο το ελληνικό κράτος πραγματοποίησε αυτό το πογκρόμ. Χωρίς τη βοήθεια του, ενδεχομένως να μην είχε εμφανιστεί. Άλλωστε ο εισαγγελέας και ο στρατός ήταν αυτοί που μέσω των πράξεών τους δημιούργησαν τον όχλο που θα έφερνε εις πέρας αυτή τη φρίκη. Έτσι ο δολοφόνος του κοριτσιού υποτίθεται εντοπίστηκε εντός της κοινότητάς του. Μπορεί να λέγεται ότι ο στρατός είχε σκοπό να βοηθήσει την εβραϊκή κοινότητα, ωστόσο χάρη σε αυτόν ξέσπασε ο λιμός. Για την ακρίβεια, ο στρατός τον οργάνωσε. Κοιτώντας, δηλαδή, στο παρελθόν μαθαίνουμε πως από τότε το ελληνικό κράτος είχε την τάση να μεταμφιέζεται και να αναδεικνύεται ως αντιρατσιστικό. Στόχευε προς την «προστασία» των θυμάτων ρατσιστικής βίας και όπως έλεγε η *Εφημερίς* «το θηρίον αυτό δεν το ευρίσκετε» στην Ελλάδα.

Η ιστορία των πογκρόμ όμως έχει και συνέχεια στην πρόσφατη ιστορία. Το 1998, ύστερα δηλαδή από την έλευση των Αλβανών και άλλων βαλκάνιων μεταναστών στην Ελλάδα, και ο τότε υπουργός Εξωτερικών Θεόδωρος Πάγκαλος κατέληγε στο ίδιο συμπέρασμα. «Λαός φιλάνθρωπος, ο ελληνικός λαός δεν υπέπεσε σε αντιρατσιστικά ολισθήματα και θεωρίες». [3] Ενώ η ελληνική κοινωνία παρουσιαζόταν ως αντιρατσιστική, ήταν τη δεκαετία του 90 που οι μετανάστες κατάλαβαν τη θέση που επιφύλασσε το κράτος για αυτούς εντός της ελληνικής επικράτειας. Γεγονός που κατορθώθηκε τόσο από την αριστερά όσο και από τη δεξιά. Από τη μία τα αφεντικά και οι μπάτσοι τους έδερναν και τους βασάνιζαν, από την άλλη οι αριστεροί είχαν αναλάβει ρόλο μεσολαβητή εντός των αντιρατσιστικών φεστιβάλ και πολλοί από αυτούς έπιασαν δουλειά σε Μ.Κ.Ο. συμβάλλοντας στη διαχείρισή τους. Τον Σεπτέμβρη του 2004 τα λεγόμενα του Πάγκαλου διαψεύδονται για άλλη μια φορά. Η αφορμή ήταν ο αγώνας μεταξύ της εθνικής ποδοσφαίρου της Αλβανίας και της Ελλάδας και την ήττα της τελευταίας με σκορ 2-1. Οι πανηγυρισμοί των Αλβανών είχαν ως απάντηση τη διεξαγωγή ενός πανελλαδικού πογκρόμ που οδήγησε σε τουλάχιστον έναν νεκρό και εκατοντάδες τραυματίες. Μετά από όλα αυτά η αριστερά ανταποκρίθηκε ρίχνοντας την ευθύνη τόσο στους Έλληνες όσο και στους Αλβανούς, ενώ σε πορεία διαμαρτυρίας ενάντια στο πογκρόμ φώναζαν «Οι Έλληνες δεν είναι ρατσιστές». Το πογκρόμ υπενθύμιζε την ταξική θέση που προοριζόταν για τους Αλβανούς μετανάστες. Τέτοια ήταν και η σημασία του συνθήματος «δεν θα γίνεις Έλληνας ποτέ, Αλβανέ» που ξεχύθηκε σε κάθε πόλη και στις οθόνες.

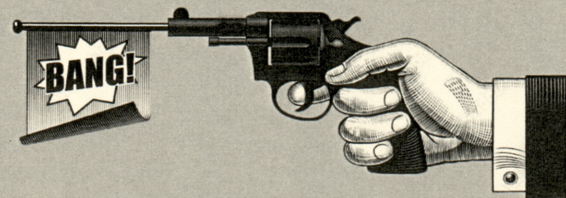
Αντίστοιχα, πέντε χρόνια μετά το πογκρόμ εναντίων των Αλβανών μεταναστών σειρά είχε η περίπτωση του Άγιου Παντελεήμονα που στόχευε στους μουσουλμάνους εργάτες. Στο στόχαστρο τέθηκαν οι τρόποι αναπαραγωγής τους το οποίο συνέβαλε στην υποτίμηση και διατήρησή τους στον πάτο αυτής της κοινωνίας. Η παρανομοποίηση των μεταναστών εξελίχθηκε μέσω Ελλήνων φασιστών, που θα έπαιρναν την ονομασία «επιτροπή κατοίκων», χρυσαυγιτών, μπάτσων και αφεντικών. Η δράση τους περιλάμβανε επιθέσεις σε μετανάστες και στα μαγαζιά τους και κινήσεις αποκλεισμού τους από το δημόσιο χώρο. Όλα αυτά υλοποιήθηκαν με την ανοχή των μπάτσων και τη συμβολή τους σε πολλές περιπτώσεις. Στρατιωτικοποιημένες περιοχές δημιουργήθηκαν και ο έλεγχος τους περνούσε μέσα από την κρατική βία. Οι συνθήκες ύπαρξης των μουσουλμάνων μεταναστών δε θα μπορούσαν να εφαρμοστούν δίχως της συμβολή του κράτους. Εκείνο ανέδειξε την περιοχή ως εγκληματική. Έπειτα οι ρατσιστές ανέλαβαν δράση «επιβεβαιώνοντας» την ύπαρξη του προβλήματος και στη συνέχεια τακτοποίησαν το «πρόβλημα» οι μπάτσοι. Αποκορύφωμα της κατάστασης ήταν το 2011 όπου μετά τη δολοφονία ενός Έλληνα από τρεις Αφγανούς ακολούθησε η δημιουργία επιτροπής κατοίκων στην πλατεία Βικτώριας. Τότε εξελίχθηκε ένα γενικευμένο πογκρόμ με τουλάχιστον έναν νεκρό και περίπου 300 τραυματίες. Τα θύματα ήταν οι μετανάστες και το πογκρόμ διήρκησε ένα μήνα. [4] Για όλα τα παραπάνω κανένας αντι-ρατσιστικός νόμος δεν ενεργοποιήθηκε, πράγμα που μας κάνει να υποψιαζόμαστε ότι ο λόγος ύπαρξης του αντι-ρατσιστικού νόμου δεν είναι ακριβώς ο ρατσισμός!

Από τον αντιρατσιστικό νόμο μέχρι την εκπαίδευση των μπάτσων

Προφανώς τα παραδείγματα ρατσιστικής βίας δεν τελειώνουν εκεί και δεν είναι ο σκοπός μας να τα απαριθμήσουμε. Από την άλλη πρέπει να κατανοήσουμε πως το ίδιο το ελληνικό κράτος παράγει αυτά τα περιστατικά. Ακόμα και όταν χαρακτηριζόταν ως προστάτης θυμάτων ρατσισμού ή όταν διαλαλούσε ότι οι Έλληνες δεν είναι ρατσιστές. Όσο για τον αντιρατσιστικό νόμο δε χρειάζεται ούτε να εκπλησσόμαστε ως προς την ύπαρξή του, ούτε και να αναμένουμε κάποιου είδους προστασία μέσω αυτού. Το 1965 έπειτα από την εμπειρία των δύο παγκόσμιων πολέμων υιοθετήθηκε από την πλειοψηφία των δυτικοευρωπαϊκών κρατών η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την εξάλειψη κάθε μορφής φυλετικών διακρίσεων. Έτσι τα συμβαλλόμενα κράτη είχαν την υποχρέωση να ποινικοποίησουν ιδέες που αναφέρονται σε φυλετική ανωτερότητα και μίσος και πράξεις που μπορούν να οδηγήσουν σε βία λόγω φυλετικής διάκρισης ή εθνικής προέλευσης. Το ελληνικό κράτος ενέκρινε τη σύμβαση το 1970, από την εγνωσμένων αντι-ρατσιστικών φρονημάτων δικτατορία των Συνταγματαρχών. Εννιά χρόνια μετά, το ελληνικό κράτος υιοθέτησε τον πρώτο αντιρατσιστικό νόμο γνωστό ως ν.927/1979 «Περί κολασμού πράξεων ή ενεργειών αποσκοπουσών εις φυλετικάς διακρίσεις» και ψηφίστηκε από όλα τα κόμματα. [5] Με αυτό το νόμο ποινικοποιήθηκε η ρητορική μίσους και η προτροπή σε πράξεις βίας ή μίσους απέναντι σε πρόσωπα λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής. [6] Βέβαια, ο νόμος αξιοποιήθηκε ελάχιστες φορές, συγκεκριμένα μόλις 11 φορές μέχρι που τροποποιήθηκε το 2014. Και από τις 11 αυτές φορές μέσα στα 35 χρόνια, υπήρξε μόνο μια αμετάκλητη καταδίκη. [7] Για να εφαρμοστεί ο νόμος μάλλον έπρεπε να πεις τρεις φορές Heil Hitler στα γερμανικά. Οι υποθέσεις που εκδικάστηκαν αφορούσαν αντιτσιγγάνικες, αντι-αλβανικές και αντισημιτικές δηλώσεις και άρθρα. Μία από αυτές τις υποθέσεις ήταν η δίκη του νεοναζί Κωνσταντίνου Πλεύρη όπου το 2007 καταδικάστηκε σε 14 μήνες φυλάκιση με αναστολή. Αυτή η απόφαση προέκυψε μετά από την έκδοση του αντισημιτικού βιβλίου με τίτλο *Εβραίοι, όλη η Αλήθεια*. Παρόλα αυτά, ακόμη και ο Πλεύρης αθωώθηκε στο εφετείο το 2009.

Το 2008 το συμβούλιο της Ε.Ε., μέσω της απόφασης-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ, προσπάθησε να διαμορφώσει καταλληλότερες συνθήκες «καταπολέμησης» του ρατσισμού και να ενισχύσει τις υφιστάμενες διατάξεις. Τα κράτη θα έπρεπε να υιοθετήσουν την απόφαση και να την εντάξουν στις εγχώριες νομοθεσίες μέχρι τις 28 Νοεμβρίου του 2010. Το ελληνικό κράτος τελικά τροποποίησε το νόμο του 1979 το 2014. Την περίοδο 2011-2013 όλα τα κόμματα κατέθεταν και από ένα αντιρατσιστικό νομοσχέδιο. Μέχρι και οι φασίστες της Χρυσής Αυγής πρότειναν νόμο για την πάταξη του «ρατσισμού» που δέχονται οι Έλληνες. Ο ν.4285/2014 από τη μία ποινικοποιεί τη ρητορική μίσους, από την άλλη διευρύνει το πλαίσιο εφαρμογής του νόμου. Εκτός από τις διακρίσεις λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, επεκτείνεται και σε διακρίσεις βάσει χρώματος, καταγωγής, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου, αναπηρίας και θρησκεύματος. [8] Οι ποινές αυστηροποιούνται, ενώ επίσης προστίθεται ως ποινικό αδίκημα η άρνηση εγκλημάτων πολέμου, εγκλημάτων γενοκτονιών, εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας, του Ολοκαυτώματος και των εγκλημάτων του ναζισμού. [9] Βέβαια, η αναγνώριση γενοκτονιών δεν προκύπτει λόγω ευαισθητοποίησης, αλλά αποτελεί εργαλείο εξωτερικής πολιτικής που προβάλει των εξωτερικό εχθρό και τα εγκλήματα του και ταυτόχρονα διαμορφώνεται από τις συμμαχίες του στην παρούσα κατάσταση. Μην ξεχνάμε ότι τελικά είναι το ίδιο το ελληνικό κράτος που ξεπλένει τα εγκλήματά του μέσα από αυτή τη διαδικασία. [10]

Εκτός όμως από την υιοθέτηση του αντιρατσιστικού νόμου και στη συνέχεια την τροποποίησή του, μαθαίνουμε πως μέχρι το 2018 έχουν υπάρξει και άλλα μέτρα προς αυτή την κατεύθυνση.

ΤΟ QUEER ΚΡΑΤΟΣ ΠΗΡΕ Τ' ΟΠΛΟ ΤΟΥ

Μήνες τώρα το κράτος συζητάει για το πώς θα γίνει η διεύρυνση της πατροπαράδοτης ελληνικής οικογένειας με γκέι και λεσβίες, ενώ οι εξίσου πατροπαράδοτοι φασίστες (ακροδεξιοί, εκκλησία και οι φίλοι τους) θα διατηρούν το δικαίωμα τους στην πειθάρχηση των «μη-κανονικών» που περισσεύουν.

Όπως σε κάθε «δημόσια διαβούλευση», το μενού στην πραγματικότητα περιλαμβάνει: Ταξικές πολιτικές για τον δημόσιο χώρο. Ειδικούς κάθε λογής και κυρίως ειδικούς περί δημόσιας τάξης. Και πάνω απ' όλα την εμπέδωση ότι στους πολεμικούς καιρούς που ζούμε όλοι χωράνε στον εθνικό κορμό!

Από την άλλη, όταν το ελληνικό κράτος επιδιώκει να χτίσει εμπιστοσύνη με τους γκέι, τις λεσβίες, και τα τρανς άτομα, έχει ένα έργο δύσκολο αφού κάθε τόσο η αστυνομία φροντίζει να πατάει με τις μπότες της τον λαιμό γνωστών και άγνωστων Ζακ ανά την επικράτεια. Η ομοφυλοφιλία κάποτε ήταν έγκλημα, έπειτα ασθένεια και τώρα που οι γιατροί έγιναν «φίλοι» μας, έγινε σεβαστή ατομική επιλογή –μονάχα όμως αν παραμένει νομιμόφρων!

Η ομοφοβία αλέθεται στον κρατικό λόγο σαν ακόμη ένα «έγκλημα». Μ' αυτό τον τρόπο η πολιτική – δηλαδή η πόλωση αυτής της κοινωνίας σε επίπεδο ταξικό, φύλου και καταγωγής – εμφανίζεται σαν αστυνομικό πρόβλημα. Οι συλλήψεις των ομοφοβικών λένε: «τα σώματα ασφαλείας είναι φίλοι σας».

Με αυτό τον τρόπο ξεπλένεται το στρέιτ κράτος μας. Και ενώ αυξάνει τις στρατιωτικές του δαπάνες, στο εσωτερικό του στοχεύει τη συνύπαρξη των επικίνδυνων τάξεων: μετανάστριες, φρικιά, ανήλικους προλετάριους. Και καλωσορίζει τόσο όσους γυρεύουν προστασία στο Τμήμα Ρατσιστικής Βίας όσο κι εκείνους που θα διοχετευτούν σε όχλους χρήσιμους για το μέλλον, ευθυγραμμισμένους με τα κρατικά συμφέροντα.

Η ασταμάτητη προπόνηση του εθνικού κορμού θα συνεχίσει όπως σήμερα. Εγκλήματα στα δελτία ειδήσεων που επιζητούν την ταύτισή μας με την αστυνομία. Πειθάρχηση των ανηλίκων και των οικογενειών τους, για να μην τους πάρει ο διάολος. Και η εμπέδωση μιας ελευθερίας, πάντα κάτω από το λάβαρο του πολεμικού μας κράτους! Μέχρι να αρχίσει να γκρεμίζεται ο κόσμος γύρω μας. Ή μέχρι να σαμποτάρουμε τα γρανάζια του.

antifa negative

antifa_ngt@yahoo.com

04/2024

Το τελευταίο επεισόδιο της κρατικής ενασχόλησης με τα θύματα του ρατσισμού ήταν ο νόμος για τον γάμο και την τεκνοθεσία των ομόφυλων ζευγαριών. Μ' αυτόν ασχοληθήκαμε στην παραπάνω αφίσα που κολλήθηκε από το antifa negative τον Απρίλιο του '24 στην Αθήνα.

Το 2015 συστάθηκε το Εθνικό Συμβούλιο κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, το οποίο υπάγεται στο υπουργείο Δικαιοσύνης και ασχολείται με το σχεδιασμό πολιτικών πρόληψης και καταπολέμησης του ρατσισμού. Μέλη του συμβουλίου είναι εκπρόσωποι από τα υπουργεία Δικαιοσύνης, Μετανάστευσης, Εξωτερικών, Εργασίας, της ΕΛ.ΑΣ., Μ.Κ.Ο. και εθνικών φορέων. Φανταστείτε όλους αυτούς που οργανώνουν τόσα χρόνια τον εγκλεισμό των μεταναστών να συζητάνε για τη ρατσιστική βία.

Επιπλέον, έχουν ενσωματωθεί οδηγίες προστασίας των θυμάτων ρατσιστικών εγκλημάτων και ενδοοικογενειακής βίας και υπό προϋποθέσεις τους παρέχεται αποζημίωση. Αλλά και όποτε αντιμετωπίσουν πρόβλημα το μόνο που μένει είναι να πάρουν ένα τηλέφωνο στη σχετική γραμμή καταγγελιών και να καταγραφεί το περιστατικό. Βέβαια, για την καλύτερη καταπολέμηση του ρατσισμού θα έπρεπε ορισμένοι να επιστρέψουν στα θρανία. Εισαγγελικοί λειτουργοί, δικαστές και μπάτσοι παρακολουθούν σεμινάρια και συμμετέχουν σε δράσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και εκπαιδεύονται σε θέματα ρατσιστική βίας. [11] Εν τέλει ο ρατσισμός είναι θέμα παιδείας. Και να που πλέον τα μαθήματα αντιρατσισμού φαίνεται να έχουν αποδώσει!

Εθνική συνοχή σε πολεμικούς καιρούς

Θα έχετε προσέξει πως τα τελευταία χρόνια η κρατική ενασχόληση με το έγκλημα και τη μικροπαραβατικότητα έχει διογκωθεί σε μεγάλο βαθμό. Ρίχνοντας μια ματιά στις εφημερίδες ή στα δελτία ειδήσεων αντιλαμβάνεται κανείς/καμία, πολύ γρήγορα, πως δεκάδες άρθρα και τηλεοπτικές ειδήσεις μας ενημερώνουν για τα προβλήματα που μαστίζουν την ελληνική κοινωνία. Καθημερινά οι νέοι προβαίνουν σε εγκληματικές ενέργειες και μετατρέπονται σε συμμορίες, μέσα στα σπίτια η ενδοοικογενειακή βία όλο και αυξάνεται και στα σχολεία κάτι πρέπει να γίνει με το bullying. Τα προβλήματα έγιναν «ορατά», οπότε πρέπει να βρεθούν και οι λύσεις. Ποιος θα δώσει τις λύσεις; Μα το ελληνικό κράτος, φυσικά, που όλα αυτά τα χρόνια δεν έχει σταματήσει να μας προσφέρει τη φροντίδα του. Μέχρι και τους φασίστες έκλεισε στη φυλακή τέσσερα χρόνια πριν και πρόσφατα νομιμοποίησε το γάμο των ομόφυλων ζευγαριών.

Όπως καταλαβαίνετε από τα παραπάνω, ο αντιρατσιστικός νόμος εξαρχής δεν αποτελούσε εργαλείο πάταξης του ρατσισμού ούτε προοριζόταν για να διώκει τον Μπέο και το συνάφι του. Οι κρατικές προσπάθειες «αντιμετώπισης των ρατσιστικών φαινομένων» έχει ως στόχο τόσο την επιδιόρθωση της εικόνας της ελληνικής αστυνομίας όσο και την εμπιστοσύνη μας προς τους θεσμούς του κράτους. [12] Η Βίκυ Βλάχου, καθηγήτρια Εγκληματολογίας του Παντείου, αναφέρει σε άρθρο της με θέμα την καλύτερη αντιμετώπιση του εγκληματικού φαινομένου: *«Όσο ο στόχος της αποτελεσματικής αντιμετώπισης του εγκλήματος δεν επιτυγχάνεται, τόσο τα θύματα και οι πολίτες γενικότερα παύουν να εμπιστεύονται σθεναρά το σύστημα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, τα πρόσωπα που το υπηρετούν και ένα σύνολο θεσμών. Η έλλειψη εμπιστοσύνης συμπαρασύρει ένα σύνολο εξελίξεων και συχνά αδιεξόδων που καλείται να αντιμετωπίσει η Πολιτεία. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν η μειωμένη καταγγελία εγκληματικών συμπεριφορών [..] και η επιλογή εναλλακτικών της ποινικής αντιμετώπισης λύσεων»*. [13] Το άρθρο αυτό είναι γραμμένο το 2015. Και τι μας λέει; Ότι πρέπει να μπουν στο επίκεντρο τα θύματα μπας και οι καταγγελίες αυξηθούν και εκείνα αντιληφθούν ότι προστάτης τους είναι το υπουργείο Δικαιοσύνης και οι μπάτσοι. Σε συνέχεια του τότε, και σήμερα μπορούμε να αντιληφθούμε ότι διάφοροι ρουφιάνοι προσπαθούν να μας πείσουν να εξοικειωθούμε με τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες καταγγελίας για το bullying, για την ενδοοικογενειακή και για τη ρατσιστική βία. Στην ουσία μας λένε ότι κουμάντο κάνει το κράτος και κάθε «πρόβλημα» θα επιλύεται μέσω αυτού.

Μέχρι και στο γήπεδο αν έχει πάει κανείς/καμία θα έχει προσέξει τη φράση «no to racism» που το στολίζει. Η τοποθεσία δεν είναι τυχαία και βέβαια το υποκείμενο απεύθυνσης είναι τα κατώτερα στρώματα που βρίσκονται εκεί τις Κυριακές. Στην πραγματικότητα ο αντιρατσιστικός νόμος αξιοποιείται για εσωτερική πειθάρχηση και ως μέσο βελτίωσης της θέσης του ελληνικού κράτους στους διακρατικούς ανταγωνισμούς. Παράλληλα, είναι το ίδιο το κράτος που επιχειρεί να ορίσει τι είναι ρατσισμός και τι δεν είναι. Ο ρατσισμός ορίζεται βασικά ως άλλο ένα «έγκλημα», που θα επιλύεται μέσω κρατικών μηχανισμών. Η θέσπιση του αντιρατσιστικού νόμου και οι μπάτσοι που ξαναγίνονται μαθητές, η συνεχόμενη ενασχόληση του κράτους με το έγκλημα και την προστασία των θυμάτων, ακόμα και τα «κινήματα» που ζητάνε κρατική μέριμνα αποτελούν το μηχανισμό λήθης και διαστρέβλωσης έτσι ώστε να ξεπλυθεί και το παρελθόν αλλά και το παρόν της χώρας. Είναι ακόμα ένα εργαλείο που αποκρύπτει τη συνέχεια των κρατικών πολιτικών στο χρόνο. Τελικά, και εργαλείο αποβλάκωσής μας. Μέσα σε όλα αυτά, μην ξεχνάμε ότι και η αριστερά έστρωσε το δρόμο προς αυτή την πορεία. Λίγο η ρητορική περί κρατικής ανικανότητας, λίγο η υποτίμηση που δέχονταν οι μετανάστες μέσω «αντιρατσιστικών» πράξεων, αρκούσαν για να διδάξουν τους δεξιούς. Η ανάγκη εσωτερικής συνοχής που εξυπηρετούν τέτοιες πολιτικές κατευθύνσεις εξυπηρετεί βέβαια στην προοπτική ενός μέλλοντος που προμηνύει πολεμική σύγκρουση. Οι μπάτσοι παρουσιάζονται ως σύμμαχοί μας και οι κρατικές επιταγές ζητάνε τη συμπόρευσή μας μαζί τους. Το αντι-ρατσιστικό κράτος παίρνει το όπλο του! Οι αυτόνομοι μπορούν να μάθουν απ' όλα αυτά. Να περιγελάσουν τους νόμους για τον «ρατσισμό». Αλλά και να χτυπήσουν τους ρατσιστές και τους φασίστες όπου τους βρούνε. Όχι να παρατήσουν την αντιμετώπιση του ρατσισμού στους μπάτσους και τα κόμματα, αλλά να προσαρμοστούν με λόγια και πράξεις στη νέα εποχή. Να υποδέχονται τους «συμπεριληπτικούς» νόμους ως αυτό που είναι: κρατικές πολιτικές που στόχο έχουν την πειθάρχηση αλλά και την αποβλάκωσή μας, εργαλεία που εξυπηρετούν τις πολυδιάστατες πολιτικές του ελληνικού κράτους.

Υποσημειώσεις

[1] Ηλιάνα Μάγρα , «Αχιλλέας Μπέος: Η ρητορική μίσους και η νομοθεσία», *Καθημερινή*, 11.10.2023.
[2] Γιώργος Μαργαρίτης, *Ανεπιθύμητοι συμπατριώτες, Στοιχεία για την καταστροφή των μειονοτήτων της Ελλάδας - Τσάμηδες, Εβραίοι*, Βιβλιόραμα, 2005, σ. 33-37.
[3] Μαργαρίτης Γιώργος, *ό.π.*, σ. 29.
[4] Βλ. «2004-2011: Μεγαλώνοντας από πογκρόμ σε πογκρόμ», *151* τχ. 28 (Καλοκαίρι-Φθινόπωρο 2023).
[5] Βλ. Ανδρέας Τάκης, «Ρητορική μίσους, δημοκρατία και λογοκρισία» στο *Λεξικό Λογοκρισίας στην Ελλάδα 'Καχεκτική Δημοκρατία, Δικτατορία, Μεταπολίτευση'*, Καστανιώτης, 2018.
[6] Νόμος 927 ΦΕΚ Α΄139/28.6.1979.
[7] Παναγιώτης Δημητράς, «Ρατσιστικές διακρίσεις στον ΟΗΕ: Β. 'Μετεξεταστέοι' αντιρατσιστικός νόμος και υπουργείο Δικαιοσύνης», *Ελληνικό Παρατηρητήριο των Συμφωνιών του Ελσίνκι*, 10.8.2016.
[8] Το θρήσκευμα προστίθεται με το ν.1419/1984.
[9] Νόμος 4285 ΦΕΚ Α 191/10.9.2014.
[10] Βλ. «Είχα κι εγώ έναν παππού πρόσφυγα!» 'Οι γενοκτονίες σαν μάρκες προς εξαργύρωση στο κρατικό παιχνίδι της Αν. Μεσογείου', *151* τχ 18 (Νοέμβριος 2019).
[11] Βλ.. «Το νομικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση του ρατσισμού και του ρατσιστικού εγκλήματος», *Lawspot.gr*, 16.10.2018.
[12] Σχετικά με την προσπάθεια που κάνει η ελληνική αστυνομία να βελτιώσει τη δημόσια εικόνα της βλ. «Οι μπλε στολές χρειάζονται αγάπη! Αλλά γιατί δεν την παίρνουν;», *151* τχ. 30 (Χειμώνας-Άνοιξη 2024).
[13] Βίκυ Βλάχου, «Η κρίση ως ευκαιρία ανάδειξης του εγκληματικού φαινομένου: Ο ρόλος του θύματος, τα αδιέξοδα και οι προκλήσεις» στο *Έγκλημα και ποινική καταστολή σε εποχή κρίσης*, Σάκκουλα, 2016.

Χρήμα τέλος, ζωή μαγική;

POS και ταξική αναδιάρθωση αλά καρτ

Τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια είναι καταιγιστικά και γι' αυτό ακατανόητα. Τον Δεκέμβριο του 2008 αλλά και χρόνια πριν απ' αυτόν τα ΑΤΜ αποτελούσαν συνήθη στόχο των αντιεξουσιαστικών ξεσπασμάτων σαν σύμβολα της εξουσίας του τραπεζικού συστήματος και του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου. Λίγα χρόνια μετά τον Δεκέμβρη οι νεοναζί εμφανίστηκαν δυναμικά στον Άγιο Παντελεήμονα – και κυρίως στις οθόνες των τηλεοράσεων – για να μεταφέρουν μια γιαγιά με ασφάλεια στο ΑΤΜ της γειτονιάς. Ένα χρόνο μετά το διάγγελμα του πρωθυπουργού Γ. Παπανδρέου απ' το Καστελόριζο, η έλευση της καταραμένης «τρόϊκας» οδήγησε σε γενικευμένο φόβο ότι οι τράπεζες θα πάθουν «Αργεντινή 2001» και η σημειολογία της κατσαρόλας ήρθε και στα μέρη μας. [1] Η τότε ελληνική κυβέρνηση εθνικής ενότητας προσπάθησε να αποφύγει την πτώση της, χρεώνοντας το τράβηγμα των χρημάτων των πολύ-εκατομμυριούχων καταθετών στους εβραίους (σ.σ. λίστα Λαγκάρντ) αλλά τελικά δεν σώθηκε. Τον Ιούλιο του 2015, όταν πια είχε αναλάβει η διάδοχος, εναλλακτική αριστερή κυβέρνηση, τα capital controls δεν αποφεύχθηκαν. Τα ΑΤΜ στα οποία η γιαγιά μέχρι πρότινος έφτανε με ασφάλεια λόγω του καλοκάγαθου νεοναζί, πλέον φρουρούνταν από την αστυνομία ενώ η χρυσή αυγή έμπαινε φυλακή. Στα ίδια ΑΤΜ μπορούσες να κάνεις ανάληψη μέχρι 60 ευρώ την ημέρα. Εκεί είδαμε για πρώτη φορά ουρές στα ΑΤΜ. Τον Αύγουστο του 2015 ο Κυριάκος Μητσοτάκης, μολονότι αντιπολίτευση, έγραφε στην *Καθημερινή* ότι «οι Έλληνες έχουμε μια δυσλειτουργική προσκόλληση στα μετρητά». [2] Μετά ήρθε ο ιός. Τα χαρτιά στα οποία ήμασταν δυσλειτουργικά προσκολλημένοι πιάσανε γρίπη. Και η κυβέρνηση Μητσοτάκη πρότεινε να πληρώνουμε «ανέπαφα», μέσω κάρτας για λόγους υγείας. Σήμερα, τρία χρόνια αφού βγάλαμε τις μάσκες, τα ΑΤΜ τα ψάχνεις με το τουφέκι. Κλείνουν το ένα μετά το άλλο, μαζί με τα τραπεζικά καταστήματα, υποτίθεται για λόγους εξυγίανσης του τραπεζικού συστήματος. Και οι ουρές όλο και μεγαλώνουν, καθιστώντας την δυσλειτουργική ανάληψη μετρητών μια πρακτική τόσο βίντατζ όσο τη σχέση μας με τα καρτοτηλέφωνα. Οπότε προτού φτάσει αυτή η εποχή όπου θα ρωτάει το παιδί «μαμά τι είναι αυτό;» δείχνοντας ένα ΑΤΜ, εμείς είπαμε να γράψουμε ένα κείμενο με το ΑΤΜ στη θέση του φάρου πλοήγησης. Το θέμα αν το κοιτάξουμε έχει όλα αυτά τα συστατικά που σχετίζονται με τις ζωές μας σήμερα: τη δουλειά και τον μισθό μας, την οικογένεια, την κατανάλωση και τα όρια της, τις πολιτικές του κράτους στο εσωτερικό του και τις διεθνείς σχέσεις, την κρίση και τελικά τον πόλεμο.

Το δεύτερο σώσιμο των τραπεζών (2015-2024)

Τα παλιά τα χρόνια, δηλαδή τη δεκαετία του 1990, οπότε και ιδιωτικοποιήθηκαν οι περισσότερες τράπεζες στην Ελλάδα τα τραπεζικά καταστήματα και τα ΑΤΜ τους ξεφύτρωναν σαν μανιτάρια. Οι ιδιωτικοποιημένες τράπεζες, πρώην κρατικές, άφηναν υποτίθεται στον έλεγχο του κράτους μόνο την Τράπεζα της Ελλάδος που είναι η κεντρική τραπεζική δομή της χώρας. Εκείνη την παλιά εποχή λοιπόν, αν κάποιος είχε ένα μεγάλο ποσό στην κατάθεσή του και για αρκετά μεγάλο χρονικό διάστημα οι τράπεζες υποτίθεται στο τόκιζαν, δηλαδή σου αύξαναν και τα χρήματα. Σήμερα, αντιθέτως, έχει συμβεί το ανάποδο και όχι μόνο για αυτούς που έχουν μεγάλες καταθέσεις. Οι τράπεζες για κάθε σχεδόν συναλλαγή κάθε ενός ατόμου, παίρνουν προμήθεια. Οι πιο κάτω πίνακες δείχνουν το ύψος των «προμηθειών» των τραπεζών ανάλογως των «υπηρεσιών» που επιλέγει κανείς. Η «προμήθεια» με απλά λόγια είναι το μερίδιο (σ.σ. το νταβατζιλίκι) της τράπεζας πάνω στη συναλλαγή.

Για παράδειγμα, αν πάει κανείς να πληρώσει λογαριασμό της ΔΕΗ απ' τον γκισέ της Eurobank με μετρητά, θα του χρεωθούν 3 ευρώ παραπάνω. Αν πληρώσει τον ίδιο λογαριασμό κατευθείαν μέσω ΑΤΜ θα του χρεωθούν 80 λεπτά και αν το κάνει μέσω phone/internet banking από το κινητό ή τον υπολογιστή του θα του χρεωθούν 50 λεπτά. Τα ίδια πάνω-κάτω ποσά είναι σε όλες τις τράπεζες. Εν ολίγοις, τα ευαγή τραπεζικά ιδρύματα μας αποθαρρύνουν να πηγαίνουμε και να πληρώνουμε στο κατάστημα με μετρητά και μας προτρέπουν να μεταβιβάζουμε κατευθείαν το ποσό από τον τραπεζικό λογαριασμό τον δικό μας στον τραπεζικό λογαριασμό της ΔΕΗ στην ίδια τράπεζα.

EUROBANK

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	Γκισέ	ΑΤΜ	Phone Banking	Internet/Mobile Banking
ΔΕΗ	1,40 (3,00 με μετρητά)	0,80	0,50	0,50
ΕΥΔΑΠ	1,40 (3,00 με μετρητά)	-	0,50	0,50
ΟΤΕ	1,40 (3,00 με μετρητά)	-	0,50	0,50
COSMOTE (κινητή)	1,40 (3.00 με μετρητά)	-	0,50	0,50
VODAFONE (κινητή + σταθερή)	1.40 (3.00 με μετρητά)	0,80	0,50	0,50
WIND	1.40 (3.00 με μετρητά)	-	0,30	0,30
Βεβαιωμένες οφειλές (ΦΠΑ, ΕΝΦΙΑ)	1,40 (3,00 με μετρητά)	-	-	-

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ	Γκισέ	ΑΤΜ	Phone Banking	Intern Banki
ΔΕΗ	1,50 (2,80 με μετρητά)	1,00	2,50	0,60
ΕΥΔΑΠ	1,50 (2,80 με μετρητά)	1,00	2,50	0,60
ΟΤΕ	1,50 (2,80 με μετρητά)	1,00	2,50	0,60
COSMOTE (κινητή)	1,50 (2,80 με μετρητά)	1,00	2,50	0,60
VODAFONE (κινητή + σταθερή)	1,50 (2,80 με μετρητά)	1,00	2,50	0,60
WIND	1,50 (2,80 με μετρητά)	1,00	2,50	0.60

Σκεφτείτε βέβαια ότι η ΔΕΗ δεν είναι ο μόνος λογαριασμός που πληρώνει κανείς τον μήνα. Ή ότι πλέον ο λογαριασμός ΔΕΗ πλέον είναι μηνιαίος και αυτό σημαίνει δώδεκα προμήθειες τον χρόνο αντί για τρεις με πέντε. Έτσι, αν πληρώνουμε μέσω του φτηνότερου τρόπου (ebanking) όλους τους λογαριασμούς (θέρμανση, ΔΕΗ, νερό, κινητό τηλέφωνο, σταθερό/ίντερνετ), μπορούμε να φανταστούμε ότι το κάθε σπίτι δίνει 10 με 20 ευρώ τον χρόνο στις τράπεζες – ένα μικρό ποσό, αν το δεις στον καθένα ατομικά, αλλά ιλιγγιώδες αν το πολλαπλασιάσεις με εκατομμύρια άτομα και σπίτια.

Σκεφτείτε τώρα ακόμη ότι οι προμήθειες των τραπεζών δεν αντλούνται μόνο μέσω της πληρωμής των λογαριασμών απ' το ebanking, αλλά από κάθε λογής δραστηριότητα μέσω κάρτας ή ebanking. Για παράδειγμα, κάθε συναλλαγή μέσω ebanking, εντός ή εκτός της χώρας, έχει και ένα «καπέλο». Κάθε μεταφορά χρημάτων από έναν λογαριασμό σε έναν άλλο περιλαμβάνει προμήθεια για την τράπεζα 1 ευρώ. Για να μην τα πολυλογούμε, σε κάθε μία χρήση της κάρτας σε αγορά κάποιου πράγματος προστίθεται ένα τραπεζικό «καπέλο» με ποσοστό 1% ή 2%.

Αυτά δεν τα γράφουμε για να καταραστούμε τις τράπεζες αλλά για να πούμε ότι αυτή η διαδικασία κινείται με τρόπο αναγκαστικό και υποχρεωτικό, δηλαδή την οργάνωσε και την εποπτεύει μεθοδικά το καλό μας ελληνικό κράτος. Και γίνεται με τόσο αναγκαστικό και τόσο υποχρεωτικό τρόπο, όσο αναγκαστική και υποχρεωτική ήταν η υποτίμηση της εργασίας μας τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια ώστε να πληρωνόμαστε λιγότερο, να φορολογούμαστε περισσότερο και τα χρήματα αυτά να καταλήγουν να σώζουν το ελληνικό τραπε-

ζικό σύστημα και το κράτος του. Η παρομοίωση δεν είναι αυθαίρετη. Για την ακρίβεια, αν την περίοδο 2009-2015 οι τράπεζες σώθηκαν από χρεωκοπία μέσω υποτίμησης της εργασίας μας και της γενναίας κρατικής τους χρηματοδότησης από τις κακούργες κυβερνήσεις της δεξιάς και του ΠΑΣΟΚ, τα τελευταία δέκα χρόνια η αγαπησιάρικη αριστερή κυβέρνηση του ΣΥΡΙΖΑ και έπειτα πάλι η δεξιά κανόνισαν έτσι το νομικό πλαίσιο ώστε τις τράπεζες να τις σώζουμε κατευθείαν εμείς.

Συγκεκριμένα, το ένα σημαντικό που έγινε τα τελευταία δέκα χρόνια είναι το εξής: οι τάχα ιδιωτικές τράπεζες που κάποτε μοίραζαν τόκους και πανηγύριζαν την ιδιωτικότητά τους μέσα στα πλαίσια της ελεύθερης αγοράς, ξαφνικά έγιναν με έναν περίεργο τρόπο «κρατικές». Για την ακρίβεια, τα τελευταία δέκα χρόνια οι τέσσερις μεγάλες τράπεζες της Ελλάδας (Εθνική, Eurobank, Alpha, Πειραιώς) ονομάζονται «συστημικές» και με αυτό τον όρο τόσο υπονοείται η σημασία τους για το κράτος όσο και αποκρύπτεται η βαθιά τους εξάρτηση από αυτό.

Το δεύτερο σημαντικό που συνέβη τα τελευταία δέκα χρόνια με αριστερές και δεξιές κυβερνήσεις ήταν ένα εναλλακτικό σώσιμο των τραπεζών που από τη μια φρόντιζε να μειώσει το κόστος λειτουργίας τους (λιγότεροι υπάλληλοι), από την άλλη να αυξήσει τα κέρδη τους δίνοντάς τους μια ακόμη ευκαιρία απόδρασης από τη χρεωκοπία.

Ένας προφανής τρόπος να γίνει αυτό ήταν να μειωθούν οι τράπεζες στην Ελλάδα. Και στις τέσσερις «συστημικές» τράπεζες οι υπάλληλοι μειώθηκαν κατά 17.589 άτομα από το 2015 και τα καταστήματα έγιναν 1.413 από 4.097 που ήταν το 2008. Για παράδειγμα, η Εθνική Τράπεζα το 2024 έχει 314 καταστήματα από 527 που είχε το 2015. Η Alpha Bank έχει 275 καταστήματα από 629 το 2015. Όλες οι «συστημικές» τράπεζες μαζί έχουν καταφέρει να έχουν το κόστος λειτουργίας τους μόλις στο 34,7% των εσόδων τους και είναι πρωτοπόρες στην Ευρώπη ενώ τα αντίστοιχα ποσοστά κόστους από τα έσοδά τους για τις γερμανικές και τις γαλλικές τράπεζες είναι 63,5% και 71,1% αντίστοιχα. [3] Η σημαντική αυτή συρρίκνωση του κόστους των ελληνικών κρατικών τραπεζών έχει παρενέργειες και αποτελεί σύμπτωμα εξελίξεων που ίσως δεν μπορούμε να καταλάβουμε και εντελώς. Από την άλλη, είναι προφανές ότι τα λιγότερα καταστήματα σημαίνουν λιγότερα ATM και περισσότερη χρήση του πλαστικού χρήματος! Γιατί συνέβη άραγε όμως όλο αυτό;

Τα τελευταία δέκα χρόνια, απ' την επιβολή των κάπιταλ κοντρόλς, τον Ιούλιο του 2015, μέχρι τα χρόνια της πανδημίας και της φετινής ένταξης περισσότερων επαγγελματιών (από τους ταξιτζήδες έως τους δικηγόρους) στα συστήματα πληρωμής POS (Point of Sale), «ενθαρρύνεται» με κάθε πιθανό τρόπο και για κάθε πιθανό ή απίθανο λόγο η πληρωμή μέσω κάρτας. Δηλαδή η διαδικασία αυτή δεν επιτεύχθηκε ακριβώς μέσω της πειθούς απ' τα άρθρα του Μητσοτάκη στην *Καθημερινή* αλλά μέσω πειθαρχικών διαδικασιών όπως τα «μέτρα για την αποτροπή διάδοσης του Covid», ή άλλα λιγότερα ευφάνταστα ή ωμά, θα λέγαμε, μέτρα όπως το παραπάνω κλείσιμο των τραπεζικών καταστημάτων και ATM. Συνεπώς, η πληρωμή μέσω κάρτας είναι όχι απλά μια επιλογή που «ενθαρρύνεται», αλλά που επιβάλλεται.

Η πολιτική της αριστερής κυβέρνησης συνεχίστηκε με νέα αντίστοιχα μέτρα και από τη δεξιά εφάμιλλή της, συνεπώς μπορούμε να μιλάμε μόνο για κρατική και όχι για δεξιά ή αριστερή πολιτική. Από το 2022 πέρασε νομοσχέδιο με βάση το οποίο η αποδοχή μέσων πληρωμής με κάρτα έγινε υποχρεωτική για το σύνολο των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ελληνική επικράτεια. Στο ίδιο πλαίσιο, έγινε υποχρεωτική η πληρωμή για αγορές άνω των 500 ευρώ **αποκλειστικά** μέσω πλαστικού χρήματος. Απαγορεύεται δηλαδή, για παράδειγμα, να αγοράσει κανείς ένα μηχανάκι άνω των 500 ευρώ μέσω μετρητών. [4] Ένα από τα πρακτικά αποτελέσματα αυτής της μακράς και επίμονης διαδικασίας από πλευράς του ελληνικού κράτους είναι ότι οι τράπεζες παίρνουν προμήθεια για-κάθε-μία-συναλλαγή που εκτελείται μέσω ίντερνετ και μέσω POS – και συνεπώς αποκτούν ένα νέο έσοδο. Οι προμήθειες και των τεσσάρων συστημικών τραπεζών στη λεγόμενη «οργανική κερδοφορία των τραπεζών» μόνο στους εννέα μήνες του 2022 έφτασαν τα 1,405 δισ. ευρώ. [5] Το 2020 τα αντίστοιχα έσοδα των τραπεζών από προμήθειες έφταναν τα 1,2 δις και το 2021 έφταναν τα 1,4 δις. Συνεπώς κάθε χρόνο τα τραπεζικά έσοδα όλο και ανεβαίνουν. [6] Συνεπώς, μόνο την τελευταία τετραετία έχουμε δώσει κάπου 6 δις στις λεγόμενες «συστημικές» τράπεζες.

Όπως είχε επισημάνει το περιοδικό *antifa* τον Οκτώβριο του 2021 απαριθμώντας κάποια διδάγματα από τις δύο καραντίνες και τα μέτρα «κατά της πανδημίας», η εκστρατεία υπέρ του πλαστικού χρήματος είχε σαν στόχο τη μείωση της κυκλοφορίας του χρήματος και της συγκέντρωσής του εντός τραπεζών. Εν ολίγοις, αν είναι να φύγουν 50 ή 100 ευρώ απ' τον μισθό σου για να πάνε στη ΔΕΗ, γιατί να τα βγάλεις απ' την τράπεζα; Βάλτα κατευθείαν με το που παίρνεις τον μισθό σου μέσω ebanking! Το *antifa* εξηγώντας τον κύκλο της διαδρομής των χρημάτων στα συμπεράσματα εκείνου του κειμένου του έγραφε: «Με τεχνάσματα και με τεχνολογίες, με τη ρητορική και με την τρέλα, δανείζουμε υποχρεωτικά αυτό το χρήμα στις ελληνικές τράπεζες. Οι ελληνικές τράπεζες το δανείζουν στο κράτος. Το κράτος μετατρέπει το χρήμα σε κρατική προσταγή». [7] Πράγματι! Και όπως μπορούμε να δούμε όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια αυτή η «κρατική προσταγή» παίρνει όλο και πιο ανενδοίαστα το όνομα μιας «πολεμικής οικονομίας», τόσο στο επίπεδο της αγοράς όπλων (βλ. το άλλο σχετικό κείμενο του τεύχους) όσο και στο γενικό επίπεδο της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής αναδιοργάνωσης της ελληνικής κοινωνίας. Παρακάτω γράφουμε ακόμα λίγα για το πως γίνεται πρακτικά αυτή η αναδιοργάνωση.

Κλειστό μαγαζί-μουσείο που τα παιδιά της νέας γενιάς πιθανόν να μην καταλαβαίνουν καν την ταμπέλα του. Τι είναι τηλεκάρτες, τι γραμματόσημα και τι υπεραστικά τηλεφωνήματα; Αλλά κυρίως γιατί κάποιος να εξοφλήσει λογαριασμό ΔΕΗ στο μαγαζάκι της Κυψέλης; Πλέον, στα χρόνια της πολεμικής οικονομίας την 'αγαθοεργία' αυτή την αναλαμβάνουν όχι τυχαίοι ψιλικατζήδες αλλά οι τράπεζες.

Η παγίωση της ταξικής διάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας αλά καρτ

Μέσα στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του 2010, πέρα από την επιβολή της κάρτας, επιβλήθηκε και η πληρωμή του μισθού μέσα από κουπόνια σούπερ μάρκετ. Σε περσινό κείμενό μας γράφαμε, για παράδειγμα, ότι τα 50 ευρώ που ο ΑΒ Βασιλόπουλος περηφανευόταν ότι έδωσε στους υπαλλήλους του σαν μπόνους ήταν στην πραγματικότητα 50 ευρώ σε κουπόνια του σούπερ-μάρκετ. [8] Αφού θα ξοδέψεις που θα ξοδέψεις ένα μέρος του μισθού σου στο σούπερ μάρκετ, γιατί να μην στον δώσουμε κατευθείαν σε κουπόνια; Και οι μισθοί εξακολουθούν να κατατίθενται έτσι σε μεγάλο μέρος της επικράτειας, ειδικά σε μεγάλες επιχειρήσεις που μπορούν να συνάψουν συμφωνίες με τα μεγάλα σούπερ μάρκετ και τις μεγάλες τράπεζες. Έτσι, αν ανοίξουμε το κάδρο από τις τράπεζες, θα δούμε πως στους βασικούς πυλώνες της οικονομίας που σώζονται, μεταξύ των οποίων κυκλοφορεί το χρήμα δίχως να χρειάζεται να μετακινείται σε χαρτώα μορφή, ανήκουν και τα σούπερ-μάρκετ και οι μεγάλες επιχειρήσεις και οι οργανισμοί ενέργειας ή τηλεπικοινωνιών, αλλά στην τελική και άλλοι κλάδοι της εθνικής οικονομίας.

Το χρήμα φεύγει απ' τα δικά μας χέρια και κινείται στη δεξαμενή των «συστημικών» επιχειρήσεων εν γένει. Ο μισθός αποκτά μια καινούργια έννοια και χρήση μιας και το βασικό συμπέρασμα είναι ότι ο δικός σου μισθός δεν σου ανήκει ακριβώς. Ένα μέρος του, μικρότερο ή μεγαλύτερο, δεσμεύεται ήδη προς την αποπληρωμή των λογαριασμών ή των εξόδων επιβίωσης (τροφή απ' το σούπερ μάρκετ). Το αστείο είναι βέβαια ότι μια τέτοια οικονομία «χωρίς χρήμα», τραπεζικές προμήθειες-«καπέλα» κάθε είδους, ιδιωτικές τράπεζες που τις λένε «συστημικές» (δηλαδή κρυφο-κρατικές) και κουπόνια αντί μισθού, την έχουν βάλει μπρος οι σκληροί τάχα οπαδοί του νεοφιλελευθερισμού! (αυτό λένε δηλαδή οι αριστερές λέρες)

Ο κύκλος του χρήματος του υποτιθέμενου μισθού μας εντός της τσέπης των αφεντικών και του κράτους μπορεί επιπλέον να παρατηρηθεί και μέσα από τα γνωστά προγράμματα του «κοινωνικού τουρισμού» που εμφανίζονται κάθε χρόνο από την εποχή της καραντίνας. Για παράδειγμα, τα 150 ευρώ που έπαιρναν οι νέοι το 2020 αντιστοιχούσαν σε προπληρωμένη κάρτα, ή αλλιώς «κουπόνια». Επρόκειτο για ποσά που καταναλώνονταν σε συγκεκριμένους τομείς (ξενοδοχεία βασικά αλλά και μεταφορές ή σε θέατρα, συναυλίες κτλ). Το γεγονός ότι το χρήμα ήταν πλαστικό λειτουργούσε ως τόνωση συγκεκριμένων κλάδων της οικονομίας. Αυτό το κανόνιζε το ίδιο το κράτος με βάση το πως του ήταν ωφέλιμο και με βάση τα αιτήματα προς αυτό από κάθε κλάδο. Με μετρητά ο καθένας θα ξόδευε τα 150 ευρώ όπως νόμιζε. Ενώ τώρα (και έκτοτε) η κατανάλωση σε συγκεκριμένα εμπορεύματα απέκτησε καταναγκαστικό χαρακτήρα. Μάλιστα, με βάση κάποιες επιπλέον νομικές ρυθμίσεις, η αποχή από την αναγκαστική κατανάλωση μέσω κάρτας μπορεί όχι μόνο να φέρει την απώλεια του ποσοστού κάποιου επιδόματος, αλλά ακόμη και την επιβολή προστίμου από την εφορία όταν θα έρθει η ώρα της φορολογικής δήλωσης.

Έτσι, η τάχα ελεύθερη αγορά στην πραγματικότητα δουλεύει σαν μια κρατική προσπάθεια να δουλέψει η οικονομία με σιδηρά πειθαρχία, από πάνω έως κάτω. Η μετατροπή του χρήματος σε πλαστικό χρήμα προσφέρει μια θαυμάσια ακτινογραφία της ελληνικής οικονομίας και τον πληρέστερο έλεγχό της από ένα κέντρο που έχει πρόσβαση σε όλο το φάσμα της οικονομίας που δεν είναι «μαύρη», περιορίζοντας την τελευταία στις πιο παραδοσιακές της λειτουργίες και τα πιο οργανωμένα της κέντρα (λαθρεμπόριο εφοπλιστών, πορνεία κτλ). Οι κάρτες προσφέρουν ρευστότητα στο κράτος και τα μεγαλο-αφεντικά αλλά ταυτόχρονα επαγγελματοποιούν τη μαύρη αγορά, την περιορίζουν σε μονοπώλια και την κάνουν πιο συγκεντρωτική και άρα πιο ταξική.

Αλλά πέραν αυτού, η διάδοση του πλαστικού χρήματος έχει ορισμένα αποτελέσματα και στα μεσαία στρώματα της ελληνικής κοινωνίας, είτε τα ανώτερα πατώματά τους, όπως τους δικηγόρους είτε τα κατώτερα πατώματα, τους περιπτερούχους, τους ψιλικατζήδες, τους φωτοτυπάδες, τους λαϊκατζήδες, τους ταξιτζήδες κλπ. Αν διαβάζετε ακόμη αυτά τα χάρτινα πράγματα που κρέμονται από τα περίπτερα κάθε μέρα, θα έχετε παρατηρήσει ότι μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2024 ένα από τα τοπ ζητήματα αντιπαράθεσης ήταν η υποχρεωτική επιβολή του μηχανήματος POS για τους μικρομεσαίους και οι αντιδράσεις τους. Και θα έχετε παρατηρήσει επιπλέον πόσο στραβομουτσούνιαζε ο περιπτεράς όταν μαζί με την εφημερίδα πήγαινες να αγοράσεις έναν καπνό και δύο χαρτάκια πληρώνοντας με κάρτα. Η εξήγηση βρισκόταν εντός των εφημερίδων. Διαβάζοντας τα σχετικά δημοσιεύματα, καταλαβαίνει κανείς ότι το ελληνικό κράτος στοχεύει – πλην της διάσωσης των μεγάλων παικτών – να ξεκαθαρίσει το τοπίο των μικροαφεντικών επιβάλλοντας μεγαλύτερο έλεγχο στις δραστηριότητές τους και στο μαύρο χρήμα που θα βγάζουν εφεξής. Ο ένας στόχος βέβαια είναι η καλύτερη καταγραφή των συναλλαγών και η αξιοποίηση αυτής της καταγραφής για κάθε πιθανό σκοπό στο μέλλον. Για παράδειγμα, μέσω της καλύτερης καταγραφής, μπορεί να επιτευχθεί μεγαλύτερη φορολόγηση, μιας και το τι θα δηλώνουν στην ετήσια φορολογική τους δήλωση δεν θα επαφίεται πλέον στην ειλικρίνειά τους και τον τυχαίο έλεγχο της εφορίας, αλλά στα ποσά που θα περνάνε μέσα από το POS. Το διαολο-μηχανηματάκι παράγει πραγματική πολιτική! Τι σύνηθες! Αυτός είναι και ο βασικός λόγος που πολλές εταιρείες, ακόμη και με τζίρο άνω του ενός εκατομμυρίου ευρώ, αλλά μάλλον χωρίς τις κατάλληλες πολιτικές πλάτες, απέφευγαν ακόμα να εγκαταστήσουν POS. [9] Και από την άλλη, αυτός είναι ένας βασικός τρόπος που το κράτος μπορεί να αποκομίσει μεγαλύτερα έσοδα για εκείνη την ακόμη πιο σύγχρονη αεράμυνα που από μικρό ήθελε να αποκτήσει!

Ο άλλος στόχος αυτού του μέτρου θα μπορούσε να είναι το ξεκαθάρισμα μεταξύ των μικρών και μεσαίων αφεντικών. Οι πιο αδύναμοι να κλείσουν τα βιβλία και τις άδειές τους, κάνοντας την αγορά πιο μικρή, όπως συνέβη λίγο-πολύ και με τις τράπεζες οι οποίες μέχρι και τη δεκαετία του 2000 ήταν κάμποσες δεκάδες [10] ενώ πλέον στο τοπίο έχουν επικρατήσει οι... «συστημικές»! Η κρατική αριστερά (σ.σ. ΣΥΡΙΖΑ) κάνει ό,τι μπορεί βέβαια για να σώσει τους μικρομεσαίους και ειδικά στον κλάδο των δικηγόρων είναι λαλίστατη. [11] Αλλά και η ίδια η «ανάλγητη δεξιά» δεν πρόκειται να αφήσει ξεκρέμαστους τους μικρο-μεσαίους αφού το τελευταίο εξάμηνο όλο και περισσότερες διαπραγματεύσεις γίνονται προκειμένου να μειωθούν οι προμήθειες από τις ηλεκτρονικές συναλλαγές. [12]

Σημειωτέον, δε, ότι οι συναλλαγές μέσω κάρτας δεν περιλαμβάνουν μόνο τις προμήθειες 0,2% που παίρνουν οι καλές μας συστημικές τράπεζες αλλά και ένα ακόμη περίπου 0,8% που παίρνουν οι κακές ξένες εταιρείες προμήθειας των μηχανών POS, η Visa και η Mastercard. [13] Σε συνδυασμό με τις αυξήσεις στους λογαριασμούς και την ενέργεια, αυτές οι προμήθειες 1 ή 2% μπορεί να οδηγήσουν κάποια μικροαφεντικά στο κλείσιμο ή στις συμπληγάδες μεταξύ προλεταριοποίησης και παρανομοποίησης, και συνεπώς στο να διευρυνθεί η δεξαμενή των μισθωτών στον ιδιωτικό τομέα. Μέχρι να συμβεί αυτό βέβαια τα μικρομεσαία αφεντικά (π.χ. ιδιοκτήτες καφέ-μπαρ) μπορούν να συμμετέχουν στο πάρτι απομύζησης των μισθών μας αφού δύνανται με κάθε είδηση περί αύξησης του πληθωρισμού, ή με κάθε είδηση για κάποια πλημμύρα στο Βιετνάμ που χάλασε τη σοδειά καφέ σε 10 στρέμματα να κοπανάνε αυξήσεις στον καφέ τους που εισάγουν ακόμη και από τη Βραζιλία. Οι μικρομεσαίοι, όπως και οι μεγάλοι, προσπαθούν να καλύψουν τις απώλειες κερδών τους από τις κάρτες, μεταβιβάζοντας το κόστος στον «καταναλωτή», δηλαδή εμάς. Κάπου στο βάθος της εικόνας, ο νέος

υπουργός Οικονομίας, Χατζιδάκης, τρώει ποπ κορν. Όπως είπε πρόσφατα σε συνέντευξή του δικαιολογώντας ότι το κράτος δεν πρόκειται να μειώσει τον ΦΠΑ ποτέ: «εμείς δεν θέλουμε να ενθαρρύνουμε την κατανάλωση»! Σα να λέει δηλαδή: 'κουφάλες όσοι έχετε ακόμα λεφτά για καφέ, θα μας δίνετε και νταβατζιλίκι 24% ΦΠΑ!'

Τώρα, τη στρατηγική της «αποθάρρυνσης» της κατανάλωσης μπορεί να τη σκεφτεί κανείς σε συνδυασμό με την «ενθάρρυνση» πληρωμής μέσω κάρτας. Έτσι ώστε τα 3/5 ή τα 4/5 του μισθού να τρώγονται σε βασικές ανάγκες και, άρα, βασικούς πυλώνες της εθνικής οικονομίας τους οποίους εκπροσωπούν τα οργανωμένα από το κράτος μεγαλο-αφεντικά. Αυτό σημαίνει στην πράξη συντονισμό λειτουργίας της εθνικής οικονομίας στο απόλυτο επίπεδο. Οι αριστεροί μας έχουν μεγαλώσει με μια ιστορική και πολιτική ανάλυση που λέει ότι το κράτος άγεται και φέρεται από τα αδηφάγα αφεντικά που βάζουν τα κέρδη πάνω από την ανθρωπιά! Εδώ όμως βλέπουμε εδώ και χρόνια να συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο. Το πράγμα έχει φτάσει σε τέτοιο επίπεδο ώστε το κράτος να έχει ρίξει ντιρεκτίβα στους ιδιοκτήτες σούπερ μάρκετ, από τα «ΟΚ Market» μέχρι τον «ΑΒ» να ξεκινήσουν εκστρατείες πειθούς του «καταναλωτικού κοινού» ώστε να ξοδεύει λιγότερα και να καταναλώνει λιγότερο με την πρόφαση της «μείωσης της σπατάλης τροφίμων». Τα όσα κάποτε ακούγονταν στην κουζίνα της μαμάς ('φάε το φαί σου, τα παιδάκια στην Αφρική δεν έχουν φαί' ή 'δεν πετάμε ποτέ φαγητό'), πλέον τα λέει το σούπερ-μάρκετ και «ο μπαμπάς μας» (σ.σ. ελληνικό κράτος), οργανώνοντας τη διατροφή του πληθυσμού σε συνθήκες πολεμικής οικονομίας. Βέβαια, η Αριστερά συνεχίζει να παίζει τον ρουφιάνικο ρόλο της. Ως σάρκα από τη σάρκα του ντόπιου κράτους, δεν βγάζει τσιμουδιά και κάνει τουμπεκί για την πολεμική οικονομία και τις συνέπειές της στον ταξικό πάτο. Είναι ενάντια στον πόλεμο στην Παλαιστίνη, αλλά όχι στην Ελλάδα. Το μόνο που την αγχώνει είναι να πάρει υπό τις προστατευτικές της φτερούγες το «κέντρο», δηλαδή τους μικροαστούς και τους μικρομεσαίους επιχειρηματίες της.

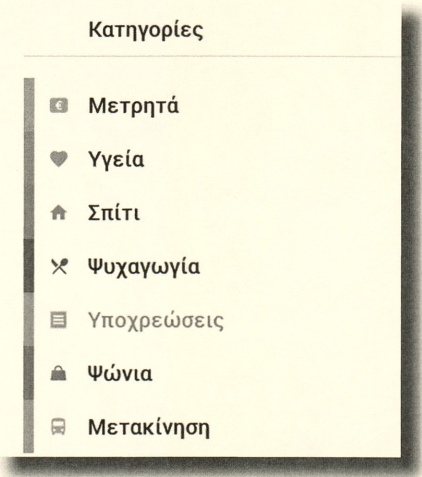
Όσο για τον προαναφερθέντα ταξικό πάτο, προφανώς το νέο σύστημα διαχείρισης των χρημάτων μέσω τραπεζών και καρτών έχει σαν στόχο και τους δικούς του μισθούς. Ειδικά για όσους πριν το 2019 παίρναμε μεροκάματο η αίσθηση της αλλαγής ήταν σημαντική. Η φάση με τις κάρτες είναι τόσο κολοσσιαία όσο η φάση με το ευρώ το 1999-2000. Απ' τη μια μέρα στην άλλη όλα ανέβηκαν σε τιμή. Προ κάρτας και σε συνθήκες μεροκάματου, η τσέπη και το πορτοφόλι ήταν άδεια ή φουσκωμένα και ο καθένας υπολόγιζε σε βάρος χαρτιού και κερμάτων την αξία της εργασίας του και τι τον/την παίρνει να ξοδέψει. Η άμεση πληρωμή στο τέλος του οκταώρου αποτελούσε κάποιου είδους συμβιβασμό ότι ο κόπος της εργασίας αντιστοιχεί σε ένα μικρού βάρους αντίστοιχο. Μέχρι να αναποδογυρίσουμε το καζάνι! Ακόμη και η ατομική εξέγερση ήταν υπολογισμένη με βάση αυτό το σύστημα. Τα βροντούσε κανείς και έφευγε απ' τη δουλειά, αν είχε την πολυτέλεια, όταν ξεχείλιζε το ποτήρι, όχι όταν έφτανε 30 ο μήνας και έμπαινε το κασέρι στον τραπεζικό λογαριασμό! Δείτε το και από την άλλη. Το αφεντικό ήξερε ότι θα κάτσεις ήσυχα μέχρι να έρθει το πολυπόθητο τέλος του μήνα ή της εβδομάδας. Και το κράτος το ήξερε!

Αλλά και πέρα απ' τις δουλειές του μεροκάματου, η αντιστοιχία μεταξύ γραμμαρίων χαρτιού και εργασίας, όπως και η αίσθηση που την συνόδευε, δεν είναι καθόλου αμελητέες σε μια μακρά εποχή κοντά δύο αιώνων –με εξαιρέσεις βέβαια– που η παραπάνω εξίσωση επενδυόταν με προσωπικές αξίες και οικογενειακές φιλοδοξίες, κοινωνικές σημασιοδοτήσεις αλλά και πολιτικές ιδεολογίες. Ούτε λίγο ούτε πολύ η ίδια η έννοια του μισθού αλλά και της εργασίας και τελικά και της περιβόητης ελευθερίας περνούσε μέσα από το αυτό το πάρε-δώσε.

Μετά την Κοινή Υπουργική Απόφαση υπ' αριθμ. 26034/695/2019 (ΦΕΚ Β΄ 2362) τα πράγματα άρχισαν να αλλάζουν. [14] Μολονότι η απόφαση δεν όριζε ότι καταργείται αναγκαστικά το μεροκάματο, τα αφεντικά έδραξαν την ευκαιρία της δυνατότητας που τους έδινε πλέον το κράτος να πληρώνουν στο τέλος του μήνα (ή του δεκαπενθήμερου, αναλόγως της συμφωνίας) μέσω τράπεζας τα φανερά συμφωνημένα.

Οι τράπεζες και το ίδιο το κράτος κανόνιζαν, απ' τη στιγμή που ο μισθός αναγκαστικά έμπαινε σε τραπεζικό λογαριασμό, όπως και στο δημόσιο, για το τι θα συμβεί στη συνέχεια. Όπως διαπιστώνει σήμερα ο καθένας μας που πρέπει να είναι εξοικειωμένος με το «ebanking», ακόμη και χωρίς να το ζητήσουμε, η τράπεζα –και συνεπώς το κράτος– μπορεί να μετράει και να ελέγχει το που ξοδεύουμε τα χρήματά μας. Π.χ. η Τράπεζα Πειραιώς κατηγοριοποιεί τις κινήσεις του λογαριασμού του καθενός με κάτι υπέροχες κατηγορίες που έχει επινοήσει. Ξεκινά από τη μεγάλη κατηγορία των «Μετρητών», αυτό το μεγάλο κακό (που περιλαμβάνουν αναλήψεις και μεταφορές από άλλους λογαριασμούς) και προχωρά στις κατηγορίες «Υγεία» (δηλαδή φαρμακεία και γιατροί), «Σπίτι» (δηλαδή σούπερ μάρκετ), «Ψυχαγωγία» (μπαρ, καφέ, εστιατόρια, βιβλιοπωλεία κτλ), «Υποχρεώσεις» (λογαριασμοί), «Ψώνια» (ρούχα, τροφές κατοικίδιων), «Μετακίνηση» (ΚΤΕΛ, ταξιδιωτικές κάρτες, εισιτήρια), όπου στην κάθε μία κατηγορία κοτσάρεται το αντίστοιχο συμβολάκι. Στα «Ψώνια» για παράδειγμα υπάρχει μια γυναικεία τσάντα, ενώ η κατηγορία «Υγεία» τοποθετείται βέβαια πρώτη και από δίπλα μπαίνει μια καρδούλα.

Οι κατηγορίες του ebanking θυμίζουν αν μη τι άλλο εκείνα τα μαθήματα οικιακής οικονομίας που κάναμε στο σχολείο με στόχο το κράτος να μας εμφυσήσει τις αρχές της αποταμίευσης. Αλλά πέραν του ηθικοδιδακτικού και φρονηματιστικού ρόλου του σχετικού πίνακα, πινακάκια σαν και αυτόν έχουν έναν εξόχως (αυτο)πειθαρχικό ρόλο μέσα στην οικογένεια, μιας και συχνά οι λογαριασμοί σπάνια είναι ατομικοί, έχουν συνήθως συν-δικαιούχους μέσα από την ίδια οικογένεια και συνεπώς ο ένας μπορεί να βλέπει –και να ελέγχει– που ξοδεύει ο άλλος τα χρήματά του. Στο τέλος, βέβαια, η ίδια η συστημική τράπεζα, δηλαδή το κράτος, μπορεί να ελέγχει τα συνολικά έξοδα εκατομμυρίων καταθετών. Για παράδειγμα, πόσα ξοδεύουν για την «Υγεία» ή για τα «Ψώνια» και μάλιστα αυτά τα ποσά να υπολογίζονται ανά μέρα, εβδομάδα ή και περιοχή.

Συνοψίζοντας, η επιβολή του συστήματος πληρωμής μέσω κάρτας δεν εξασφαλίζει μόνο σταθερά έσοδα από πλευράς μας στις τράπεζες, με τρόπο μάλιστα υποχρεωτικό, σαν ένα ακόμη είδος φόρου, αλλά και ελέγχει και τον ίδιο τον μισθό και το ξόδεμά του. Πρόκειται για μια εκδοχή της οικονομίας πολέμου που διαφεύγει των συνήθων πρακτικών από πλευράς κρατών. Έχει ξεκινήσει εδώ και μια εικοσαετία, αλλά με ιδιαίτερη ένταση –δηλαδή με αναγκαστικούς νόμους– διεξάγεται εδώ και μια δεκαετία. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής οι τράπεζες, τα σούπερ-μάρκετ, οι οργανισμοί ενέργειας και άλλοι κλάδοι της εθνικής οικονομίας που είναι κατά βάση κράτος γιατί το εμπόρευμά τους έχει να κάνει με την επιβίωση του πληθυσμού, μακράν του να συνιστούν κάποια «ελεύθερη αγορά» που σέρνει από πίσω της το κράτος-μπανανία, αναδεικνύονται σε «συστημικές» τράπεζες, σούπερ-μάρκετ, οργανισμούς ενέργειας και πάει λέγοντας. Με αυτή την έννοια το ελληνικό κράτος όχι μόνο δεν «σέρνεται» από αυτές αλλά τις σώζει και τις ξανασώζει, εφαρμόζοντας βέβαια μια πλατιά πολιτική πειθάρχησης όχι μόνο στο μέγεθος των μισθών μας αλλά και στις πάλαι ποτέ καταναλωτικές μας ελευθερίες, τις μόνες ελευθερίες που έχουμε εξάλλου, όπως διαπιστώσαμε πικρά την περίοδο της πανδημίας. Την οικονομία αυτή τη λέμε «πολεμική» γιατί όλο και μεγαλύτερο μέρος της ευθυγραμμίζεται και απορροφάται από το κράτος, γίνεται ολιγοπωλιακή και συντονισμένα απομυζά και τα τελευταία κομμάτια του μισθού για να τα κάνει πολεμικά αεροπλάνα, κορβέτες και όπλα για τους φίλους απ' τη σωστή πλευρά της ιστορίας.

Υποσημειώσεις

[1] Το αργεντίνικο κράτος χρεωκόπησε το 2001 και οι αργεντίνοι καταθέτες έμειναν να βαράνε τα στόρια των κλειστών τραπεζών κλαίγοντας τα χρήματά τους. Σύντομα οι διαμαρτυρίες μετεξελίχθηκαν στο «κίνημα cacerolazo». Οι συγκρούσεις με την αστυνομία έφεραν νεκρούς και την κήρυξη κατάστασης εκτάκτου ανάγκης. Ο πρόεδρος της χώρας τελικά εγκατέλειψε την Αργεντινή με ελικόπτερο – από εκεί πήραν την ιδέα οι δικοί μας συριζο-αγανακτισμένοι – και η κυβέρνηση έπεσε.
[2] Κυριάκος Μητσοτάκης, Πλαστικό χρήμα ή μετρητά; *Καθημερινή*, 2.8.2015
[3] «Το κόστος των ελληνικών τραπεζών συρρικνώθηκε σημαντικά», *Καθημερινή*, 11.4.2024.
[4] Τράπεζες: Έσοδα από τόκους 3,85 δισ. ευρώ και από προμήθειες 1,4 δισ. ευρώ στο εννεάμηνο, Insider, 5.12.2022. Για όλους τους νόμους υπάρχουν βέβαια και οι εξαιρέσεις! Για παράδειγμα από τα συγκεκριμένα μέτρα εξαιρούνται οι υπάλληλοι του Υπουργείου Εξωτερικών, οι στρατιωτικοί που υπηρετούν εκτός Ελλάδας, οι υπηρετούντες στη Μόνιμη Ελληνική Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και όσοι διαμένουν σε οίκο ευγηρίας, ψυχιατρικό κατάστημα και στις φυλακές.
[5] «Ανάσα από τα POS και τις συνδρομές καρτών στα τραπεζικά έσοδα», *Καθημερινή*, 3.9.2016
[6] «Πώς αυξάνουν τα έσοδα από προμήθειες οι τράπεζες. Σημαντική συμβολή του τομέα λιανικής – Τι πληρώνουν οι πελάτες τους, *Οικονομικός Ταχυδρόμος*, 23.11.2022
[7] Οικονομία, πειθαρχία και εθνικοσοσιαλισμός. Αναγκαίες επιδιορθώσεις στην έως τώρα περιγραφή του «Ιού», *antifa* τχ 76 (Οκτώβρης 2021), σ. 9, 11.
[8] «Σιγά τον δύσκολο χειμώνα! Ράφια, χάπια και βαπόρια δεν καταλαβαίνουν από ζόρια», *151 – ενάντια στον ελληνικό φασισμό* τχ 27 (Χειμώνας-Άνοιξη 2023).
[9] «POS – Ταμειακές μηχανές: Πρόστιμα σε 12 εταιρείες με τζίρο άνω του 1 εκατ. ευρώ», *Newsit*, 19.4.2024
[10] «Οι 13 τράπεζες που «έσβησε» από τον χάρτη η κρίση του 2010 - 2015», *Business Daily*, 8.11.2020.
[11] Ενδεικτικά, ο πρόεδρος του μεγαλύτερου δικηγορικού συλλόγου της χώρας, στην Αθήνα, προέρχεται από το ΠΑΣΟΚ με ποσοστό 30% ενώ τρίτος με ποσοστό άνω του 15% στις τελευταίες εκλογές (του 2021) ήρθε ο αριστερός υποψήφιος Θανάσης Καμπαγιάννης.
[12] «"Λευκός καπνός" για μείωση προμηθειών στα POS», *Capital.gr*, 20.4.2024
[13] Το γεγονός ότι τα κέρδη των αμερικάνικων εταιρειών Visa και Mastercard ανέβηκαν από 15 δις το 2016 σε 62 δις το 2023 δείχνει απλώς ότι οι πολιτικές κοψίματος των μισθών συμβαίνουν σε όλο το δίκτυο των χωρών που κινούνται κυρίως με πλαστικό χρήμα και στη «σφαίρα επιρροής» του αμερικάνικου δολαρίου. Βλ. «Στο μικροσκόπιο οι προμήθειες για πληρωμή με κάρτα. Συνάντηση Χατζηδάκη με εκπροσώπους των MasterCard και Visa», Καθημερινή, 2.3.2024. Βλ. και «Υψηλό το κόστος συναλλαγών με κάρτες λόγω των προμηθειών», *Καθημερινή*, 10.3.2024.
[14] Για να μην αδικήσουμε τον ΣΥΡΙΖΑ πρέπει να σημειώσουμε βέβαια ότι η αριστερά ήταν η πρώτη που άρχισε να εφαρμόζει το μέτρο από το 2017. Βλ. «Μόνο μέσω τραπεζών η πληρωμή μισθών στον ιδιωτικό τομέα», *Καθημερινή*, 20.5.2017

Μεθοριακές Ψυχολογίες
Επιτήρηση Μεταναστών, Ψυχολόγοι και ΜΚΟ

Το ελληνικό κράτος από το 2000 και έπειτα απέκτησε το ρόλο του μπάτσου στα σύνορα της Ευρώπης. Τη στιγμή δηλαδή που οι πολεμικές συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή οδήγησαν εκατομμύρια ανθρώπους στο κατώφλι του, εκείνο κοίταζε πώς θα επωφεληθεί από αυτή την κατάσταση. Εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ μπήκαν στα ταμεία του από την ΕΕ και ένα μέρος αυτών διανεμήθηκε προς τα αφεντικά των τοπικών κοινωνιών. Όλα αυτά σχεδιάστηκαν μέσα από μηχανισμούς εγκλεισμού και παρανομοποίησης μεταναστών. Κεντρικό ρόλο στην διαχείριση αυτού του πληθυσμού έπαιξαν οι Μ.Κ.Ο. μέσω του ανθρωπιστικού τους προσωπείου. Στην πραγματικότητα οι Μ.Κ.Ο. επιτελούν όλους εκείνους τους ρόλους που αδυνατούν να αναλάβουν οι μπάτσοι στα κέντρα κράτησης.

«Μαζί με τους μετανάστες που άρχισαν να καταφθάνουν σε κύματα από τα μέσα των 00s και μετά στην Ελλάδα, ξεκίνησαν να ξεπηδούν και μια σειρά από πρωτόγνωρες (σε τέτοιο βαθμό) ανάγκες για το ελληνικό κράτος: οι μετανάστες αυτοί έπρεπε να καταμετρηθούν, να ελεγχθούν ως προς την καταγωγή τους, να τεθούν υπό ιατρική παρακολούθηση και να σταχυολογηθούν σε διαφόρων ειδών κατηγορίες, όπως μετανάστες ή πρόσφυγες, ειρηνικοί ή «τζιχαντιστές» και πάει λέγοντας. Ακόμη, οι εν λόγω μετανάστες θα έπρεπε είτε να κατευθυνθούν ήρεμα και πειθαρχημένα προς τους χώρους εργασίας που τους αντιστοιχούσαν είτε να κάτσουν μέσα στα «κέντρα φιλοξενίας» εν ταξική ειρήνη. Με άλλα λόγια το ελληνικό κράτος, για να γίνει σωστά η δουλειά, βρέθηκε να χρειάζεται να επανδρώσει μια σειρά από ειδικούς: διερμηνείς, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, εκπαιδευτικούς, δικηγόρους κ.ο.κ, ανθρώπους δηλαδή με πτυχία, ικανούς να γράψουν μελέτες, να αμβλύνουν τις αντιθέσεις, να προτείνουν λύσεις στο κράτος, να συμμετάσχουν οργανικά στην ορθολογική διαχείριση αυτού του νέου εργατικού δυναμικού και φυσικά να δείξουν το «καλό πρόσωπο» του ελληνικού κράτους στην Ευρώπη, μη τυχόν και χαθεί κανά κονδύλι». [1]

Με τα παραπάνω λόγια προσπαθήσαμε να αναδείξουμε ότι διάφοροι ειδικοί αναδύονται και αναλαμβάνουν τη διαχείριση των κατώτερων στρωμάτων. Ότι όλοι αυτοί οι ανθρωπιστές που στελεχώνουν τις Μ.Κ.Ο., στην πραγματικότητα, έχουν το ρόλο του μπάτσου χωρίς το κλομπ. Πρόσφατα έπεσε στα χέρια μας το βιβλίο *Μεθοριακές Ψυχολογίες*. Χαρτογραφώντας την ψυχική φροντίδα στο πεδίο του προσφυγικού. Έτσι θυμηθήκαμε ότι από τη δεκαετία του 1990 και μετά η «ανθρωπιστική βοήθεια» περιλαμβάνει εκτός από αγαθά όπως φαγητό, νερό κλπ. και «ψυχοκοινωνική υποστήριξη» στους πρόσφυγες, γεγονός που βοήθησε και τους ντόπιους αριστερούς και «φιλάνθρωπους» κοινωνικούς επιστήμονες να πιάσουν δουλειά δίνοντας αξία στα πτυχία τους μέσω της κρατικής διαχείρισης της μετανάστευσης.

Συγκεκριμένα, το βιβλίο αποτελείται από μια συλλογή κειμένων που γράφτηκαν από ψυχολόγους που εργάστηκαν σε Μ.Κ.Ο. στα λεγόμενα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης. Από όσο γνωρίζουμε πρόκειται για ένα από τα λίγα βιβλία που ασχολούνται με την εργασία των ψυχολόγων εντός Κ.Υ.Τ. έχοντας κριτική ματιά και εμφανίζοντας τις πολλαπλές κατασταλτικές λειτουργίες τους. Για αυτό τον λόγο θα προσπαθήσουμε να πούμε τι μάθαμε μέσα από αυτό. Όπως ήταν αναμενόμενο, οι συζητήσεις που πραγματοποιούνται στο βιβλίο, διακρίνονται από αντιθετικές εκτιμήσεις. Από τη μία πλευρά υπάρχει έντονη κριτική προς τον ρόλο των ψυχολόγων που εργάζονται με μετανάστες, καθώς παρουσιάζεται ως ένας μηχανισμός που θα φέρει εις πέρας την ομαλή λειτουργία της βιοπολιτικής διαχείρισης της μετανάστευσης. Από την άλλη, υπάρχουν απόψεις που στοχεύουν στην ανάδειξη της σχέσης ψυχολόγων-μεταναστών ως μιας σχέσης που είναι ωφέλιμη για τους τελευταίους. Παράλληλα, από το κάδρο δεν λείπουν και αυτοί που φτάνουν σε σημείο γκρίνιας για το πώς γίνεται η δουλειά τους, προσπαθώντας να καλυτερέψουν τις συνθήκες εργασίας τους. Γράφει για παράδειγμα η Βίκυ Λιλή, η οποία εργάστηκε σε Μ.Κ.Ο. στη Λέσβο ως ψυχολόγος σε πρόγραμμα παιδικής προστασίας:

«Χωρίς να παραγνωρίζω τόσο τις τεράστιες ελλείψεις σε υλικό και επιστημονικό επίπεδο, τους περιορισμούς, τις ανεπάρκειες και τις αντιφάσεις των ίδιων των οργανισμών που υλοποιούν τα προγράμματα παρέμβασης, όσο και τις συνεχείς εσωτερικές συγκρούσεις, τις προκλήσεις και τα ηθικά διλήμματα που αντιμετωπίζουμε οι εργαζόμενες/οι στο προσφυγικό πεδίο, αφού καλούμαστε να συμμετέχουμε στη διαχείριση ανθρώπινων ζωών που χαρακτηρίζεται από πολιτικές βίας και απανθρωποποίησης, θεωρώ σημαντικό – τουλάχιστον – να αναζητούμε και να φτιάχνουμε έναν «χώρο» και έναν τρόπο δουλειάς στον οποίο βρίσκουμε νόημα». [2]

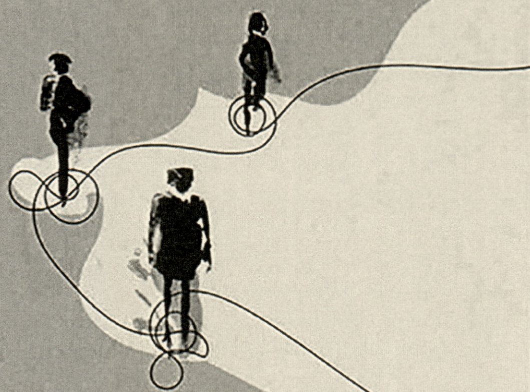
Και συνεχίζει παρακάτω:

«Συχνά οι εργαζόμενες/οι των Μ.Κ.Ο. βιώνουν παρόμοια συναισθήματα με αυτά των ανθρώπων τους οποίους υποστηρίζουν». [3]

Ενώ λοιπόν παραδέχεται πως η δουλειά των ψυχολόγων είναι να διαχειριστούν πληθυσμούς που μπάτσοι τους επιτηρούν και ασκούν βία πάνω τους, παρόλα αυτά θέλει να μας κάνει να πιστέψουμε πως οι εργαζόμενοι/ες των Μ.Κ.Ο. βρίσκονται κατά κάποιο τρόπο στην ίδια θέση με τους μετανάστες. Πώς είναι το ίδιο να τρως ξύλο και να είσαι αυτός που συμμετέχει σε αυτό το μηχανισμό;

Το πόσο σιχαμένοι είναι μερικοί από αυτούς είναι αδιαμφισβήτητο. Ταυτόχρονα, είναι γνωστό ότι οι περισσότεροι εργαζόμενοι στις Μ.Κ.Ο. επικεντρώνονται στο πώς θα μειωθούν οι όποιες ελλείψεις υπάρχουν σε υλικό επίπεδο και πώς θα παρέχεται στους ίδιους περισσότερη φροντίδα, καθώς έρχονται σε επαφή με 'περιστατικά' που τους προκαλούν οδύνη! Τέτοιου είδους τοποθετήσεις εκτός του ότι αντιμετωπίζουν τους κοινωνικούς επιστήμονες ως θύματα, την ίδια στιγμή αποκρύπτουν τα υλικά οφέλη που αποκομίζουν από την εκμετάλλευση των μεταναστών και τον ενεργό ρόλο που έχουν σε αυτή τη διαδικασία. Στην καλύτερη των περιπτώσεων εμφανίζονται ως ουδέτεροι ανθρωπιστές δίχως να πρέπει να επωμιστούν κάποιες ευθύνες. Παράλληλα, καταφέρνουν να απομακρύνουν το βλέμμα μας από τις πολιτικές που εφαρμόζει το ελληνικό κράτος στους μετανάστες και τις συνθήκες που βιώνουν εντός των στρατοπέδων. Για αυτούς τους λόγους δεν σκοπεύουμε να σταθούμε άλλο στην σκατοψυχιά και την υποκρισία τους· αντίθετα, θα δούμε πως το κράτος έχει διευρύνει τα εργαλεία του στη διαχείριση των μεταναστών. Θα εστιάσουμε στο ποιος είναι ο δομικός ρόλος των ψυχολόγων στα Κ.Υ.Τ. και που αποσκοπούν τα αιτήματα της αριστεράς για περισσότερους ψυχολόγους.

Το εξώφυλλο του βιβλίου απεικονίζει φιγούρες σε έναν χάρτη. Κάθε χάρτης είναι μια πολιτική αποτύπωση κοινωνικών σχέσεων. Και μια ταυτόχρονη απόκρυψη άλλων. Έτσι κι εδώ, λοιπόν: στο προσκήνιο υπάρχουν οι φιγούρες των μεταναστών, που συνδέονται η μια με την άλλη μεμονωμένα, σαν άτομα. Χωρίς παρελθόν, χωρίς πλαίσιο –πέραν ενός χρωματικού ορίου μεταξύ στεριάς και θάλασσας. Αυτό που αποκρύπτεται είναι ο ρόλος του κράτους αλλά και ο ρόλος της εργασίας των κοινωνικών επιστημόνων στη διαμόρφωση του χάρτη. Μάλλον, εμείς θα βάζαμε άλλο εξώφυλλο.

Η διαχείριση των μεταναστών περνάει και μέσα από τους ψυχολόγους

Μέσα από τις αφηγήσεις που διαβάσαμε καταλάβαμε ότι το Κ.Υ.Τ. είναι ένας χώρος υπό διαρκή επιτήρηση. Η παρουσία του στρατού και των μπάτσων είναι φανερή και βρίσκονται σε απόσταση δύο μέτρων από τους μετανάστες. Παράλληλα, οι επιστήμονες, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, γιατροί και δικηγόροι καλούνται να παρέχουν ψυχοκοινωνική, νομική και ιατρική υποστήριξη. Στη μια πλευρά, δηλαδή, βρίσκονται οι μπάτσοι που ασχολούνται με την πειθάρχηση των μεταναστών και στην άλλη πλευρά είναι οι υπηρεσίες πρόνοιας που, ντυμένες με το μανδύα του ανθρωπισμού, λειτουργούν ως χειριστές ανθρώπινων ζωών. Πρόκειται για επαγγελματίες που έρχονται να συμπληρώσουν ο ένας τη δουλειά του άλλου και αυτό εκφράζεται και χωροταξικά στους χώρους των στρατοπέδων. Άλλωστε κάτι τέτοιο θα έπρεπε να μας είναι δεδομένο εξαρχής. Όλοι αυτοί βρίσκονται στον ίδιο χώρο και εξυπηρετούν τα συμφέροντα του ελληνικού κράτους.

Οι ψυχολόγοι βρίσκονται στην πρώτη γραμμή του γραφειοκρατικού μηχανισμού. Είναι αυτοί που εφαρμόζουν μεταναστευτικές πολιτικές και παίρνουν αποφάσεις που επιδρούν στη διαβίωση των μεταναστών και στη διαδικασία ασύλου:

«Για να φύγουν και να μεταφερθούν στην ενδοχώρα, καλούνται να αναπαράγουν την μεταναστευτική τους ιστορία, με σκοπό να πείσουν τις αρχές ασύλου ότι υπάρχει φόβος δίωξης και ότι δεν μπορούν να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής τους (...)Σε αυτή τη διαδικασία, ιατρικές γνωματεύσεις και αναφορές από ψυχολόγους και ψυχιάτρους παίζουν ιδιαίτερο ρόλο». [5]

Όπως καταλαβαίνετε οι μετανάστες είτε θέλουν είτε όχι, αναγκάζονται να επισκεφτούν τον ψυχολόγο του στρατοπέδου, αφού έτσι θα πάρουν τη σχετική βεβαίωση που είναι χρήσιμη για τη διαδικασία ασύλου. Βρίσκονται σε άμεση εξάρτηση από αυτούς, καθώς οι ψυχολόγοι είναι αυτοί που μεσολαβούν μεταξύ κρατικών πολιτικών και ανθρώπινου πόνου και κρίνουν/αξιολογούν την «ευαλωτότητα» των μεταναστών, η οποία στη συνέχεια μπορεί να επιδράσει στο αν θα εγκριθεί η αίτηση ασύλου. Προφανώς μια τέτοια βεβαίωση δεν μπορεί να κρίνει το αν θα δοθεί ή όχι το άσυλο, διότι το κράτος είναι αυτό που θα αποφασίσει τον αριθμό των μεταναστών που θα το αποκτήσουν. Κριτήριο, δηλαδή, στη διαδικασία ασύλου δεν είναι κάποια ατομική αίτηση, αλλά οι ανάγκες του ελληνικούς κράτους για εργατικό δυναμικό. Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να συμπεράνουμε ότι η άποψη του ειδικού και η ισχύς της ως προς την απόκτηση του ασύλου χρησιμοποιείται ως άλλοθι για την επίσκεψη όλο και περισσότερων μεταναστών στους ψυχολόγους. Ένα **άλλοθι** που, φυσικά, δεν οδηγεί αδιαμφισβήτητα σε αυτό που ευαγγελίζεται (το χαρτί του ασύλου).

Παράλληλα μαθαίνουμε πως μέσα από ένα άρθρο του Προεδρικού Διατάγματος του 1991 θεσπίστηκε η «προστατευτική φύλαξη» ασυνόδευτων ανηλίκων, η οποία εφαρμόστηκε μαζικά το διάστημα 2015-2020. [6] Πρόκειται για ένα μέτρο περιορισμού της ελευθερίας των ανήλικων μεταναστών για χρονικό διάστημα που μπορεί να ξεπερνούσε τους τρεις μήνες και συχνά χωρίς τη δυνατότητα προαυλισμού. Ο εγκλεισμός γινόταν σε χώρους όπως: κελιά αστυνομικών τμημάτων, μεταγωγικά κρατητήρια, αίθουσες νοσοκομείων και πτέρυγες εντός των Κ.Υ.Τ. Δεν είχαν πρόσβαση σε κινητά τηλέφωνα, ούτε και σε κάποιου είδους δραστηριότητα. Κανονική φυλακή, δηλαδή, και εδώ που τα λέμε την περίοδο που κυβερνούσε η αριστερά. Οι μόνοι που μπορούσαν να τους επισκεφτούν ήταν εργαζόμενοι των Μ.Κ.Ο., δηλαδή, ψυχολόγοι, δικηγόροι και διερμηνείς.

Εκεί οι ψυχολόγοι ενημέρωναν τα παιδιά για τη συνθήκη εγκλεισμού, το θεσμικό πλαίσιο και λάμβαναν το κοινωνικό ιστορικό τους. Όπως αναγράφεται στο βιβλίο, οι φράσεις «δυστυχώς δεν μπορώ να κάνω κάτι για αυτό – δεν εξαρτάται από εμένα» ή «εγώ σε καταλαβαίνω – κατάλαβε κι εσύ εμένα» διατυπώνονται συχνά από τους ψυχολόγους στο πλαίσιο της επίσκεψης. [7] Η συγχώρεση που ζητάνε και η υποτιθέμενη συμπόνοια προς τους ανήλικους φέρνει στο προσκήνιο το ανθρωπιστικό τους πρόσωπο, ενώ ταυτόχρονα εφαρμόζουν τις κρατικές πολιτικές αποτελεσματικά. Η δουλειά τους στρέφεται γύρω από τη διευθέτηση των δυσκολιών και εντάσεων που εμφανίζονται όταν οι ανήλικοι εναντιώνονται στις συνθήκες κράτησης. Σύμφωνα με

την προσωπική εμπειρία μιας ψυχολόγου που έπρεπε να διαχειριστεί μια απεργία πείνας έντεκα ασυνόδευτων ανηλίκων, βλέπουμε πως ο ρόλος της ήταν *«να καταστείλει μια πράξη εναντίωσης των ανηλίκων στην αδικία της κράτησης»* [8] λέγοντάς τους ότι αυτό που κάνουν δεν έχει κάποιο νόημα. Στην ουσία, έχουν την υποχρέωση της αποσυμφόρησης των εντάσεων και της διαχείρισης του θυμού, την εκπαίδευση και τη συμμόρφωση μέσα σε συνθήκες κράτησης και βίας.

Εκτός από τη διαχείριση ενός πληθυσμού και την εκπαίδευση στις νέες συνθήκες διαβίωσης, ο ψυχολόγος αναλαμβάνει και λειτουργίες που είναι πιο στενά συνδεδεμένες με αυτές των μπάτσων. Σε ορισμένες δομές οι συναντήσεις με τον ψυχολόγο είναι υποχρεωτικές· ανεξάρτητες δηλαδή από το αν θέλει κανείς να πάει για να λάβει το έγγραφο που θα τον βοηθήσει στη διαδικασία ασύλου. Συμμετέχουν σε διαδικασίες απόσπασης πληροφοριών, όπως π.χ. προσδιορισμού της ηλικίας, αναφέρουν περιστατικά και τα καταγράφουν. Αξιολογούν τα λεγόμενα των μεταναστών για το αν είναι έγκυρα ή όχι. Με αυτό τον τρόπο συμμετέχουν άμεσα σε έναν αστυνομικό μηχανισμό ταυτοποίησης και καταγραφής. Αλλά, και στη διαδικασία απέλασης δεν πάνε πίσω. Μπορεί οι μπάτσοι να είναι αυτοί που θα κάνουν τη σύλληψη και στη συνέχεια θα απελάσουν τον μετανάστη, αλλά και οι ίδιοι οι ψυχολόγοι ενεργούν προς αυτή την κατεύθυνση.

«Την άνοιξη του 2019 ανέλαβα την ψυχολογική υποστήριξη ενός 28χρονου άνδρα από το Πακιστάν, ο οποίος είχε απορριφθεί. Αντιμετώπιζε τον καθημερινό φόβο της σύλληψης και απέλασης (...) Η μόνη πρόταση που είχα λάβει εποπτικά για το θέμα είναι να «προετοιμάζουμε» ψυχολογικά τους ανθρώπους για τη διαδικασία και πώς θα είναι η ζωή τους επιστρέφοντας». [9]

Αξιοποίηση της γλώσσας της ψυχολογίας για κρατική χρήση

Η γλώσσα που χρησιμοποιείται για να υπάρξει η λεγόμενη «ψυχοκοινωνική υποστήριξη» θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως απολίτικη. Με αυτό θέλουμε να πούμε πως είναι απαραίτητο να υπάρχει μια γλώσσα «φροντίδας», η οποία κατασκευάζει μια αφήγηση όπου κυριαρχεί ο ανθρωπισμός και βέβαια δεν θα ερμηνεύεται με πολιτικούς όρους. Μια γλώσσα που θα απομακρύνεται από τις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες κράτησης και θα μπορεί να διατηρεί τους μετανάστες υπό τον έλεγχο των ειδικών. Όπως είναι αναμενόμενο οι συνθήκες κράτησης είναι άθλιες και σύμφωνα με τα λόγια ενός μετανάστη: *«είναι σκληρότερα και από πόλεμο εδώ»*. [10] Όπως είναι εύλογο, οι μετανάστες θυμώνουν, εξοργίζονται δυσφορούν και αγχώνονται μόνιμα ζώντας σε μια τέτοια συνθήκη. Αυτά τα συναισθήματα, στη συνέχεια, μπορούν να αποδοθούν στις συνθήκες κράτησης και να διαταράξουν την ομαλή λειτουργία των κέντρων κράτησης, κάτι που προφανώς δεν είναι επιθυμητό.

Οι συμπεριφορές και τα συμπτώματα που προκύπτουν από τον εγκλεισμό που επιβάλλει το ελληνικό κράτος καταλήγουν να αντιμετωπίζονται ξέχωρα από αυτό το πλαίσιο. Δηλαδή, ο μεταναστευτικός πληθυσμός νοείται ως ψυχικά τραυματισμένος προτού έρθει εδώ· συνεπώς, όποια δυσφορία και να νιώθει προέρχεται από εμπειρίες του παρελθόντος και όχι του παρόντος εγκλεισμού. Τα λόγια ενός ψυχολόγου περιγράφουν πόσο χρήσιμη μπορεί να είναι η απόδοση μιας διάγνωσης σε συνδυασμό με την επίρριψη της ευθύνης εκτός αυτής εδώ της χώρας:

«...δηλαδή ακόμα και η διάγνωση, γιατί εδώ πέρα θα δεις δίνουν συνέχεια διαγνώσεις που λένε... έχουν PTSD, δεν μπορείς να κάνεις αυτή τη διάγνωση γιατί ήδη στη Μόρια αυτός ο πόλεμος συνεχίζεται, δεν είναι ο πόλεμος που είναι στη Συρία ή στο Αφγανιστάν, αλλά είναι ένας πόλεμος με το στρατό, με τους σεκιουριτάδες, με τους ανθρώπους που είναι εκεί, οπότε νομίζω ότι αυτοί οι άνθρωποι συνεχίζουν να ζουν σε έναν πόλεμο...». [11]

Η διαταραχή μετατραυματικού στρες (PTSD) αφορά αντιδράσεις που εκδηλώνονται μετά από ένα τραυματικό γεγονός. Προφανώς τραυματικό γεγονός, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ορίζεται ο πόλεμος που έχουν βιώσει οι μετανάστες πριν την έλευσή τους στην ελληνική επικράτεια. Τη ίδια στιγμή αποσιωπάται το τραυματικό γεγονός του παρόντος. Αυτό, δηλαδή, που προσπαθούμε να παρουσιάσουμε στο παρόν κείμενο. Το τραυματικό γεγονός που προέρχεται μέσα από τη γενικευμένη επιτήρηση των μπάτσων, του στρατού και την ασταμάτητη καταγραφή/αξιολόγηση που έχουν αναλάβει οι ψυχολόγοι και οι κοινωνικοί λειτουργοί. Στις περιπτώσεις που θα γίνει λόγος για τις παρούσες συνθήκες διαβίωσης, αυτό που θα προκύψει θα είναι η ψυχολογιοποίηση των αντιδράσεων τους. Τότε δίνονται ψυχιατρικές διαγνώσεις με κωδικό ICD-10 Z72 «Προβλήματα σχετιζόμενα με τον τρόπο ζωής» και συνταγογραφούνται αντικαταθλιπτικά φάρμακα. [12] Πρακτική η οποία φανερώνει τον κατασταλτικό ρόλο των χαπιών, αφού έρχονται να δώσουν «λύση» σε μια αβίωτη πραγματικότητα η οποία θα παρατείνεται συνεχώς.

Η ερμηνεία συμπεριφορών ως ψυχοπαθολογικών δεν είναι καινούρια πρακτική. Π.χ. όταν ένας νεαρός μετανάστης έφτασε σε ένα Κ.Υ.Τ. του ζητήθηκε έγγραφο ταυτοποίησης. Επειδή δεν είχε κάποιο έγγραφο που να αποδεικνύει την ηλικία του, η FRONTEX του απέδωσε μια εικονική ηλικία. Καθώς κάτι τέτοιο του προκάλεσε δυσφορία, εκείνος κατάφερε να βρει μια φωτογραφία του πιστοποιητικού γεννήσεώς του. Ωστόσο και η καινούρια του αίτηση απορρίφθηκε. Έτσι, προέκυψαν εκδηλώσεις θυμού, αδικίας και στεναχώριας, οι οποίες ερμηνεύτηκαν ως βίαιες εκρήξεις, ψύχωση και κατάθλιψη αντίστοιχα. [13] Είναι γνωστή η απόδοση του όρου «δραπετομανία» ως εξήγηση της συμπεριφοράς των αφρικανικής καταγωγής μαύρων, που πριν την κατάργηση της δουλείας στην Αμερική, αποφάσιζαν να φύγουν από τους «ιδιοκτήτες» τους. [14] Και κάτι αντίστοιχο, τηρουμένων των αναλογιών, εφαρμόζεται και εδώ. Η γλώσσα της ψυχολογίας επιστρατεύεται για να επεξηγήσει συμπεριφορές σύμφωνα με κοινωνικοπολιτικές διευθετήσεις. Ο θυμός και η δυσφορία δημιουργούνται μέσω κρατικών πολιτικών. Μετονομάζοντας αυτές τις εκδηλώσεις συναισθημάτων σε ψυχικές διαταραχές και στη συνέχεια δίνοντας φαρμακευτική αγωγή απωθείται αυτή η δυσφορία και μειώνονται οι εντάσεις. Έτσι η «θεραπεία» αποκαλύπτεται ως η άλλη όψη της πειθάρχησης.

Όσο ερμηνεύονται χαρακτηριστικά με έννοιες της ψυχολογίας, παράλληλα δημιουργείται ένας τρόπος να κατανοούν οι μετανάστες την πραγματικότητα με «ορθό» τρόπο. Ο «ορθός» τρόπος που επιβάλλεται μέσω των ψυχολόγων και εναρμονίζεται με τις ανάγκες του έθνους. Το ζήτημα δεν είναι μόνο να επιτυγχάνεται ταξική ειρήνη εντός στρατοπέδου, αλλά και να μην υπάρχει οποιαδήποτε δυνατότητα αμφισβήτησης τόσο εντός του όσο και εκτός του. Η ψυχοεκπαίδευση που αφορά το θεσμικό πλαίσιο εντός Κ.Υ.Τ., που αναφέραμε προηγουμένως, στρέφεται και προς την υπακοή και πειθάρχηση ως μελλοντικό εργατικό δυναμικό. Οδηγεί σε αναμόρφωση του χαρακτήρα τους και τους διδάσκει πώς να σκέφτονται.

Σύνοψη

Αν πιστεύει κανείς ότι οι ψυχολόγοι βρίσκονται στα Κ.Υ.Τ. για να παρέχουν φροντίδα στους μετανάστες, πρέπει να είναι – το λιγότερο – αφελής. Ο χώρος των κέντρων κράτησης από μόνος του αυξάνει τα επίπεδα ψυχικής δυσφορίας, όπως κάθε χώρος εγκλεισμού. Είναι ανώφελο να νομίζουμε πως οι ψυχολόγοι λειτουργούν προς το συμφέρον των μεταναστών. Άλλωστε οι ανάγκες του ελληνικού κράτους και των Μ.Κ.Ο. είναι αυτές που ορίζουν τη χρησιμότητα όλων αυτών των ειδικών και όχι οι ανάγκες των μεταναστών. Έχοντας τα λόγια και τις ιστορίες των μεταναστών σαν οδηγό καταλαβαίνουμε πως τα στρατόπεδα είναι ένα πεδίο πολέμου και ο ρόλος των ψυχολόγων αυτός ενός καλού δεσμοφύλακα. «***Είναι κάτι σαν αστυνομία αλλά με τα λόγια***», έλεγε ένας νεαρός μετανάστης. [15]

Η «ψυχοκοινωνική υποστήριξη» έτσι έχει στόχο να αποκρύπτει την πραγματικότητα στα κέντρα κράτησης και τον ρόλο που πρέπει να φέρουν εις πέρας οι ψυχολόγοι. Όπως είδαμε, η δουλειά τους επικεντρώνεται γύρω από την καταγραφή στοιχείων, τη διαχείριση ενδεχόμενων διαταραχών που μπορεί να ξεσπάσουν και την εκπαίδευση που παρέχουν σχετικά με τους κανόνες που πρέπει να ακολουθούν στη ζωή του στρατοπέδου. Ταυτόχρονα διασφαλίζουν την ταξική ειρήνη εντός του. Εκεί μέσα τόσο οι μπάτσοι, όσο και οι ψυχολόγοι λειτουργούν ως μηχανισμοί προετοιμασίας για τις μελλοντικές εργασιακές συνθήκες που περιμένουν τον μεταναστευτικό πληθυσμό. Συνθήκες που περιλαμβάνουν πειθαρχία και ξύλο. Όλα αυτά επιτυγχάνονται ρίχνοντας την μπάλα είτε σε εξωτερικούς παράγοντες, όπως σε τραυματικές εμπειρίες του παρελθόντος, είτε σε ψυχοπαθολογικές συμπεριφορές που χρήζουν φαρμακευτικής αγωγής.

Η ανάγκη των συγγραφέων να ασκήσουν κριτική στο επάγγελμά τους, παρότι ωφέλιμη και χρήσιμη, ενέχει κινδύνους όταν προσπαθούν να βρουν έναν «ανθρωπιστικό» τρόπο εργασίας. Και ο λόγος είναι ότι η ουσία της εργασίας τους προκύπτει μέσα από τις υλικές βλέψεις που έχει το ελληνικό κράτος. Συνεπώς, το αίτημα για περισσότερους ψυχολόγους δεν είναι κάποιου είδους απελευθερωτική κίνηση προς το συμφέρον των κατώτερων στρωμάτων. Άλλωστε, αίτημα των αριστερών είναι, οι οποίοι, όπως και οι δεξιοί, προσβλέπουν στην εκμετάλλευση των μεταναστών. Λίγα χρόνια πίσω αν πάμε θα θυμηθούμε ότι τόσο η δεξιά όσο και η αριστερά συμφωνούσαν για την αξιοποίηση μεταναστών που βρίσκονται στα κέντρα κράτησης ως εργατικό δυναμικό. Ήταν το 2020 που, εν μέσω καραντίνας και ενώ τα σύνορα ήταν κλειστά, το ελληνικό κράτος αποφάσισε να επισκεφτεί τα στρατόπεδα για να διαλέξει μετανάστες που στη συνέχεια θα δουλέψουν στα χωράφια, καθώς υπήρχε έλλειψη εργατικών χεριών. [16] Πρακτική, φυσικά, διόλου καινούρια. Όταν η εθνική οικονομία απαιτεί την αξιοποίηση του μεταναστευτικού πληθυσμού, τότε η αριστερά θα δείξει την κρατική της χρησιμότητα.

Κάποιες πρώτες δεκάδες ψυχολόγοι προσλήφθηκαν στα στρατόπεδα κράτησης μεταναστών ήδη από το 2010 με τον ευκαταφρόνητο μισθό των 3.000 ευρώ τον μήνα. Από το 2014 ο αριθμός τους πολλαπλασιάστηκε αλλά ο μισθός έπεσε στα 800 ευρώ. Η Καθημερινή ανέλαβε να μεταφέρει τα παράπονά τους προς το αριστερό κράτος και, φευ, αργότερα τα αιτήματα δικαιώθηκαν!

Υποσημειώσεις

[1] «Από τους αριστερούς πατρόνες στις πρώτες ΜΚΟ. Το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 2000», *151* τχ 27 (Χειμώνας-Άνοιξη 2023).

[2] Βίκυ Λιλή, «Η θεραπευτική φροντίδα ως κράτημα για τα παιδιά πρόσφυγες», στο *Μεθοριακές Ψυχολογίες. Χαρτογραφώντας την ψυχική φροντίδα στο πεδίο του προσφυγικού*, Αθήνα: Oposito, 2024, σ. 99.

[3] Λιλή, *ό.π.*, σ. 102.

[4] Ενδεικτικά, βλ. Αλεξάνδρα-Αριάδνη Βασιλείου, Νίκος Γκιωνάκης, Μαριάντζελα Δεμένανα και Ελένη Κοτσώνη, «Από το αίτημα για ανακούφιση του "δευτερογενούς τραύματος", στη νοηματοδότηση της εμπειρίας της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης προσφύγων. Ο ρόλος της ομαδικής εποπτείας, στο *Μεθοριακές Ψυχολογίες*, σ. 192.

[5] Άρτεμις Χριστινάκη, «Στρατόπεδα και Ψυχολογία: Θεραπείες χώρου, ασφάλεια και η πολιτική της προσαρμογής», στο *Μεθοριακές Ψυχολογίες*, σ. 26.

[6] Η προστατευτική φύλαξη καταργήθηκε επίσημα το Δεκέμβρη του 2020.

[7] Σοφία Παπαδοπούλου, «Η προστατευτική φύλαξη ασυνόδευτων ανηλίκων ως καθεστώς εξαίρεσης και ο ρόλος των ψυχολόγων», στο *Μεθοριακές Ψυχολογίες*, σ. 46.

[8] Παπαδοπούλου, *ό.π.*, σ. 52.

[9] Δήμητρα Μάντζαρη, «Μεταξύ ελέγχου και φροντίδας: Η διαχείριση της αυτοκτονικότητας των προσφύγων», στο *Μεθοριακές Ψυχολογίες*, σ. 140, 141.

[10] Κώστας Γαρδούνης, «Λόγοι προσφύγων και μεταναστών: Ακούγοντας ιστορίες από έναν ατέλειωτο πόλεμο», στο *Μεθοριακές Ψυχολογίες*, σ. 70.

[11] Χριστινάκη, *ό.π.*, σ. 28.

[12] Μάντζαρη, *ό.π.*, σ. 132. Η φαρμακευτική αγωγή συνιστά τον κυρίαρχο τρόπο αντιμετώπισης των ζητημάτων ψυχική υγείας για τους πρόσφυγες.

[13] Βλ. Αφροδίτη Καψάλη, Μιχάλης Μεντίνης, *Ψυχολογίες Συμμόρφωσης. Σημειώσεις πάνω στον ψυχοπολιτικό έλεγχο του μεταναστευτικού*, Αθήνα: Oposito, 2018, σ. 51-52. Ακόμα και το ίδιο το DSM (Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο Ψυχικών Διαταραχών της Αμερικανικής Ψυχιατρικής Ένωσης), από την ίδρυση του μέχρι και την τελευταία του εκδοχή, θα μπορούσαμε να το ερμηνεύσουμε ως ένα εργαλείο που εντάσσει όλο και περισσότερες συμπεριφορές σε ψυχικές ασθένειες.

[14] Βλ. Καψάλη & Μεντίνης, *ό.π.*, σ. 54, υποσημ. 53.

[15] Καψάλη & Μεντίνης, *ό.π.*, σ. 12, και υποσημ. 10, 13.

[16] «Η συμμετρία δύο ασύμμετρων πόλεμων (ή η πρόβα τζενεράλε ενός «κανονικού» πολέμου)», *151* τχ 20 (Ιούνιος 2020).

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ

Το πρώτο και το τελευταίο ζήτημα στη δεκαετία της κρίσης, 2012-2019

Μιλάμε και πάλι για τη 30χρονη μεταναστευτική πολιτική του ελληνικού κράτους. [1] Αν έπρεπε να συνοψίσουμε σε λίγες λέξεις τι θελήσαμε να πούμε μέχρι σήμερα, θα λέγαμε ότι:

Το ελληνικό κράτος, όπως τα περισσότερα κράτη, επιδιώκει την μετανάστευση·

το ελληνικό κράτος μπορεί και ελέγχει τη μετανάστευση·

το ελληνικό κράτος ενδιαφέρεται να δημιουργήσει στις πλάτες των μεταναστών υποτιμημένη εργατική δύναμη για τα εγχώρια αφεντικά και να αρμέξει κονδύλια από τον ευρωπαϊκό κουμπαρά έχοντας ως διαπραγματευτικό χαρτί τον εγκλεισμό ή και τον πνιγμό τους.

Τα πράγματα δεν άλλαξαν κατά πολύ και μέσα στη δεκαετία του 2010, την τελευταία για την οποία θα μιλήσουμε σε αυτό το τεύχος. Πλην του ότι εδώ το ελληνικό κράτος βρέθηκε με μια γερή οικονομική κρίση στην καμπούρα του, την οποία έπρεπε να διαχειριστεί. Το εργαλείο του για να αντεπεξέλθει σε αυτό το διάστημα ήταν για ακόμη μια φορά οι υποτιμημένοι εργάτες-μετανάστες και η μετάθεση των επιπτώσεων της κρίσης σε αυτούς. Όλη ετούτη η τεχνογνωσία που περιγράψαμε σε προηγούμενα κείμενα χρησιμοποιήθηκε απαράλλακτη ως προς τη δομή της και τους παίκτες της – αλλά με κεντρικό πλέον διακύβευμα τον έλεγχο της κρίσης.

Τα αφεντικά και οι μαφιόζοι παρέμειναν στο κάδρο· απλά πλέον δεν έλεγαν «θέλουμε μετανάστες για να πλουτίσουμε» αλλά «τους θέλουμε για να βγούμε από την κρίση». Οι ρουφιάνοι και οι μπάτσοι έμειναν και αυτοί στη θέση τους, το ίδιο σκατόψυχοι· απλά δεν έλεγαν «λαθρομετανάστες» όταν μιλούσαν για τους ξένους, αλλά «αλλοδαποί» και «παράνομοι/ παράτυποι μετανάστες». Οι ΜΚΟ και οι αριστεροί πατρόνες ήταν κι αυτοί εκεί· απλά δεν αυτο-παρουσιάζονταν πια ως «σύντροφοι» ή «καθοδηγητές», αλλά ως «αλληλέγγυοι». Οι αλληλέγγυοι με τη σειρά τους άρχισαν να μιλάνε σαν τεχνοκράτες, για «ροές» (Εμπορευμάτων; Χρημάτων; Ανθρώπων!). Η γλώσσα αντανακλά τη πολιτική. Στη θέση του ωμού ρατσισμού στον δημόσιο λόγο της τελευταίας δεκαετίας μπαίνει μια τεχνική ορολογία, που μιλάει με όρους οικονομικούς, νομικούς και – που και που – συναισθηματικούς. Μην μας παρεξηγήσετε. Ο ρατσισμός ήταν ακριβώς ο ίδιος. Ο ίδιος σιχαμένος ρατσισμός. Αλλά το ζήτημα «μετανάστες» θα έμπαινε πλέον σε μια βαρέως ιδεολογική τροχιά. Θα ήταν το σημαντικότερο ζήτημα της δεκαετίας του 2010 τόσο για το ελληνικό κράτος όσο και για τα αφεντικά του, τόσο για την αριστερά όσο και για τη διάλυση αυτού που γνωρίζαμε ως 'Εξάρχεια'.

Παρακάτω, θα χωρίσουμε αυτή τη δεκαετία σε δύο πενταετίες. Αρχικά, θα δείξουμε πώς στο πρώτο μισό της δεκαετίας οι μετανάστες στοχοποιήθηκαν ιδεολογικά από το κράτος ως η αιτία της κρίσης. Η επίθεση αυτή δημιούργησε την απαραίτητη θολούρα που χρειάζεται κάθε τέτοια ιστορική στιγμή ώστε να βγάλουν τον σκασμό οι βαλλόμενοι μικροαστοί για το κράτος τους και να ενοποιηθούν κάτω από την ανατριχιαστική σημαία της εθνικής ομοψυχίας. Η πρώτη πενταετία δεν κρύβει εκπλήξεις σε σχέση με το παρελθόν. Η κρίση φέρνει φτώχεια, η φτώχεια φέρνει ανασφάλεια, η ανασφάλεια ρατσισμό. Και να 'σου οι φτωχοί που επλήγησαν απ' την κρίση και κυνηγάνε μετανάστες. Ταυτόχρονα, καθημερινά έπαιζε το τροπάρι του ανοργάνωτου κράτους, της Ελλάδας-«ξέφραγο αμπέλι», της χώρας που δεν μπορεί να ελέγξει τους μετανάστες που την έχουν πλημμυρίσει... και άλλα παραμύθια. Στην πραγματικότητα, βέβαια, και πάλι το ελληνικό κράτος ήταν που οργάνωνε τόσο αυτή τη μετανάστευση όσο και το κυνήγι εναντίον των μεταναστών. Η επάρατος δεξιά χρησιμοποίησε λοιπόν την κλασική εργαλειοθήκη του ρατσισμού.

Στη συνέχεια θα δούμε πώς οι μετανάστες, στο δεύτερο μισό αυτής της δεκαετίας, βρέθηκαν να παίζουν πράγματι το ρόλο της «λύσης» στην κρίση και τον άσσο στο μανίκι των ελληνικών αρχών ώστε οι τελευταίες να εκταμιεύουν (ακόμη περισσότερα) χρήματα από τους ευρωπαίους εταίρους τους, τόσο για το ίδιο το κράτος, όσο και για να τα διαχέουν στο μικρο-επίπεδο αμβλύνοντας τις συνέπειες της ύφεσης. Η κυβέρνηση Σύριζα, έχοντας το «ηθικό πλεονέκτημα» της αριστεράς, φάνηκε ιδιαιτέρως χρήσιμη στο πολιτικό σύστημα καθώς μπόρεσε να μετακυλήσει το «ζήτημα» της μετανάστευσης από την ατζέντα της ασφάλειας (εκεί, δηλαδή, που το είχε τοποθετήσει η προηγούμενη πενταετία), στην ατζέντα της «οικονομίας» και της «φιλανθρωπίας», εν τέλει ενός κρατικού αντιρατσισμού. Τελικά, οι μετανάστες κατά τη διάρκεια της δεκαετίας έγιναν λάστιχο, ένα τρόπον τινά «προϊόν» για όλες τις χρήσεις από το ελληνικό κράτος.

Οι μετανάστες ως αιτία της κρίσης

Στην προεκλογική του ομιλία το 2012, ο Α. Σαμαράς, ο οποίος έγινε πρωθυπουργός λίγους μήνες μετά, έδωσε το στίγμα που συνόψισε τις κρατικές πολιτικές της περιόδου:

Θα ανακαταλάβουμε τις πόλεις μας. Η λαθρομετανάστευση είναι ένα πρόβλημα που διογκώνεται και κάνουμε ότι δεν το βλέπουμε. Οι πόλεις μας έχουν καταληφθεί από παράνομους μετανάστες, εμείς θα τις ανακαταλάβουμε. Επίσης, θα καταργήσουμε τον νόμο Ραγκούση, που μετέτρεψε τη χώρα μας σε μαγνήτη παράνομων μεταναστών. Θα μεταφέρουμε τους λαθρομετανάστες σε κέντρα φιλοξενίας, σε παλιά στρατόπεδα έως ότου να επαναπατριστούν. [2]

Εκείνα τα χρόνια η ελληνική οικονομία είχε φτάσει στα όρια της χρεοκοπίας. Το ελληνικό κράτος υποχρεώθηκε να κλειστεί στον εαυτό του στοχεύοντας να περάσει την κρίση όσο πιο αναίμακτα γίνεται, ή βασικά να αναβάλει τις συνέπειές της για το μέλλον. Η συνταγή είχε ήδη δοκιμαστεί από τη δεκαετία του '90. Η εικόνα του εγκληματία-μετανάστη βγήκε ξανά από το συρτάρι. Η κρατική ρατσιστική ιδεολογία και η συκοφάντηση των μεταναστών έπιασαν δουλειά για την κατασκευή μιας old school εθνικής ενότητας. Το καλοκαίρι του 2012, λίγο μετά από την παραπάνω ομιλία Σαμαρά, οι νεοναζί είχαν μπει στη βουλή με ένα ποσοστό 7%.

Το ίδιο καλοκαίρι, και όσο οι ντόπιοι έλειπαν για τα μπάνια τους σε κάποια παραλία, η ΕΛ.ΑΣ. εξαπέλυε μια γιγαντιαία επιχείρηση μαντρώματος μεταναστών στο κέντρο της Αθήνας (αλλά και σε όλη την ελληνική επικράτεια) με την οργουελιανή ονομασία «Ξένιος (Φιλόξενος) Δίας». Με αριθμούς: ξαμολήθηκαν 4.500 μπάτσοι και μαντρώθηκαν σε κρατητήρια και κλούβες περίπου 15.500 μετανάστες. [3] Το κριτήριο σύλληψης δεν ήταν άλλο από το χρώμα δέρματος. Συλλήψεις στον σωρό. Οι μπάτσοι πρώτα μπαγλάρωναν, έδερναν και βασάνιζαν, και μετά διαπιστωνόταν αν αυτός που έπιαναν είχε χαρτιά ή όχι. Από αυτούς, 2.100 περίπου εν τέλει συνελήφθησαν και ξεκίνησε η διαδικασία απέλασής τους. Ο τότε υπουργός δημόσιας τάξης, Ν. Δένδιας, δικαιολόγησε την όλη επιχείρηση πηγαίνοντας ακόμα πιο πίσω στο χρόνο και από τον (..αφιλόξενο) Δία:

Η χώρα χάνεται. Από την κάθοδο των Δωριέων, 4.000 χρόνια πριν, ουδέποτε η χώρα δεν δέχθηκε τόσο μεγάλης έκτασης εισβολή [...] Πρόκειται για βόμβα στα θεμέλια της κοινωνίας και του κράτους. [..] Η επίλυση του μεταναστευτικού είναι πρόκληση εθνικού μεγέθους. Είμαστε στα όρια της κατάρρευσης. Αν δεν δημιουργήσουνε ένα συνολικό δίκτυο διαχείρισης της παράνομης μετανάστευσης θα καταρρεύσουμε. [4]

Μάλιστα, λίγους μήνες μετά, ο Δένδιας συνέχισε το κρεσέντο του εκφράζοντας την ικανοποίησή του για τα αποτελέσματα της επιχείρησης συμπληρώνοντας ότι ο «Ξένιος Ζευς» δεν έχει τέλος. Υπογράμμισε μάλιστα πως αυτό που έχει σημασία είναι να σταλεί το μήνυμα, τόσο στην ελληνική κοινωνία όσο και έξω από αυτή, ότι η Ελλάδα δεν είναι «ξέφραγο αμπέλι». [5] Την ίδια περίοδο προανήγγειλε τη δημιουργία 25 (!) νέων Κέντρων Κράτησης μεταναστών, τονίζοντας πως «αναγκάζεται» να προβεί σε αυτές τις ενέργειες. [6] Παρένθεση για τον αναγνώστη που ίσως αναρωτιέται: Ναι, αυτός είναι που κάτι χρόνια μετά πρωτοστάτησε για να μπει η Χ.Α. στη φυλακή. Το πόσο φασιστικό ή «αντιφασιστικό» είναι το κράτος μας, δεν το καθορίζει τίποτα άλλο παρά οι ειδικές ανάγκες του ανάλογα με την εποχή. Καταλαβαίνοντας άρτια λοιπόν τις δηλώσεις της πολιτικής ηγεσίας του ελληνικού κράτους, ρουφιάνοι και παρακρατικοί, και λιγότερο ή περισσότερο οργανωμένοι φασίστες βγήκαν παγανιά:

- Στις 3 Αυγούστου κάτοικοι της Ξάνθης και της Κομοτηνής, μετά από συντονισμένες ενέργειες του περιφερειάρχη και του αντιπεριφερειάρχη, καθώς και με τη συνδρομή βουλευτών του Σύριζα, προχώρησαν σε ταυτόχρονη κατάληψη των εγκαταστάσεων των σχολών αστυφυλάκων στους δύο νομούς, σε μια προσπάθεια να εμποδίσουν τη μεταφορά 500 μεταναστών από την Αμυγδαλέζα στα εν λόγω κτίρια.
- Στις 6 Αυγούστου στις φυλακές Τρικάλων δηλητηριάστηκε με χλωρίνη μετανάστης προφυλακισμένος για την δολοφονία του του Μ. Καντάρη το 2011. Να θυμίσουμε εδώ πως με αφορμή αυτή τη δολοφονία είχε ξεκινήσει τον Μάιο του ίδιου έτους το πογκρόμ στο κέντρο της Αθήνας, με εισβολές σε σπίτια και καταστροφές σε καταστήματα μεταναστών, εκατοντάδες τραυματίες από φασίστες μετά από επιθέσεις σε λεωφορεία και δρόμους με αναισθητικά spray και λοστούς, 12 τουλάχιστον μετανάστες μαχαιρωμένους κι έναν νεκρό, τον Αλίμ Αμπντούλ Μάναν.
- Στις 7 Αυγούστου 40 περίπου νεοναζί εισέβαλαν σε πλοίο στον Πειραιά για να λιντσάρουν έναν συλληφθέντα 21 ετών πακιστανό μετανάστη που κατηγορήθηκε για βιασμό.
- Στις 8 Αυγούστου στο Ρεθύμνο, τέσσερις φασίστες σε αγροτικό σταμάτησαν μπροστά σε στάση λεωφορείου όπου περίμεναν τέσσερις Ινδοί και τους επιτέθηκαν με μαχαίρια.
- Στις 10 Αυγούστου ο 17χρονος πακιστανός μετανάστης Αλί Σοφιάν δέχτηκε μαχαιριές στη Λυκόβρυση και νοσηλεύτηκε για μια εβδομάδα στο νοσοκομείο με πολλαπλά τραύματα.

- Στις 11 Αυγούστου πέφτει σε βαθύ κώμα μετανάστης με βαριά εγκεφαλική βλάβη στην Κέρκυρα μετά από επίθεση που δέχτηκε με ρόπαλο. Στην Αθήνα, την ίδια μέρα, μια παρέα ελλήνων με μηχανές δολοφόνησε 19χρονο Ιρακινό με μαχαιριές έξω από αυτοσχέδιο τζαμί στην Ομόνοια.
- Στις 15 Αυγούστου ένας μετανάστης μαχαιρώθηκε στη Μυτιλήνη από "αγνώστους" μέρα μεσημέρι.
- Στις 16 Αυγούστου σε Ξάνθη, Κομοτηνή και στα πέριξ τους χωριά πραγματοποιείται μια σειρά ρατσιστικών επιθέσεων που εστίαζαν σε αυτοσχέδια τζαμιά Τούρκων μειονοτικών.
- Στις 18 Αυγούστου μετανάστης ξυλοκοπήθηκε άγρια από αγνώστους την ώρα που έκανε ωτοστόπ για να επιστρέψει από την Κομοτηνή στην Αθήνα.
- Στις 19 Αυγούστου σημειώθηκε μια σειρά από επιθέσεις σε διαφορετικά σημεία της Πάτρας σε μετανάστες με pepper spray.
- Στις 20 Αυγούστου σημειώθηκαν 3 επιθέσεις σε μετανάστες στην περιοχή της Σαλαμίνας κοντά στην Αθήνα. Οι φασίστες χτυπούσαν με λοστούς τις εισόδους των σπιτιών τους, ενώ σπάσαν με πέτρες τα τζάμια.
- Στις 23 Αυγούστου το βράδυ στην πλατεία του Αγ. Παντελεήμονα δολοφονήθηκε με όπλο Αφγανός μετανάστης 36 χρονών. Το ίδιο βράδυ στο Ηράκλειο Κρήτης ομάδα φασιστών επιτέθηκε άγρια σε δύο μετανάστες.
- Ξημερώματα 24 Αυγούστου στην Κόρινθο μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο της πόλης 2 μαχαιρωμένοι μετανάστες. Την ίδια κιόλας μέρα, στη Μανωλάδα στην Πελοπόννησο, δυο ντόπια αφεντικά έσυραν με το αυτοκίνητο τους για απόσταση ενός χιλιομέτρου έναν νεαρό μετανάστη-εργάτη της περιοχής επειδή ζήτησε να πληρωθεί, αφού πρώτα του είχαν εγκλωβίσει το κεφάλι στο παράθυρο του οχήματος. Ο μετανάστης εν τέλει πέθανε. [7]

Αυτά τα ωραία συνέβαιναν στον τόπο του Δία και της φιλοξενίας. Από το πογκρόμ του 2011 σε αυτό του Αυγούστου του 2012, οι έλληνες και το πολιτικό τους σύστημα συσπειρώθηκαν με λάβαρό τους τον ωμό ρατσισμό. Θα αναρωτηθεί βέβαια κανείς/καμία εδώ: Τί έκανε η αριστερά και ο αναρχικός χώρος όλη αυτή την περίοδο, με τους ακροδεξιούς να επιτίθενται όπου βρεθούν και όπου σταθούν; Όσον αφορά την κρατική αριστερά, αυτή συνέχισε να σπέρνει πατριωτισμό, προσωποποιώντας την κρίση στους κακούς ξένους δυνάστες τύπου Μέρκελ και Σόιμπλε, ετοιμαζόμενη να θερίσει μερικά χρόνια μετά τις ψήφους από το κοινό των αγανακτισμένων της πλατείας Συντάγματος. Όσον αφορά τον αναρχικό χώρο από την άλλη, με κάποιες εξαιρέσεις, ήταν η περίοδος που ανακάλυψε το εργαλείο του «κοινωνικού κανιβαλισμού» και των ίσων αποστάσεων μεταξύ ρατσιστών και μεταναστών. [8] Ήταν ένα πραγματικά θεάρεστο αναλυτικό σχήμα (sic), το οποίο τα έριχνε όλα σε μια κάποια ενιαία, αταξική κοινωνία, που δεν μπορεί να καταλάβει τις αιτίες των προβλημάτων της και ρέπει προς την τυφλή βία ολοένα και περισσότερο.

Οι μετανάστες ως λύση στην κρίση

16 Ιανουαρίου του 2015. Η για πρώτη φορά αριστερο-ακροδεξιά κυβέρνηση είναι γεγονός. Ο πριν κάποια χρόνια Συνασπισμός που με το ζόρι έμπαινε στη Βουλή, σέρνοντας από πίσω έναν συρφετό από κωλοπετσομένους διαμεσολαβητές, ΜΚΟ και συνδικαλιστές, καλείται από ουρά του κράτους να μετατραπεί με τη σειρά του σε «βαθύ κράτος». Δίπλα του τοποθετούνται οι Ανεξάρτητοι Έλληνες του Πάνου Καμμένου, ως οδόφραγμα στις ενδεχόμενες αντιδράσεις των παραδοσιακά δεξιών κομματιών του κρατικού μηχανισμού, δηλαδή των μπάτσων και κυρίως του στρατού. Εντωμεταξύ τόσο η «αντιστασιακή» ελληνική κυβέρνηση όσο και οι Ευρωπαίοι Εταίροι πειραματίζονται με την ιδέα της κλωτσιάς του ελληνικού κράτους έξω από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Και – ω του θαύματος! – οι μετανάστες θα παίξουνε και εδώ τον σημαντικότερο ρόλο στην μετά-2015 εποχή. Το ελληνικό κράτος μετά από μια καλοκαιρινή συμφωνία με την Ε.Ε. μετατρέπεται από σάκος του μποξ σε πρωτοπόρο φιλάνθρωπο στην ευρωπαϊκή κοινότητα και αναλαμβάνει το μέγα έργο της φιλοξενίας μεταναστών. Μπορεί βέβαια η κυβέρνηση αυτή να έγινε τότε δεκτή από τους επαγγελματίες πονόψυχους ως μια μεγάλη, κεντρική ΜΚΟ που θα κουβαλούσε κουβέρτες στους μετανάστες, αλλά στα επιτελεία της έκαναν άλλου είδους λογαριασμούς.

α) Πώς γεμίζουμε τα ταμεία;

Το πρώτο μέλημα της «πειραματικής» αυτής κυβέρνησης δεν ήταν άλλο από την αντιμετώπιση της ύφεσης. Αν λοιπόν η απάντηση στο επίπεδο του θεάματος υπήρξε ο μεσιέ Βαρουφάκης, ο οποίος καβάλα στη μηχανή του έσκιζε μνημόνια, εικόνα αναγκαία για να μείνουν ευχαριστημένοι οι «αγανακτισμένοι» που προαναφέραμε, η απάντηση στο υλικό επίπεδο συνέχισε να είναι αυτή που ήταν από τα 2000: η Ελλάδα ως διακινητής μεταναστών.

Το διακύβευμα ήταν τεράστιο όσον αφορά τη μετανάστευση για τα αφεντικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η δημιουργία της παρανομοποιημένης εργασίας δεν είναι παίξε-γέλασε, αλλά η κινητήρια δύναμη της οικονομίας της. Έτσι, επί Σύριζα, το ελληνικό κράτος φρόντισε να κάνει τα απαραίτητα προς αυτήν την κατεύθυνση – φυσικά με το αζημίωτο. Ακριβώς όπως και οι προκάτοχοί της, η κυβερνώσα αριστερά συνέχισε να δημιουργεί φράγματα στη μετανάστευση στα σύνορα της χώρας. Όπως και οι προκάτοχοί της, δεν έπαψε ποτέ – παρά τις εξαγγελίες για το αντίθετο – να λειτουργεί τα κέντρα κράτησης με όρους φυλακής. Όπως και οι προκάτοχοί της, έκανε το πέρασμα για τους μετανάστες προς την Ευρώπη παράνομο αλλά όχι αδύνατο. Και όπως γινόταν από τη δεκαετία του 1990 στα μέρη μας, φυσικά κράτησε ένα κομμάτι της πίτας από αυτό το υποτιμημένο εργατικό δυναμικό για να καταναλωθεί από το εγχώριο κεφάλαιο.

Αν κάτι όμως πραγματικά έθεσε ρήξη ως προς την προηγούμενη πενταετία ήταν ότι ο Σύριζα τα έκανε όλα αυτά με τρόπο «αντιρατσιστικό». Σε αντίθεση με τη ρητορική περί ξένων εγκληματιών, προμόταρε τη ρητορική των μεταναστών-θυμάτων· ή μάλλον, όπως τους έλεγε, «προσφύγων». Σε αντίθεση με τις προσλήψεις μπάτσων στα στρατόπεδα κράτησης, προσέλαβε «αντιρατσιστές» κοινωνικούς επιστήμονες! Και πάει λέγοντας...

Ένα σημείο καμπής της πολιτικής Σύριζα σε σχέση με τη μετανάστευση ήταν βέβαια τα όσα συνέβησαν στα νησιά του Βόρειου Αιγαίου και στην Ειδομένη. Ο επιτηδευμένος «συνωστισμός» μεταναστών που προκαλούσε το ελληνικό κράτος στα σημεία εισόδου και εξόδου της χώρας ήταν στημένος έτσι ώστε οι κάμερες να δείξουν το επιθυμητό αποτέλεσμα και το τηλεγραφικό μήνυμα: «Οι μετανάστες είναι πάρα πολλοί. Η χώρα δεν αντέχει. Στείλτε λεφτά. Στοπ.» Η λέξη «πλημμύρα» σε ό,τι αφορά τους μετανάστες χρησιμοποιήθηκε σε όλες τις εκδοχές της. Το αριστεροακροδεξιό κράτος στην τελική ζητούσε οικονομική βοήθεια για μια φυσική καταστροφή που είχε πάθει. Το σενάριο να γκρινιάξουν για να λάβουν χρήμα οι εκπρόσωποι του ελληνικού κράτους δεν το ανακάλυψαν φυσικά το 2015, αλλά όπως είχαμε δει ενόψει και της συζήτησης στη δεκαετία του 2000 για τη συζήτηση περί της Συνθήκης του Δουβλίνο ΙΙ, είχε δοκιμαστεί και στο παρελθόν με επιτυχία. [9] Δεξιοί και αριστεροί είχαν ετοιμαστεί με πνεύμα ομοψυχίας. Ήδη από τον Απρίλη του 2015 ο δεξιός κ. Συρίγος «προειδο

ποιούσε» τάχα, «για το μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα που περιμένει η χώρα μας το καλοκαίρι και το οποίο θα δοκιμάσει τη νέα κυβέρνηση». [10] Λίγες μέρες μετά ο πρωθυπουργός Α. Τσίπρας βγήκε να δηλώσει:

Η προσπάθεια αντιμετώπισης του προβλήματος από την πλευρά της Ελλάδας είναι διαρκής, παρά το γεγονός ότι το πρόβλημα μάς υπερβαίνει. Η Ελλάδα από το υστέρημά της και από ουμανιστική υποχρέωση προσφέρει ό,τι μπορεί στους πρόσφυγες. [11]

Οι «ουμανιστές» βέβαια ξέχασαν να πουν ότι από το 2015 μέχρι και το 2017 εγκρίθηκαν κονδύλια από την ΕΕ ύψους σχεδόν 500 εκατομμυρίων ευρώ για να ενισχύσουν το «υστέρημά» τους. [12] Και ότι όταν οι διάφορες δόσεις αυτών των χρημάτων έμπαιναν στα κρατικά ταμεία, τότε η κάθε «προσφυγική κρίση» που τους «βασάνιζε» για εβδομάδες, ακόμα και μήνες... λυνόταν σε μια νύχτα! Για παράδειγμα, τον Σεπτέμβριο του 2015 – όταν εγκρίθηκε μια δόση 30 εκατομμυρίων ευρώ από την ΕΕ προς την ελλάδα, και μετά από ένα καλοκαίρι γεμάτο «κρίσεις» στη Λέρο, στην Κω και στη Λέσβο όπου το ανήμπορο κράτος μας είχε παραδοθεί στις ορέξεις της «παράνομης» μετανάστευσης – διαβάζουμε στην *Καθημερινή* ότι το «πρόβλημα» των συνωστισμένων μεταναστών, μετά από την άφιξη μιας μπατσίνας από το Αλλοδαπών για να διευθετήσει τη κατάσταση, πήρε για να λυθεί τρεις (!) ημέρες:

Την περασμένη εβδομάδα, σε συνεννόηση με τον ειδικό γραμματέα συντονισμού του υπουργείου Προστασίας του Πολίτη Τζαννέτο Φιλιππάκο, οργάνωσε και συντόνισε την ταυτοποίηση 20.000 μεταναστών σε διάστημα τριών ημερών. Η επιχείρηση καταγραφής και ταυτοποίησης «έτρεξε» στο Κέντρο Υποδοχής στη Μόρια, στον καταυλισμό του δήμου στο Καρά Τεπέ και στο γήπεδο της Καλλονής. Σε πρόσφατες δηλώσεις του στην «Κ» ο κ. Φιλιππάκος είχε δημόσια συγχαρεί τη στρατηγό για «τον άθλο που κατάφερε μέσα σε τρεις ημέρες» [13]

Η στρατηγός που χρεώθηκε την επιτυχία της αποσυμφόρησης (το θέαμα θέλει ήρωες), Ζαχαρούλα Τσιριγώτη, λίγες μέρες μετά, δήλωσε στο τηλεοπτικό δελτίο του ΣΚΑΪ ότι όταν ήταν παρούσα τον Αύγουστο στην Κω, «το κλιμάκιό της για την ταυτοποίηση ήταν μόνο 6 άτομα», τον Σεπτέμβρη όμως στη Λέσβο το κλιμάκιο που της στάλθηκε ήταν 45 άτομα! Τι σου κάνουν 30 εκατομμύρια, ε; Μάλιστα, ως ανταμοιβή για τις πολύτιμες τότε υπηρεσίες της τσίμπησε μια θέση στο ευρω-ψηφοδέλτιο του Σύριζα στις τελευταίες εκλογές. [14]

Βέβαια, ο Σύριζα δεν διέθεσε όλα τα εκατομμύρια που πήρε για να βάλει να δουλέψουν μερικοί ακόμα κρατικοί υπάλληλοι για τρεις μέρες. Όπως κάθε κράτος που σέβεται τον εαυτό του, έστησε ταυτόχρονα μια μπίζνα που ικανοποίησε τον κρατικό κουμπαρά και τους ντόπιους εκμεταλλευτές. Από τη μια, η τακτική «άσε τους μετανάστες να φαίνονται μπούγιο στις κάμερες» για να γκρινιάζουμε πως δεν τα βγάζουμε πέρα μέχρι να μας πληρώσουν. Από την άλλη, από τους διακινητές στο Αιγαίο, τους ΚΤΕΛατζήδες που πήραν το ελεύθερο να μπορούν να μετακινήσουν πληθυσμούς χωρίς κυρώσεις, και μέχρι τους καταστηματάρχες που πουλούσαν 3 ευρώ το μπουκαλάκι νερό και χρέωναν τη φόρτιση του κινητού στους μετανάστες, όλοι πήραν το μερτικό τους. [15] Ο Σύριζα χρησιμοποίησε την εθνική ενότητα που είχε χτιστεί στην προηγούμενη πενταετία και την ενίσχυσε περαιτέρω μέσω της αφήγησης των «κακών ευρωπαίων» που μας ληστεύουν και που «δεν δίνουν αρκετά λεφτά», στήνοντας πάνω στην πλάτη των μεταναστών ένα πλέγμα σχέσεων οικονομίας και παραοικονομίας. Not bad για τους καλούς αυτούς αριστερούς συντρόφους που «ξαφνικά» βρέθηκαν να κυβερνάνε!

Ο ρόλος αυτός του διακινητή ως απάντηση στην κρίση συντρόφεψε τον Σύριζα μέχρι το τέλος της θητείας του. Εν πολλοίς, αντανακλούσε και την αιτία της εξομάλυνσης των σχέσεων του ελλη-

νικού κράτους με το γερμανικό. Το τελευταίο, το οποίο έβλεπε στα πρόσωπα των Σύριων μεταναστών που κατέφταναν από το 2015 και μετά στην Ευρώπη, τα φτηνά εργατικά χέρια που τόσο πολύ χρειαζόταν, κατάλαβε πολύ καλά πως η ικανοποίηση των αναγκών της παραγωγής του περνούσε από τα ελληνικά σύνορα. Έτσι, ο ρόλος του ελληνικού κράτους αναβαθμίστηκε σημαντικά και μαζί και τα έσοδα του. Τελικά οι «κακοί γερμανοί» όχι μόνο δεν φοβήθηκαν τον Βαρουφάκη και τις σούζες του, αλλά ψήθηκαν να ρίξουν κι άλλο χρήμα στους έλληνες για να αγοράσουν κουβέρτες για τους μετανάστες! Στο πλαίσιο αυτό, η συντριπτική πλειοψηφία του αντιεξουσιαστικού χώρου απορροφήθηκε στο τιτάνιο φιλάνθρωπο έργο, άλλοτε μαγειρεύοντας σε κουζίνες υπέρ των μεταναστών, άλλοτε κουβαλώντας κουβέρτες στο Πεδίο του Άρεως και μερικές φορές καταλαμβάνοντας κτίρια για τη στέγαση των μεταναστών. Και αυτό ήταν λίγο-πολύ αυτό που έκανε. Και μάλιστα η καλή του εκδοχή! Η εκδοχή η οποία «τσίμπησε» δηλαδή στο κομμάτι της φιλευσπλαχνίας του Σύριζα, στο επιχείρημα ότι το ελληνικό κράτος του 2015-2019 υπήρξε κάποιο γλυκούλι και αντιρατσιστικό κράτος. Το ελληνικό κράτος, από την πλευρά του, επιτέλους είχε βρει μια πολιτική πραγματικής εθνικής ενότητας στην οποία μπορούσαν να συνυπάρξουν τόσο ετερόκλητες πολιτικές δυνάμεις όσο οι Καμένοι ακροδεξιοί και τα Εξάρχεια. Τα πράγματα βέβαια δεν κινούνταν μόνο από ατόφια φιλανθρωπία και έστω ασύνειδη εθνική ενότητα. Και η αλήθεια είναι ότι υπήρξαν και κακές εκδοχές αλληλεγγύης (λέμε τώρα) η οποία μπορεί να συνοψιστεί στην έκφραση: το τερπνόν μετά του ωφελίμου.

β) Η εσωτερική αναδιανομή του πλούτου

Πρώτη κίνηση του Σύριζα μετά την εκλογή του υπήρξε η δημιουργία ενός καινούργιου υπουργείου, αυτού της Μεταναστευτικής Πολιτικής, με υπουργό την Τασία Χριστοδουλοπούλου. Αυτό το νέο υπουργείο σηματοδοτεί και κάποιου είδους τομή στον τρόπο διαχείρισης της μετανάστευσης από το ελληνικό κράτος. Ο ρόλος του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, και άρα της αστυνομίας, έπαψε να είναι το άλφα και το ωμέγα όσον αφορά τις αρμοδιότητες γύρω από τη λειτουργία των Κέντρων Κράτησης και των ΚΕ.Π.Υ. Από εκεί που οι μπάτσοι μέχρι τότε έτρωγαν όλη την πίτα, με τους διάφορους συριζαίους υπάλληλους ΜΚΟ, μεταναστολόγους και κουβερτο-κουβαλητές να βολεύονται με τα αποφάγια, ξαφνικά οι τελευταίοι έγιναν κυβέρνηση και η προγενέστερη δουλειά και υπομονή τους έπρεπε επιτέλους να ανταμειφθεί.

Όπως κάθε φορά που εκλέγεται μια νέα κυβέρνηση, έτσι και το 2015 η μοιρασιά γύρω από τα οφέλη της παρανομοποίησης των εργατών μεταναστών απέγινε ένα παιχνίδι που προκάλεσε τζαρτζαρίσματα και προστριβές στο εσωτερικό των διαχειριστών των μεταναστών. Η αστυνομία, οι ΜΚΟ και οι δήμοι στριμώχτηκαν κάτω από τη βρύση με το χρήμα και κοιτούσανε να μαζέψουν όσο πιο πολύ μπορούσαν από αυτό. Οι μπάτσοι, λόγου χάρη, βλέποντας πως κινδύνευαν να χάσουν μπόλικες από τις εξουσίες που τους επέτρεπαν να μετέχουν στο παραπάνω φαγοπότι σε περίοπτη θέση, το γύρισαν στην προβοκάτσια. Ο Γ. Νίτσας, ακροδεξιός στρατηγός της αστυνομίας, έβγαλε στη φόρα ένα έγγραφο με διαταγές της προοδευτικής κυβέρνησης, σύμφωνα με τις οποίες:

Για τους ήδη κρατούμενους στα Προαναχωρησιακά Κέντρα Κράτησης (Π.ΚΕ.Κ) Αλλοδαπών και σε Αστυνομικές Υπηρεσίες (Α.Τ., Τ.Α., Τμήματα Αλλοδαπών, Τ.Σ.Φ., Τ.Δ.Λ.) και εφόσον σε βάρος τους δεν συντρέχουν άλλοι λόγοι δημόσιας τάξης και ασφάλειας θα αναβληθεί (ανασταλεί) για έξι μήνες η εκδοθείσα σε βάρος τους απόφαση επιστροφής-απέλασης, κατ' εφαρμογή των άρθρων 24 του Ν. 3907/11 ή του άρθρου 78 του Ν. 3386/05, ανεξάρτητα από το πόσο κρατούνται. [16]

Για τον Νίτσα, οι παραπάνω εντολές άφηναν το περιθώριο άμεσης απελευθέρωσης των κρατούμενων μεταναστών με την εφαρμογή περιοριστικών όρων που αφορούσαν την εμφάνισή τους στο Α.Τ. της περιοχής διαμονής τους. Στην πραγματικότητα αυτό συνέβαινε από πάντα. Έτσι «ανανεωνόταν» η παράνομη συνθήκη διαμονής και εργασίας των εργατών-μεταναστών ήδη από το 1991. Ωστόσο ο Νίτσας προσπάθησε να φτιάξει μια τεχνητή ένταση. Και δώσ' του αντιδράσεις οι συνοριοφύλακες, ανακοινώσεις ο Σαμαράς και πανικό οι έλληνες μικροαστοί. [17] Ο Σύριζα δεν έμεινε όμως με σταυρωμένα χέρια. Παίζοντας το ίδιο παιχνίδι, απάντησε επί της πραγματικής ουσίας του ζητήματος (σ.σ. λεφτά), απειλώντας ότι θα διαρρεύσει στοιχεία για τα λεφτά της ΕΕ που τσέπωσε η δεξιά στην προηγούμενη πενταετία. Κάπου εκεί φαίνεται πως έληξαν και οι διαπραγματεύσεις, με μια αμοιβαία σιωπηλή συμφωνία που φανερώθηκε λίγο αργότερα. [18] Ο Νίτσας πήγε σπίτι του μετ' επαίνων και η Χριστοδουλοπούλου είχε κερδίσει τη μάχη για το υπουργείο της και τους κολαούζους του. Σύμφωνα με το Προεδρικό Διάταγμα στις 8 Απριλίου 2016 η Χριστοδουλοπούλου πλέον αναλάμβανε τις εξής αρμοδιότητες:

Της Υπηρεσίας Ασύλου (Κεντρικής Υπηρεσίας και Περιφερειακών Γραφείων Ασύλου), της Αρχής Προσφυγών και της Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής (Κεντρικής Υπηρεσίας, Κέντρων Πρώτης Υποδοχής και εκτάκτων ή κινητών Μονάδων Πρώτης Υποδοχής) του πρώην Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, με το σύνολο των οργανικών μονάδων που υπάγονται σε αυτές. [..] ο διορισμός των Διευθυντών της Κεντρικής Υπηρεσίας Ασύλου, της Αρχής Προσφυγών και της Κεντρικής Υπηρεσίας Πρώτης Υποδοχής. Τα ερωτήματα και οι αποφάσεις για την επιλογή, προαγωγή, τοποθέτηση, μετακίνηση, απόσπαση, μετάθεση και μετάταξη του προσωπικού κάθε φύσης και σχέσης εργασίας των υπηρεσιών και νομικών προσώπων, που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της. [19]

Με δυο λόγια, τόσο τα Κέντρα Κράτησης όπως και αυτά Πρώτης Υποδοχής θα συνέχιζαν να απλώνονται ανενόχλητα σε όλη την επικράτεια. Οι εξαγγελίες περί μετατροπής των πρώτων σε ανοικτές δομές πήγανε περίπατο, μαζί με τα κροκοδείλια δάκρυα των συριζαίων υπουργών, όπως ο Γιάννης Πανούσης. Αυτό που άλλαξε μετά το παραπάνω ΦΕΚ, είναι πως η ελληνική αστυνομία θα συνέχιζε το θεάρεστο έργο της μόνο σε αυτά (σ.σ. τα Κέντρα Κράτησης), ενώ στα ΚΕ.Π.Υ. πλέον θα έμπαινε το μακρύ χέρι της αριστερής διαμεσολάβησης. Τα ΚΕ.Π.Υ. θα άνοιγαν, όπως έλεγε ο Σύριζα, αλλά μόνο για τα παιδιά του που θα πιάσουν πόστο σε αυτά.

Αυτός ο καταμερισμός αρμοδιοτήτων που έλαβε χώρα στο εσωτερικό είχε ήδη αποτυπωθεί στις προθέσεις οικονομικής πολιτικής στο εξωτερικό. Συγκεκριμένα, τα ευρωπαϊκά ταμεία που χρηματοδοτούσαν την υπόθεση 'μετανάστευση' στην Ε.Ε. αποφασίστηκε το 2014 πως από τέσσερα θα γίνουν δυο, με την ανακατανομή των ευρωπαϊκών κονδυλίων να αποτυπώνεται στις εκταμιεύσεις τους από το 2016 και μετά. Να το deadline που έτρεξε να προλάβει ο Σύριζα, λοιπόν, με τα νέα υπουργεία του, τα καβγαδάκια του με την αστυνομία και τα Προεδρικά Διατάγματα! Το διακύβευμα για όλα αυτά ήταν πώς να προλάβει να χωρίσει τις παροχές τους ώστε πέρα από την αστυνομία να επωφεληθούν και οι δικοί του. Ο χάρτης με τα δύο νέα ταμεία διαμορφώθηκε ως εξής: [20]

1) Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης. Αυτό το ταμείο θα χρηματοδοτούσε την υποδοχή, τις διαδικασίες ασύλου και

την ένταξη των μεταναστών. Από αυτό το ταμείο πλέον θα έπαιρναν λεφτά μόνον «τα παιδιά του Σύριζα» και οι έλληνες μικροαστοί, και όχι οι μπάτσοι.

2) Το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας, το οποίο θα χρηματοδοτούσε τον έλεγχο των συνόρων, την αγορά εξοπλισμού και τη διασυνοριακή συνεργασία. Εδώ είναι το πεδίο που θα εξακολουθούσε να παίζει μπάλα η αστυνομία.

Η «πολιτική της κουβέρτας» που κυριάρχησε τα επόμενα χρόνια στον δημόσιο διάλογο και τις κοινωνικές πρακτικές, από τα υψηλόβαθμα στελέχη της Ε.Ε, τα ντόπια αφεντικά και μέχρι τους αναρχικούς των Εξαρχείων, παραμένοντας σε αυτή τη διαδρομή από πάνω προς τα κάτω ίδια και απαράλλακτη, στη ρίζα της είχε να προσδώσει πολύ περισσότερα κέρδη στους «ανθρωπιστές», στους δημάρχους και στα ντόπια αφεντικά. Όλοι αυτοί οι παίχτες πλέον είχαν ένα ευρωπαϊκό ταμείο ολόδικό τους για να καλύπτουν τα έξοδα της ευαισθησίας τους και τις ανάγκες των τοπικών επιχειρήσεών τους που κινδύνευαν να φαλιρίσουν. Η έξοδος από την κρίση έβαλε κάτω από αυτή την κουβέρτα την εκμετάλλευση των μεταναστών, η οποία ενισχύθηκε περαιτέρω από το αριστερό know-how του πώς κάνουμε κουμάντο σε ένα κράτος με «ανθρώπινο πρόσωπο». Και γλιτώσαμε και λίγο brain-drain! Που το πάτε αυτό;

Επίλογος

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας της κρίσης (τώρα έχει περάσει αυτή η δεκαετία και είμαστε όλοι καλά ευτυχώς), ο ρατσισμός της ελληνικής κοινωνίας και του κεντρικού οργανωτή της, του ελληνικού κράτους, πέρασε από δύο φάσεις. Αρχικά οι μετανάστες στοχοποιήθηκαν ως η κύρια αιτία της κρίσης. Δεν πήγαινε άλλο με δαύτους και οι αξιότιμοι εκπρόσωποι του κράτους μας ανταγωνίζονταν μεταξύ τους ποιος θα τους διώξει πρώτος. Παράλληλα εφαρμόζονταν οι γνωστές πολιτικές παρανομοποίησης και πειθάρχησης της εργασίας των μεταναστών. Τα ορόσημα αυτής της πρώτης πενταετίας ήταν τα στρατόπεδα κράτησης μεταναστών και η, προμοταρισμένη από τα ΜΜΕ των αγαπημένων μας εφοπλιστών, άνοδος των νεοναζί. Και τα δύο ορόσημα υποτίθεται βελτίωναν τις ικανότητες του ελληνικού κράτους το οποίο ως γνωστόν ήταν ανήμπορο και ανίκανο, όπως έλεγε και η αριστερά. Στη δεύτερη πενταετία το κράτος ξάφνου έγινε «αντιρατσιστικό» και ικανότατο. Από εκεί που οι μετανάστες είχαν γίνει σάκος του μποξ, τώρα αυτοί εμφανίστηκαν σαν ανήμπορα θύματα και το ελληνικό κράτος με διαλεχτές και σκηνοθετημένες διαδικασίες κατάφερε να πείσει την Ε.Ε. να ρίξει λίγα λεφτά ακόμα στην Ελλάδα για να αντιμετωπιστεί η λεγόμενη «μεταναστευτική κρίση». Η εκμετάλλευση των ξένων συνεχίστηκε. Το ελληνικό κράτος έλαβε ανάσες ρευστότητας που λένε και στην *Καθημερινή*· αλλά τις βασικότερες ανάσες τις πήρε η ελληνική κοινωνία, απ' την οποία στελεχώθηκε το δυναμικό των νέων δεσμοφυλάκων των μεταναστών.

Λένε ότι τα μακρινά στον χρόνο είναι αυτά που ξεχνάμε πιο εύκολα. Κι όμως. Αμφιβάλουμε. Η δεκαετία του 2010 μολονότι τόσο πρόσφατη έχει φτιάξει ήδη μια άλλη κοινωνική συνθήκη με αποτέλεσμα κανείς να μην γνωρίζει ή να μην θυμάται τι υπήρχε πριν από αυτή. Μην παρεξηγηθούμε. Η δουλειά έγινε και πάλι, όπως γινόταν από τη δεκαετία του 1990. Το ελληνικό κράτος επέζησε. Οι δουλειές του, έστω και με κρίση στην πολιτική αντιπροσώπευση, επιτεύχθηκαν στο ακέραιο. Τα αφεντικά μας έγιναν πλουσιότερα, ή έστω την έβγαλαν καθαρή και εμείς φτωχύναμε, τους δε μετανάστες τους κρατήσανε με κάθε πιθανό μέσο εκεί που βρίσκονταν, στον πάτο της παραγωγής και εκτός εθνικού κορμού. Από αυτή την άποψη η δεκαετία του 2010 είναι σαν του 1990. Από την άλλη, από αυτή τη δεκαετία τα μυαλά μας δεν έμειναν αλώβητα. Ο κρατικός αντιρατσισμός κατάφερε να διαλύσει τα Εξάρχεια. Το γνωστό ανήμπορο κράτος κατάφερε με μια αριστερο-ακροδεξιά συμμαχία να διατηρήσει τόσο τους μπάτσους στα πόστα τους όσο και να βάλει στις δουλειές τούς έλληνες μικροαστούς· από τους δήμους μέχρι τους ξενοδόχους και από τον τυχαίο μικροαστό μέχρι τον μικρό φέρελπι κοινωνικό επιστήμονα. Κανείς δεν έλλειψε από αυτό το πάρτι εκείνες τις μέρες, που ίσως για πρώτη φορά μετά από 50 χρόνια φάνηκε δημόσια τόσο μεγαλόπρεπη και απδιαστική η εθνική ενότητα. Συνέβη τότε πρώτη φορά και γι' αυτό θεωρούμε ότι δεν πρέπει να το ξεχάσουμε. Και ήταν κάτι που έκτοτε αρχίσαμε να το συνηθίζουμε.

Υποσημειώσεις

[1] Βλέπε α) «Ρατσισμός και μετανάστευση: Η παρανομοποίηση των μεταναστών εργατών στην υπηρεσία της εθνικής συμφιλίωσης», *151* τx 25 (άνοιξη-καλοκαίρι 2022)· β) «Από το καδρόνι στο φεστιβάλ: ένα σχέδιο αφομοίωσης των μεταναστών που μισοπέτυχε, 2000-2010», *151* τx 26 (φθινόπωρο-χειμώνας 2022)· γ) «Μετανάστευση στη δεκαετία του 2000 (μέρος β΄): Από την αριστερά στις ΜΚΟ», *151* τx 27 (χειμώνας-άνοιξη 2023)· δ) «2004-2011: Μεγαλώνοντας από πογκρόμ σε πογκρόμ», *151* τx 28 (άνοιξη-καλοκαίρι 2023)· ε) «Έλα να μην κάνουμε έναν έλληνα ακόμα: η κρατική πολιτική για τις ιθαγένειες που μοίραζε ξύλο, 2008-2013», *151* τx 29 (φθινόπωρο-χειμώνας 2023).

[2] «Θα ανακαταλάβουμε τις πόλεις μας από τους παράνομους μετανάστες», *iefimerida*, 29.3.2012.

[3] «Ρατσιστικά και ελληνικά», *antifa negative*, 14.9.2012.

[4] «Ν. Δένδιας για μεταναστευτικό: Έχουμε μια νέα «κάθοδο των Δωριέων», *Το Βήμα*, 6.8.2012.

[5] «Δένδιας: Ο "Ξένιος Ζευς" δεν έχει τέλος», *Καθημερινή*, 2.10.2012.

[6] «Ο Δένδιας προανήγγειλε τη δημιουργία 25 χώρων κράτησης για παράνομους μετανάστες» iefimerida, 12.7.2012.

[7] «Ρατσιστικά και ελληνικά», *ό.π.*

[8] «Οι σύντροφοί μας οι κανίβαλοι», *Terminal 119*, 31.5.2012

[9] «Μετανάστευση στη δεκαετία του 2000 (μέρος β΄): Από την αριστερά στις ΜΚΟ», *ό.π.*

[10] «Η καλή κυρία από την κόλαση: Ένας χρόνος και τρεις μήνες εθνικοσοσιαλιστικής μεταναστευτικής πολιτικής», *antifa* τx 51 (Απρίλιος 2016).

[11] «Τσίπρας: Το μεταναστευτικό είναι πρόβλημα που υπερβαίνει την Ελλάδα – 5 μέτρα για την αντιμετώπισή του», *Το Βήμα*, 6.8.2015.

[12] «481,9 εκατ. ευρώ έχει πάρει η Ελλάδα για το προσφυγικό», *Insider*, 11.1.2017.

[13] «Φουρτούνες στο Αιγαίο; Χαρά οι καπετάνιοι, », *antifa* τx 48 (Οκτώβριος 2015).

[14] «ΣΥΡΙΖΑ: Οι 35 υποψήφιοι ευρωβουλευτές που αναδείχθηκαν από τις προκριματικές – Και Παπανώτας, Αντώναρος, Ν. Παππάς», *Capital*, 15.4.2024.

[15] Antifa Negative, «Τελικά "κάτι έκανε" (ο σύριζα και οι μετανάστες)», *0151* τx 6 (Οκτώβριος 2015).

[16] «Το έγγραφο Νίτσα για τη "νέα πολιτική κράτησης αλλοδαπών"», *Huffington Post Greece*, 4.3.2015.

[17] «Πανούσης: "Ανακάλεσα το επίμαχο έγγραφο για τους μετανάστες – θα υπάρξουν παραιτήσεις"», *Τα Νέα*, 4.3.2015.

[18] «Η καλή κυρία από την κόλαση: Ένας χρόνος και τρεις μήνες εθνικοσοσιαλιστικής μεταναστευτικής πολιτικής», *ό.π.*

[19] «"Ανοιχτά" Κέντρα Κράτησης: ακολούθα το χρήμα και θα καταλάβεις», *antifa* τx 46 (Μάιος 2015).

[20] «"Ανοιχτά" Κέντρα Κράτησης: ακολούθα το χρήμα και θα καταλάβεις», *ό.π.*

ΤΙ ΑΚΡΙΒΩΣ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΑΥΤΟΣ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ;

Πάρτι εξοπλισμών, θητεία γυναικών και τουμπεκί ψιλοκομμένο

«Ατζέντα 2030» η απάντηση στη «Γαλάζια Πατρίδα», *Τα Νέα*, 27.4.2024

Τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα τις τελευταίες μέρες μυρίζει πόλεμο. Το πράγμα μιλιέται γενικώς με τόνους οξείς και πλέον μέσω καθαρών απειλών. Ως συνήθως, οι «συνωμοσιολόγοι» αυτόνομοι που έβλεπαν «στο ξέσπασμα της πανδημίας» έναν ντούρο εμπορικό πόλεμο και κανονικό πόλεμο στο βάθος, δικαιώνονται σιωπηλά. Οι γριποτρελαμένοι μασκοφόροι κάνουν τουμπεκί και κοιτάνε την καθημερινή ειδησεογραφία με ανοικτό το στόμα ενώ πέφτουν απ' τα σύννεφα. Ενώ οι ανορθολογικοί συνωμοσιολόγοι έμαθαν το μάθημά τους, η πολεμική προετοιμασία συνεχίζεται ορθολογικά και χωρίς καμία αντίσταση. [1] Η Ε.Ε. εξοπλίζεται. Δια στόματος του προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, Σαρλ Μισέλ: «*Αν η Ευρώπη θέλει ειρήνη, πρέπει να ετοιμασθεί για πόλεμο*». [2] Ο πρόεδρος μίλησε ρητά για οικονομία πολέμου, για πόλεμο κανονικό, μίλησε (και) για οργάνωση και ενίσχυση μιας πολεμικής βιομηχανίας εντός της Ε.Ε. [3] Ακολούθησαν οι πολεμοχαρείς δηλώσεις Στόλτενμπεργκ και οι ανατριχιαστικές δηλώσεις του γερμανού υπουργού άμυνας ότι η Γερμανία θα φτιάξει ξανά αξιόμαχο στρατό. «Ξανά» μετά από... ξέρετε τι.

Το πράγμα δεν μένει στα λόγια. Εδώ και χρόνια όλοι αγοράζουν όπλα στην Ευρώπη σαν μανιασμένοι. Οι τέσσερις σκανδιναβικές χώρες (Δανία, Νορβηγία, Σουηδία, Φινλανδία), η Γερμανία, η Γαλλία, αλλά και οι ΗΠΑ, η Κίνα, η Ταϊβάν ρίχνουν έναν σκασμό λεφτά για στρατιωτικές δαπάνες. [4] Η Δανία, ας πούμε, έχει ως πλάνο την αύξηση των εξοπλιστικών δαπανών κατά 4,4 δις λίρες μέσα στα επόμενα 5 χρόνια. «*Δεν επανεξοπλιζόμαστε στη Δανία επειδή θέλουμε πόλεμο, καταστροφή ή πόνο. Επανεξοπλιζόμαστε αυτή τη στιγμή για να αποφύγουμε τον πόλεμο και σε έναν κόσμο όπου η διεθνής τάξη αμφισβητείται*», δήλωσε η 46χρονη πρωθυπουργίνα. [5] Και μαντέψτε ποιος θα πληρώσει τα σπασμένα! Η δανέζικη εργατική τάξη. Η Δανία σχεδιάζει να εξοικονομήσει 400 εκατομμύρια για την άμυνά της καταργώντας κάποιες αργίες! [6] Δουλέψτε περισσότερο για το καλό της πατρίδος! Και η γειτονική της Σουηδία αύξησε τις στρατιωτικές της δαπάνες, ήδη από πρόπερσι, ενώ από φέτος τον Μάρτη, που έγινε το 32ο μέλος του ΝΑΤΟ, ανέβασε κι άλλο τον αμυντικό προϋπολογισμό της κατά 2,4 δισ. ευρώ. [7] Στη Γερμανία, μια απ' τα ίδια: οι "αμυντικές" δαπάνες έχουν φύγει στο θεό, ενώ και η Γαλλία, που "άμυνα" θεωρεί το «*να είμαστε έναν πόλεμο μπροστά*», δεν πάει πίσω σε στρατιωτικές δαπάνες και έχει διπλασιάσει τον αμυντικό της προϋπολογισμό. [8] Τις μέρες που τελειώνει αυτό το κείμενο το γαλλικό κράτος υποσχέθηκε να στείλει στρατό ενίσχυσης στην Ουκρανία, ενώ Αμερικάνοι και Γερμανοί έδωσαν το «Οκ!» να χρησιμοποιούνται τα όπλα τους από τους Ουκρανούς επί ρωσικού εδάφους. [9] Και ο πόλεμος στη Μέση Ανατολή καλά κρατεί.

Όσο για την Ελλάδα «μας»; Δεν πάει καθόλου πίσω! Το ελληνικό κράτος μετά το 2020 (επί κόβιντ δηλαδή) αύξησε τις «αμυντικές» του δαπάνες κατά 46%, κάτι που συνιστά τη «*μεγαλύτερη αύξηση των ελληνικών αμυντικών δαπανών σε όλη τη Μεταπολίτευση*». [10] Οι δαπάνες, σημερινές και μελλοντικές αφορούν σε μεταχειρισμένα Rafale και φρεγάτες από την Γαλλία, Marder από την Γερμανία, εκσυγχρονισμό των F-16 σε Vipers, αναβάθμιση των μεταγωγικών αεροσκαφών C-130, αγορά 1.200 τεθωρακισμένων οχημάτων M 1117 στον στρατό ξηράς, Drones, ελικόπτερα Απάτσι και άλλες αναβαθμισμένες μηχανές σκοτώματος με περίεργα γράμματα κι αριθμούς (CH-47D, NH-90, ανθυποβρυχιακά ελικόπτερα για το Ναυτικό, νέοι πύραυλοι SPIKE και Exotec MM-40). [11] Για όλα τα παραπάνω, η Ελλάδα παίρνει το χάλκινο μετάλλιο εντός του ΝΑΤΟ στις στρατιωτικές δαπάνες, με πρώτη την Πολωνία και δεύτερη τις ΗΠΑ. [12] Συμπέρασμα: το ελληνικό κράτος δεν πρόκειται να μείνει αμέτοχο στον παγκόσμιο πόλεμο. Και θέση παίρνει και όπλα αγοράζει όλη την ώρα και η πολεμική του προετοιμασία είναι συντονισμένη μαζί με όλους τους φίλους του. Εξάλλου η «σπατάλη» αυτή στον προϋπολογισμό έχει και τις ευλογίες της Ε.Ε. [13]

Παρένθεση: ας μας μείνει και κάτι ακόμα απ' όλο αυτό. Θυμάστε κάτι κατάρες που έτρωγαν οι Ευρωπαίοι, οι Γερμανοί και η «τρόικα» πριν από δέκα χρόνια; Θυμάστε που η ελληνική οικονομία βρισκόταν υπό επιτήρηση από διεθνείς παρατηρητές και ο Βαρουφάκης έσκιζε τα ρούχα του επειδή τον έπνιγε το άδικο που η Ελλάδα μας είχε καταντήσει «αποικία χρέους», ενώ τα Εξάρχεια συνέρρεαν να διαβάσουν τα σχετικά βιβλία του Γκρέμπερ; Ε μόλις εμφανίστηκε άλλο ένα σημαντικό δεδομένο που κάνει φύλλο και φτερό τον σχετικό πατριωτικό αντι-ιμπεριαλισμό. Οι «αμυντικές δαπάνες», όπως λέγονται, που κάνει το ελληνικό κράτος ξεπερνούν το 3%, δηλαδή το μέχρι πρότινος επιτρεπόμενο ποσοστό δαπανών, αλλά πλέον –και με απόφαση της Ε.Ε.– δεν εντάσσονται στο «χρέος». Δηλαδή ενώ το χρέος αυξάνει, όχι απλά δεν μπαίνει κωλόχερο από τους «θεσμούς», αλλά πριμοδοτείται κιόλας, καθώς τα κράτη πρέπει να είναι έτοιμα για έναν πόλεμο και στην τελική για τον στρατιωτικό εξοπλισμό του ελληνικού κράτους δεν θα αποφασίσει κανένας ξένος μπαγλαμάς. Γεγονός που δείχνει ότι το ελληνικό κράτος δεν είναι ούτε «αποικία χρέους» ούτε όμηρος των «ξένων δανειστών» και του «αρπακτικού κεφαλαίου». Αντιθέτως, πρώτα έρχονται τα εθνικά-κρατικά συμφέροντα και μετά ακολουθεί το όποιο κεφάλαιο, ντόπιο και διεθνές. Αυτά γιατί βαρεθήκαμε να ακούμε τις βαρουφακικές (και όχι μόνο) μπούρδες, από το 2015.

Ωραία, η «Δύση» εξοπλίζεται ασύστολα, όπως και η «Ανατολή» στην τελική. Αλλά και όχι μόνο εξοπλίζεται. Μόνιμη ανησυχία στα πολιτικά επιτελεία και στους καραβανάδες είναι ποιος θα πάει να πο-

λεμήσει. Η ανησυχία είναι παγκόσμια και τη βλέπουμε στα ήδη υπάρχοντα πολεμικά πεδία. Οι Ουκρανοί 16χρονοι που μόλις πριν λίγους μήνες διατάχτηκαν να καταταγούν, κρύβονται στα σπίτια τους και η ουκρανική αστυνομία πάει και τους μαζεύει με το ζόρι για να σκοτώσουν Ρώσους 18χρονους. Η ρωσική λιποταξία και τα νέα περί αυτής περιφρουρούνται διά μιντιακής σιωπής και λογοκρισίας. Η Χαμάς, για να μην παραδεχτεί την αδυναμία της να στρατολογήσει, μιλάει για 35.000 αμάχους νεκρούς, λες και το Ισραήλ πολεμάει με τον αέρα. Στο Ισραήλ ο Μπένι Γκαντζ παραιτήθηκε για να μη χρεωθεί στρατιωτική ήττα επειδή δεν μπήκανε οι Χαρεντί στον στρατό, [14] ομολογώντας δημόσια ότι ο ισραηλινός στρατός δεν είναι επαρκής σε αριθμούς. Το πρόβλημα της στελέχωσης των στρατών του πολυπόθητου από τα αφεντικά μας Γ΄ Παγκοσμίου είναι απλό: ποιος διάολος, με τι κόστος και για πόσο θα δεχτεί να πολεμήσει;

Το ζήτημα το έχουμε θίξει στο παρελθόν και με την υπόθεση των τιμωρημένων αλβανών φαντάρων δεύτερης γενιάς στον ελληνικό στρατό που «έκαναν με τα χέρια τους το σήμα του αετού» ή όταν, σε εκείνο το κείμενό μας για τα «κρούπια» και τους «αμάχους», είχαμε φανερώσει τη σύνδεση μεταξύ της αθρόας λιποταξίας στον γαλλο-γερμανικό πόλεμο του 1870 με το ξέσπασμα της Κομμούνας του Παρισιού το 1871. Ο πόλεμος βρίσκεται στο DNA της δημιουργίας ή της επέκτασης κάθε κράτους. Συνεπώς και τα άγχη των κρατών για ζητήματα όπως η στρατολόγηση είναι θεμελιώδη.

Συνολικά, η πολεμική προετοιμασία δουλεύεται και στην Ελλάδα με πολλούς τρόπους ταυτόχρονα. Με τρόπους για τους οποίους έχουμε συζητήσει στο παρελθόν μέσα από έναν αριθμό κειμένων μέσα σε τρία διακριτά αλλά αλληλένδετα πεδία πολιτικής:

α) **ρητή πολεμική προετοιμασία**: εξοπλισμοί, ανάπτυξη ή νέα ενεργοποίηση του στρατού (θυμηθείτε την αρωγή του στρατού στον εμβολιασμό του πληθυσμού επί κόβιντ ή τις κατά καιρούς στρατιωτικές ασκήσεις στο Αιγαίο και στη Μεσόγειο),

β) **πολεμική οικονομία**: «αυτάρκεια» και μείωση εξάρτησης από εχθρικές ειδικά χώρες, αποθάρρυνση της κατανάλωσης, βαριά φορολογία και απομύζηση του μισθού [θυμηθείτε το κείμενό μας με τις περιπέτειες του «Μίστερ Νόστιμου» (τχ 22, χειμώνας-άνοιξη 2022) και τις πολιτικές διατροφής από τη Χούντα μέχρι σήμερα αλλά και αυτό για τα POS στο υπάρχον τεύχος]

γ) **εσωτερική πειθάρχηση του πληθυσμού**: πειθάρχηση νεολαίας, δημόσια συζήτηση περί συνωμοσιολογίας κλπ.

Η έμφυλη ισότητα στις πολιτικές θανάτου
(του δικού μας θανάτου!)

Πριν τρεις Μάρτηδες είχαμε βγάλει το αυτοκόλλητο με αυτό τον στίχο του ράπερ Pinokio («μέτρα προληπτικά ή μήπως προπολεμικά;») για να γεμίσουμε την Αθήνα. Το ρητορικό ερώτημα απαντήθηκε πλέον και ρητά. Τρεις Μάρτηδες αργότερα, σε εκδήλωση του ΓΕΕΘΑ για τον εορτασμό της Ημέρας της Γυναίκας (sic), ο υπουργός εθνικής άμυνας Νίκος Δένδιας έβγαλε τη γραβάτα του μπροστά στις κάμερες και νοηματοδότησε αυτό το πατριωτικό ντεμέκ στριπ-τιζ δηλώνοντας ότι «*βγάζοντας τη γραβάτα εγκαταλείπω ένα από τα αντρικά οχυρά*». [15] Μακάρι, βέβαια, να έμενε σε αυτή μονάχα την υποτιθέμενη «φεμινιστική» χειρονομία. Ή τουλάχιστον να το προχωρούσε βάζοντας και κάνα κραγιονάκι! (αγαπητέ Νίκο η αφαίρεση γραβάτας δεν γεφυρώνει έτσι απλά τη διαφορά ανδρών-γυναικών!) Κατόπιν πάντως ο κ. υπουργός μίλησε για «*την έντιμη, αλλά και πολύ όμορφη στολή*» των γυναικών του στρατού. Και ο υπουργός θύμισε σε όσους και όσες το είχαμε ξεχάσει ότι στο μακρινό 1977 είχε ψηφιστεί ένας νόμος για την «εθελοντική» στράτευση των γυναικών και μάλιστα αυτός ο νόμος βρίσκεται ακόμα σε ισχύ!

Ο υπουργός, λέει, θέλει να μας κάνει «Φινλανδές» [16] (που πάει να πει, 'ντυμένες στα χακί'!). Ο υπουργός άμυνας με όλη αυτή την επιθετική του φιλία προς τις γυναίκες εννοούσε ότι αν τα σύγχρονα μικρά κράτη, όπως η Ελλάδα, στηρίζονται μονάχα σε επαγγελματίες καραβανάδες, ζήτω που καήκανε. Οι επαγγελματίες είναι λίγοι και οι πιθανότητες εμπλοκής μας σε κανονικό πόλεμο όσο περνάνε τα χρόνια μπόλικες! Έτσι, τα μικρά κράτη θέλουν κάτι παραπάνω. Να μπορούν να στηριχθούν και στην κοινωνική συμμετοχή όλου του πληθυσμού-έθνους στην πολεμική προσπάθεια: στις μάχες αλλά και στα μετόπισθεν, σε χωράφια, σε εργοστάσια, σε χωριά και σε πόλεις. Όλο το έθνος πρέπει να μπορεί να συμμετάσχει, άμεσα ή έμμεσα, σε μια πολεμική προσπάθεια και ο πόλεμος πρέπει να αφορά την καθημερινότητα όλων. [17] Αλλά επίσης θέλουν να στηρίζονται και στους «κληρωτούς» (δηλαδή υποχρεωτικούς) στρατούς τους οποίους πλέον κοιτάνε να τους διευρύνουν λιγάκι, ως προς το φύλο, ως προς τη σεξουαλικότητα, ως προς ... ποιος ξέρει τι άλλο.

Είναι μια πολιτική που πολλά «πολιτισμένα» κράτη την προώθησαν στην τελευταία δεκαετία με πρόσχημα τις έμφυλες πολιτικές ισότητας. Πρόσφατα, η πρωθυπουργίνα της Δανίας ανακοίνωσε τα σχέδια του κράτους για υποχρεωτική εισαγωγή «κληρωτών» (δηλαδή όχι επαγγελματιών τύπου ΕΠΟΠ ή από στρατιωτικές σχολές και τα συναφή) στον στρατό, που να περιλαμβάνει «*όλα τα φύλα*» (sic), [18] με αύξηση του χρόνου θητείας. Η γειτονική Σουηδία «επανέφερε» την υποχρεωτική θητεία ήδη από το 2017, τόσο για άντρες όσο και για γυναίκες [19] ενώ πρωτοπόρα στις «πολιτικές ισότητας» στον στρατό είναι και η έτερη γειτόνισσα, Νορβηγία, η οποία από το 2015 είναι το πρώτο κράτος του ΝΑΤΟ που εφάρμοσε την υποχρεωτική στράτευση των γυναικών. Η επίσημη αιτιολόγηση ήταν η «ισότητα των δύο φύλων» ή πιο σύγχρονα: το gender neutral! Η θητεία των γυναικών συζητιέται και στη Γερμανία, ενώ από το 1995 στην Φινλανδία ισχύει η εθελοντική στράτευση των γυναικών. Αυτό το φινλανδικό μοντέλο για τον στρατό είναι που θέλει να αντιγράψει το ελληνικό κράτος. Στην τελική ο Δένδιας εξασκεί με σύγχρονους όρους το παλιό πασόκικο πνεύμα. Τι άλλο νομίζετε ότι κάνει ο άνθρωπος; Απλώς αγοράζει διοικητικά μοντέλα έμφυλης ισότητας και δημοκρατίας από τη Σκανδιναβία. Αν δεν το πιστεύετε ότι αυτό ήδη γίνεται στη χώρα εδώ και 40 χρόνια, πάτε μια βόλτα από

την Ούλοφ Πάλμε στα Ιλίσια να δείτε πόσο μεγάλος δρόμος είναι!

Το περίφημο σκανδιναβικό μοντέλο κράτους πρόνοιας που για κάποιο λόγο μοιάζει και με πολεμικό μοντέλο, ξεκίνησε κάπου στις αρχές της δεκαετίας του 1980 στη Σουηδία. Τότε ήταν που εμφανίστηκαν τα πρώτα... κινήματα για τον στρατό. Η «Ευρωπαϊκή Ένωση Οργανώσεων Στρατιωτών –ECCO» ήταν μια ευρωπαϊκή ομπρέλα οργανώσεων που η πολιτική και ιδεολογική αρχή της ήταν ότι «οι στρατιώτες είναι εργαζόμενοι και πολίτες με στολή» και ο στρατός «ένας δημοκρατικός θεσμός που προστατεύει τα κυριαρχικά δικαιώματα της χώρας του». [20] Στην Ελλάδα, την ίδια εποχή εμφανίστηκαν αμέτρητες συλλογικές κινήσεις κριτικής στο στρατό και στη θητεία, βγαλμένες από τους κόλπους όλων των κομμάτων και ομάδων της Αριστεράς, αλλά και από τον αναρχικό χώρο. Επιτροπές, περιοδικά, διασκέψεις, πορείες, διαμαρτυρίες για τα καψόνια και τις αυτοκτονίες στο στρατό, διαμαρτυρίες για φυλακίσεις ολικών αρνητών στράτευσης, ήταν ένα σκηνικό καθημερινό. Δεν θα επεκταθούμε σε ονόματα ομάδων και επιτροπών, θα αναφέρουμε μόνο ότι το πλειοψηφικό κομμάτι των κινήσεων αυτών αφορούσε στη βελτίωση των συνθηκών ζωής στα στρατόπεδα, στην κατάργηση στρατιωτικών κανονισμών που ήταν τα καψόνια-βασανιστήρια, στη μείωση της θητείας στους 12 μήνες (παλιότερα ήταν 24-28 μήνες), και στην κατοχύρωση πολιτικών και συνδικαλιστικών ελευθεριών στους φαντάρους. [21] Ο καλός στρατός των δημοκρατικών πολιτών της Μεταπολίτευσης απέναντι στον κακό στρατό της Χούντας! Η πλειοψηφία δεν έθετε λοιπόν και εδώ θέμα κατάργησης του στρατού, αλλά εκδημοκρατισμού του. Πολλές από τις ελληνικές επιτροπές μάλιστα συνομιλούσαν με την «Ευρωπαϊκή Ένωση Οργανώσεων Στρα-τιωτών – ECCO». Με αυτές και άλλες μαλακίες, δεν είν' περίεργο που στην πορεία του Πολυτεχνείου το 1983, κάποιες επιτροπές είχαν σύνθημα «όχι στο ψευδοκράτος του Ντενκτάς». Ευτυχώς βέβαια υπήρχαν και κάποιες φωνές (όπως π.χ. ο Φίλιππας Κυρίτσης με το βιβλίο του «*Το Τρελόχαρτο*») και ομάδες που δεν ψήνονταν ούτε με το σώσιμο του ελληνικού στρατού ούτε με την ενσωμάτωση της Αριστεράς στο κράτος. Αν σκεφτεί καμιά ότι σήμερα αυτές ακριβώς οι χώρες είναι οι πρωτεργάτριες στη θητεία των γυναικών και στο να γίνουν αστακοί εναντίον της Ρωσίας, όλα μπαίνουν στη θέση τους και ιστορικά και πολιτικά. Η δε αγαπημένη ιδέα του Δένδια ότι οι στρατιώτες είναι απλώς πολίτες με στολή και, άρα φανταζόμαστε, αντίστοιχα οι πολίτες είναι απλώς στρατιώτες χωρίς στολή, είναι ουσιαστικά βγαλμένη απ' τα σπλάχνα του «κινήματος».

Βέβαια μόνο με ιδεολογικά μπαρμπούτσαλα περί ισότητας δεν φτιάχνεις στρατό γυναικών· έστω κι αν μπορείς να το πουλήσεις καλύτερα στο γενικό κοινό ότι και καλά κάνεις πολιτικές πρόνοιας ενώ στην ουσία προετοιμάζεις κάποιο λουτρό αίματος. Όπως κάθε καλή πολιτική πρόνοιας στην τελική, έτσι και αυτή θέλει και λίγο υλικό όφελος. Συνεπώς, εδώ το υπουργείο πρόσφατα άρχισε να επεξεργάζεται τη μετάβαση από τη «θητεία-αγγαρεία» στη «θητεία-ευκαιρία». [22] Τα νέα κίνητρα για την συμμετοχή των πολιτών, ανδρών και γυναικών, στον στρατό; Πρώτον, να συνδέσουν τη θητεία με τις σπουδές τους! Θα μας πείτε, αυτό ισχύει και τώρα: οι στρατιωτικές σχολές αλλά και οι ΕΠΟΠ, είναι παράλληλα σπουδές και επαγγελματική εξασφάλιση. Το νέο όμως εδώ είναι ότι η συμμετοχή των στρατεύσιμων ανδρών (υποχρεωτικά) και των γυναικών (εθελοντικά) θα δίνει «*δυνατότητα διοργάνωσης διδακτορικών σπουδών από τα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα των Ενόπλων Δυνάμεων*», [23] έτσι ώστε να αξιοποιείται η θητεία «*για την ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων και την διασύνδεση με την αγορά εργασίας*». [24] Δεύτερον, οι γυναίκες που θα στρατεύονται ως δόκιμοι έφεδρες αξιωματικίνες (ΔΕΑ) [25] «*για το υπόλοιπο της θητείας τους διαμένουν εκτός στρατοπέδου, σιτίζονται στις Λέσχες Αξιωματικών και λαμβάνουν τη χρηματική αποζημίωση που αντιστοιχεί στον βαθμό τους. Επιπλέον της αποζημίωσης αυτής, λαμβάνουν κατά περίπτωση το επίδομα παραμεθορίου περιοχής [...] Έχοντας ολοκληρώσει την εθελοντική στρατιωτική θητεία, οι γυναίκες θα παραμένουν μέρος της εφεδρείας μέχρι να κλείσουν τα 60*». [26] Με λίγα λόγια, το ελληνικό κράτος επεκτείνει ένα κράτος πρόνοιας γύρω από τον στρατό και πιο συγκεκριμένα τις γυναίκες. «Μπορεί να ψοφήσεις», σου λέει, «αλλά θα πεθάνεις πτυχιούχα και μέχρι τότε θα τρως τσάμπα στη λέσχη εσύ και η οικογένειά σου». Αν μη τι άλλο, σπουδαίο!

Άμα διαβάσατε το κείμενο ως εδώ –μαζί με το sidebar με την ιστορική αναδρομή για τη θητεία των γυναικών– θα καταλάβατε ότι τέτοιες πολιτικές αποτελούν κάποιου είδους πολυ-εργαλεία. Μπορούν να γίνουν σκληρά εργαλεία εθνοκάθαρσης στη δυτική Θράκη, μπορούν να γίνουν μέσα άσκησης προνοιακών και ταυτόχρονα πολεμικών πολιτικών αλά Παπάγος, [33] μπορούν να παίξουν ιδεολογικά και ρητορικά ως «gender neutral» εκδοχές οργάνωσης του κράτους (και του θανάτου μας!) και μπορούν να ενταχθούν και στα σχέδια της πολεμικής οικονομίας σε καιρούς πολεμικής προετοιμασίας. Η μετατροπή του στρατού από χαμένο, μη-παραγωγικό χρόνο σε «θητεία-ευκαιρία» για καριέρα, διδακτορικά κτλ είναι κάτι στο οποίο θα συμφωνούσε εξάλλου και ο τελευταίος μικροαστός που μέχρι πρότινος έκανε κριτική στον στρατό ως ξεπερασμένο θεσμό και χάσιμο χρόνου. Η θητεία των γυναικών ως εκδοχή εφαρμογής των πολιτικών ισότητας θυμίζει σήμερα όσα είδαμε στην περίοδο της μεταπολίτευσης με την κατάργηση της προίκας, το σπρώξιμο δηλαδή των γυναικών στην παραγωγή κάτω από ένα πέπλο «ισότητας». [34] Μόνο που εδώ το ζήτημα δεν είναι η αύξηση των δυνατοτήτων της παραγωγής εργασίας (μόνο), αλλά η αύξηση των δυνατοτήτων παραγωγής πτωμάτων.

Το πράγμα είναι όντως ζοφερό. Αλλά ας μην προτρέξουμε να φανταστούμε γυναίκες να κυνηγάνε τρελόχαρτα ή να γυρνάνε σε φέρετρα από το μέτωπο. Όπως είπαμε αυτές οι πολιτικές είναι συνήθως κάποιου είδους «πολυ-εργαλεία». Και η μισή δουλειά που επιτυγχάνουν αυτές οι δημόσιες συζητήσεις, αυτές οι δημόσιες απειλές αυτών των νομοσχεδίων είναι η πειθάρχησή μας στο σήμερα, η τρομοκράτησή μας, το να κάνουμε τουμπεκί για τα χειρότερα που θα έρθουν ενώ βέβαια ήδη ζούμε στο βούρκο.

Τό στρατόπεδο διαθέτει καί κομμωτήριο

Θητεία Γυναικών. Το σχέδιο που δεν φτούρησε 45 χρόνια τώρα

Πάντως, η συζήτηση περί εθελοντικής στράτευσης των γυναικών δεν είναι κάτι καινούργιο. Φανταστείτε ότι το ελληνικό κράτος πολύ πριν τον Νίκο Δένδια προσπάθησε ξανά τρεις φορές να περάσει τη θητεία των γυναικών, μία το 1977 (ο νόμος 705/1977 «Περί στρατεύσεως των Ελληνίδων», επί ΝΔ), μία το 1997 (επί ΠΑΣΟΚ) και μια το 2015 (επί ΣΥΡΙΖΑ). [27] Στη δεκαετία του 1970 θα περίμενε κανείς να βρει στο εν λόγω νομοσχέδιο μόνο τα κλασικά επιχειρήματα του «δημογραφικού» και του «αντι-τουρκισμού», όμως η αλήθεια είναι ότι ακόμα και επί Καραμανλή οι όροι «συμπεριληπτικότητας» των γυναικών στον στρατό και το κράτος εν γένει δεν έλειπαν! Η δεξιά, ήδη από τα χρόνια της Χούντας, όταν και οι γυναίκες εντάχθηκαν για πρώτη φορά στην αστυνομία, ήταν αρκετά συμπεριληπτική σε ό,τι αφορά το θέμα «γυναίκες και ασφάλεια». Το υπουργείο υποστήριξε το τότε νομοσχέδιο λέγοντας ότι «*αποτελεί αναγνώριση μιας νέας γυναικείας ιδιότητας, καθώς το σύνταγμα του 1974, για πρώτη φορά στην ελληνική ιστορία, έδωσε στις γυναίκες ίσα δικαιώματα*». [28]

ΘΑ ΓΡΑΨΕΤΕ ΤΗ ΔΙΚΗ ΣΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΟΙ ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ ΣΑΣ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΝ

Ο τότε νόμος καθιστούσε υποχρεωτική τη στράτευση των γυναικών σε περίπτωση επιστράτευσης αλλά και «ειδικές περιπτώσεις», ενάλλασσε τη θητεία των γυναικών με την «κοινωφελή εργασία» των γυναικών σε συνθήκες πολέμου αλλά και σε συνθήκες ειρήνης ενόψει κάποιας «έκτακτης κρίσης» και, επιπλέον, κοιτούσε να εκμεταλλευτεί το ζήτημα της θητείας των γυναικών ως προς τα προβλήματα που είχε το ελληνικό κράτος με την τουρκική μειονότητα στη Θράκη. Πρέπει να σημειωθεί, τέλος, ότι στο νόμο προβλέπονταν και αρκετές περιπτώσεις απαλλαγής, όπως για τις καλόγριες αλλά και τις μανάδες – να, κορίτσια, ποια θα είναι η τιμωρία σας που δεν θέλετε να κάνετε παιδιά!

Έγραφε λοιπόν μεταξύ άλλων εκείνος ο νόμος:

«*Άπασαι οι Ελληνίδες, από της 1ης Ιανουαρίου του έτους, κατά το οποίο ά-γουν τον εικοστόν έτος της ηλικίας των μέχρι της 31ης Δεκεμβρίου του έτους κατά το οποίο συμπληρούν το τριακοστόν δεύτερον, υπέχουν υποχρέωσιν στρατεύσεως δι' εκτέλεσιν στρατιωτικής υπηρεσίας εις τας Ενόπλους Δυνάμεις.* [...]

Εις όλως εξαιρετικάς περιπτώσεις, ο Υπουργός Εθνικής Αμύνης δύναται εν καιρώ ειρήνης κατόπιν εισηγήσεως του Συμβουλίου Αρχηγών Γενικών Επιτελείων (ΣΑΓΕ) να καλή στρατεύσιμους γυναίκας εξ όλης της Χώρας ή ωρισμένων περιφε-ρειών αυτής ή ωρισμένων κατηγοριών ή ειδικοτήτων προς εκπλήρωσιν της στρατιω-τικής των υποχρεώσεως, εφ' όσον αι ανάγκαι των Ενόπλων Δυνάμεων επιβάλλουν τούτο. [...]

Αριθμός εκ των στρατευομένων, εν καιρώ πολέμου γυναικών, δύναται να διατίθεται δια κοινής αποφάσεως του Υπουργού Εθνικής Αμύνης και του κατά περί-πτωσιν αρμοδίου Υπουργού προς παροχήν υπηρεσιών εις ετέρας δημοσίας υπηρεσί-ας, νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή κοινωφελή ιδρύματα, ιδία εις τους τομείς της κοινωνικής εργασίας, εκπαιδεύσεως, υγείας, πρόνοιας και τεχνικών υπηρεσιών. Το αυτό ισχύει και εν καιρώ ειρήνης, αλλά μόνον δι' αντιμετώπισιν επιτακτικών αναγκών εις τας παραμεθορίους περιοχάς». [29]

Ο νόμος πάντως δεν πέρασε στη δεκαετία του 1970 και όχι μόνο εξαιτίας του ότι, όπως έγραψε η *Washington Post*, συμμάχησαν οι φεμινίστριες με τις νοικοκυρές. Μάλιστα το θέμα μπήκε στο ντουλάπι για μια εικοσαετία σχεδόν. Για να επανέλθει πασόκικα κι ωραία το 1997. Το ζήτημα μπήκε τότε ως «Παλλαϊκή Άμυνα», ένα σκεπτικό πολύ πιο κοντά στις σημερινές αντιλήψεις του Νίκου Δένδια. Ως «Παλλαϊκή Άμυνα», εξηγούσε το νομοσχέδιο, «*νοείται η υποχρεωτική ενεργός συμμετοχή στην εθνική ασφάλεια όσων Ελλήνων και Ελληνίδων μπορούν να προσφέρουν υπηρεσίες για αυτήν, εκτός εκείνων που υπηρετούν ήδη*». Επιχειρήματα ισότητας ξεπήδησαν ξανά αλλά και επιχειρήματα εθνοκάθαρσης αφού «*το μέτρο εφαρμοζόμενο και επί των γυναικών της μειονότητας θα ευνοήσει την εθνοκάθαρση στο ελληνικό κομμάτι της Θράκης, χωρίς μάλιστα να πέσει ούτε μια τουφεκιά*», έγραφε ο τότε Ιός της *Ελευθεροτυπίας*. [30] Πως θα γινόταν αυτό; Όπως εξηγεί άνθρωπος του ΠΑΣΟΚ, η στράτευση των Ελληνίδων αναγκαστικά θα συμπεριλάμβανε «*και τις γυναίκες της μειονότητας, αφού αυτές έχουν την ιδιότητα του Έλληνα πολίτη*». Οπότε, θα αναγκάζονταν να πάνε στον στρατό, να συγχρωτιστούν με Έλληνες και να αφομοιωθούν. Αλλά κι αν ακόμα δεν αφομοιώνονταν, θα αναγκάζονταν να φύγουν με ολόκληρη την οικογένειά τους εκτός Ελλάδας για να αποφύγουν τη στράτευση, γιατί «*ο μουσουλμάνος πατέρας θα κτυπηθεί απευθείας στο φιλότιμο και δεν του μένει λοιπόν άλλο να κάνει, παρά να φύγει από την Ελλάδα, για να σώσει την τιμή του. Αν δεν φύγει, το τίμημα θα 'ναι η κόρη του να μη γυρίσει πίσω, να αφομοιωθεί, να γίνει Ελληνίδα*»... Αυτές οι όμορφες ιδέες εθνοκάθαρσης μάλιστα δοκιμάστηκαν επί τόπου: «*Στο παρελθόν δοκιμαστικά απεστάλησαν φύλλα προσκλήσεως-κατατάξεως σε κορίτσια της μειονότητας, εννοείται σε μικρό, αλλ' ενδεικτικό αριθμό. Οι γονείς αντέδρασαν άμεσα. Πριν έλθει η ορισθείσα ημερομηνία για την κατάταξη, είχαν μαζέψει τα πράγματά τους κι είχαν αναχωρήσει για την Τουρκία, να εγκατασταθούν εκεί, να 'γλυτώσουν' την τιμή της κόρης τους*». [31]

Τέτοια θεάρεστα σχέδια έκανε κάποτε το ελληνικό κράτος. Για να μην τους έχετε για βλάκες και ανίκανους. Και τέτοια σχέδια κάνει και σήμερα. Για να αποδοθεί η όλη σαπίλα του πράγματος να πούμε και το εξής. Ο τότε Συνασπισμός της Αριστεράς και της Προόδου (σ.σ. νυν ΣΥΡΙΖΑ) είχε καταγγείλει το νομοσχέδιο του ΠΑΣΟΚ για την Παλλαϊκή Άμυνα ως «*ισραηλοποίηση*» της χώρας. [32] Εντάξει, και η Λιβύη είχε γυναίκες στον στρατό αλλά καταλάβατε, αυτό δεν συνέφερε να αναφερθεί διά λόγους πολυδιάστατης εξωτερικής πολιτικής, οπότε προσκομίστηκε το επιχείρημα περί «ισραηλοποίησης».

Σήμερα μπορεί τη θέση του ΠΑΣΟΚ να την πήρε ο ΣΥΡΙΖΑ, ο οποίος το 2015 επανέφερε το θέμα της θητείας των γυναικών, αλλά μην ανησυχείτε, στην Ελλάδα κάποιος βρέθηκε να λέει και τώρα τα λαμπρά πατριωτικά-αντιπατριωτικά επιχειρήματα. Σε μια αφίσα ενάντια στη στρατιωτική θητεία που κυκλοφόρησε τον Απρίλιο του 2024 στους τοίχους της Αθήνας γραφόταν: «*Είσαι γυναίκα και ζήλεψες τις ισραηλίτισσες με τα αυτόματα στο χέρι;*».

Υπάρχει βέβαια και μια διαφορά: οι κατά τα άλλα αντισημίτες του Συνασπισμού του 1997 μπορεί και να είχαν ακουστά για τη διαφορά μεταξύ «ισραηλινής» (σ.σ. της υπηκόου του Ισραήλ που μπορεί να είναι εβραϊκής ή αραβικής ή οτιδήποτε καταγωγής) και «ισραηλίτισσας» (σ.σ. εβραίας)! Αλλά ξέρετε τι λέμε εμείς οι γραφικές/-οί: η αριστερά αλλάζει, ο αντισημιτισμός της ποτέ!

Μη διαφωνείτε!

Το Τρίτο Ράιχ είχε μια μανία με το θέμα «νεολαία» και επένδυσε αρκετά σε αυτήν προκειμένου να φτιάξει μια μεγάλη οργάνωση ανηλίκων για τα SS και να εμφυσήσει στα μικρά παιδιά τόσο μέσω της κρατικής προπαγάνδας όσο και μέσω των μανάδων τους την πίστη στα εθνικοσοσιαλιστικά «ιδεώδη» (ένα λολ για τα 'ιδεώδη'). Μια σημερινή πολιτική απόγονος του Ράιχ, η υπουργίνα Παιδείας της Γερμανίας, πρόσφατα δήλωσε ότι τα γερμανικά σχολεία πρέπει να προετοιμάσουν τους μαθητές τους για το ενδεχόμενο πολέμου:

«Η κοινωνία στο σύνολό της πρέπει να είναι καλά προετοιμασμένη για κρίσεις - από τις πανδημίες και τις φυσικές καταστροφές μέχρι έναν πόλεμο. Χρειάζεται ένα είδος ασκήσεων πολιτικής άμυνας και στα σχολεία για την αντιμετώπιση πολέμου. Πώς; Αξιωματικοί των ενόπλων δυνάμεων να πάνε στα σχολεία και να παρουσιάσουν στους μαθητές τι κάνει η Μπούντεσβερ, ο στρατός, για την ασφάλεια των πολιτών και της χώρας». [35]

Είναι να σου σηκώνεται η τρίχα με την εικόνα του Σιδηρούν Σταυρού στα σχολεία. Αλλά και η Ελλάδα δεν πάει πίσω εδώ που τα λέμε. Κατά το σχολικό έτος 2021, που ξεκίνησε την εποχή της πανδημίας (ε ρε κάτι τυχαία πράγματα!) και πολύ πριν η γερμανίδα υπουργός ξεστομίσει τα παραπάνω ανατριχιαστικά, το ελληνικό υπουργείο Παιδείας άρχισε να στέλνει στα σχολεία –και το κάνει ακόμα έκτοτε– μια εγκύκλιο με το όνομα «Μνημόνιο Ενεργειών για τη διαχείριση πυρκαγιών, ακραίων καιρικών φαινομένων, τεχνολογικών καταστροφών και ΧΒΡΠ περιστατικών». Σχέδιο καταστροφών για παιδιά!

Μετά τον κόβιντ, τις καλοκαιρινές πυρκαγιές και τις φθινοπωρινές πλημμύρες τι διάολο είναι άραγε το ΧΒΡΠ; Μα, Χημικά, Βιολογικά, Ραδιενεργά και Πυρηνικά συμβάντα βέβαια! Μπορεί κανείς διαβάζοντας ένα τέτοιο εγχειρίδιο πραγματικά να τρομάζει. Και όντως τέτοιος είναι ο κόσμος μας, τρομακτικός. Αλλά στις παρακάτω οδηγίες του κράτους σε δασκάλες και μάνες, όπως θα δείτε, δεν έχει τόση σημασία αν θα γίνουν ή όχι τα ΧΒΡΠ και όλα τα υπόλοιπα, αλλά πρώτιστη σημασία έχει να ακούτε μόνο τον κρατικό λόγο και να πειθαρχείτε – βασικά να μην διαφωνείτε! Αξίζει να αφιερώσουμε λίγο χώρο για να δούμε πώς εκφέρεται ο κρατικός λόγος στην μετα-covid εποχή, με εντολές στις οποίες μας έχουν εκπαιδεύσει επί τέσσερα χρόνια τώρα μπάτσοι, γιατροί, μετεωρολόγοι και λοιποί ειδικοί κρατικοί υπάλληλοι:

«Συνεργαστείτε με το προσωπικό των υπηρεσιών που έχουν ως αποστολή την αντιμετώπιση του συμβάντος για το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα (τη δική σας υγεία). Ακολουθείστε πιστά τις οδηγίες που σας δίνουν και μην διαφωνείτε.»

«Μην παραξενευτείτε αν δείτε το προσωπικό των υπηρεσιακών δυνάμεων να φορά προστατευτικό εξοπλισμό που εσείς βέβαια δεν έχετε. Η προστασία τους είναι απαραίτητη για να επιτευχθεί η μεγαλύτερη προσφορά βοήθειας σε εσάς.»

«Επικοινωνήστε τηλεφωνικά με τον ιατρό σας ή με ιατρικές υπηρεσίες και μην παρουσιάζεστε σε χώρο παροχής ιατρικής φροντίδας (νοσοκομείο, ιατρείο) χωρίς προηγουμένως να έχετε ενημερώσει.»

Έχετε το ραδιόφωνο ανοικτό ώστε να παρακολουθείτε τις ανακοινώσεις και να εφαρμόζετε τις οδηγίες των Αρχών. [...] Φροντίστε να ενημερώνεστε διαρκώς από το ραδιόφωνο και την τηλεόραση για την εξέλιξη των καιρικών φαινομένων. Οι επίσημες πηγές ενημέρωσης είναι η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (Ε.Μ.Υ.) και η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.»

«Μην ξεχνάτε να αναφέρετε στις Αρχές οτιδήποτε παρατηρείτε.»

Τα παραπάνω που στάλθηκαν στα σχολεία της χώρας τα υπογράφει η Αρχή Πολιτικής Προστασίας, ο θεσμός με τον οποίο εξοικειωθήκαμε άπαντες μέσω εντολών στο κινητό τηλέφωνο τον καιρό της «πανδημίας». Είναι ένα χαρτί που συμπυκνώνει πολλές εντολές από αυτές που πήραμε την εποχή εκείνη μόνο που τις θέτει πλέον λίγο πώς να το πούμε... φασιστικά; Ας πούμε, άκομψα! Μην παραξενευτείτε με τις διαστημικές στολές που θα φοράει το προσωπικό που θα σας προσεγγίζει, όσο κι αν σας τρομάζουν. Μην επισκέπτεστε τα νοσοκομεία στο ξεκάρφωτο, δικαιούστε ένα τηλέφωνο από τη φυλακή στους ειδικούς, αλλά μετά δικαιούστε μόνο να πεθάνετε. Όλα αυτά δοκιμάστηκαν στην πανδημία. Ακόμη, αναφέρετε οτιδήποτε και οποιονδήποτε ύποπτο στο κράτος!

Αλλά σημαντικό μέρος των εντολών περιέχει αυτή την βασική αγωνία που έχει το κράτος σε περιόδους πολεμικής κρίσης: το να ακούγεται η φωνή του καμπάνα. Η επανειλημμένη αναφορά στο ραδιόφωνο παραπέμπει σε μετα-αποκαλυπτικές συνθήκες όπου οι επικοινωνίες μέσω της σύγχρονης τεχνολογίας για την οποία τόσο περηφανεύεται ο ντόπιος και ο διεθνής καπιταλισμός (κινητή τηλεφωνία, οπτικές ίνες, ίντερνετ κτλ) έχει πάει περίπατο. Μόνο ένα μέσο –και φανταζόμαστε μόνο ένας σταθμός– θα εκπέμπει: το κρατικό ραδιόφωνο. Οι ειδικοί –που σε καιρό πολέμου θα είναι οι καραβανάδες– θα εκφράζουν την απόλυτη αλήθεια και θα παλεύουν για το καλό μας. Όποιος το αμφισβητεί αυτό, όπως στην περίοδο της πανδημίας, θα τίθεται αυτομάτως στο εχθρικό στρατόπεδο. Αυτό το νόημα έχουν οι εντολές. Το βασικό συνεπώς είναι – είπαμε – να μη διαφωνείτε! Να ένας ενδιαφέρον ρόλος που πρέπει να αναλάβουν οι γυναίκες, είτε πάνε για θητεία είτε όχι, είτε δουλεύουν στον στρατό είτε σε 'δομές εκπαίδευσης' όπως έλεγε ο νόμος για την «Παλλαϊκή Άμυνα» του 1997: να μάθουν οι ίδιες αλλά και στα παιδιά τους να μη διαφωνούν με τις αρχές.

Μέρες ραδιοφώνου

Πάμε πάλι απ' την αρχή. Όσοι το 2001 διέβλεπαν την εξαφάνιση του έθνους-κράτους τώρα μάθανε να βλέπουνε μπροστά τους το κράτος με το καλό και με το άγριο, αφού ο λόγος περί πολέμου έχει πιάσει κάθε γωνιά του δημόσιου λόγου και δεν χρειάζεται κανείς να διαβάζει στα κρυφά τους «συνωμοσιολόγους» αυτόνομους. Δεν ξέρουμε για πόσο θα βγάζουμε αυτό το περιοδικό χωρίς πολεμική λογοκρισία (ή έλλειψη χαρτιού ή στρατονομία στο κατόπι μας), αλλά καλού-κακού, αφού διαβάσετε αυτό το τεύχος, χώστε το σε κανένα πατάρι και γκουγκλάρετε πως φτιάχνεις πειρατικό σταθμό!

Η εποχή μυρίζει μπαρούτι. Εδώ και δέκα τουλάχιστον χρόνια δισεκατομμύρια ξοδεύονται ξανά για εξοπλισμούς και τα κράτη σκέφτονται σοβαρά το πρόβλημα του ποιον θα στείλουν να σφαχτεί σε ένα ακόμη παγκόσμιο μακελειό, αφού ο εμπορικός πόλεμος δεν μπορεί να διεξάγεται για πάντα με την ίδια ένταση. Τα κράτη έχουν προβλήματα λοτζίστικς. Όπως έγραφε πρόσφατα η *Καθημερινή*, όλο και περισσότεροι νέοι δεν ψήνονται να φάνε το σκατό του στρατού, και παίρνουν τρελόχαρτο ή προσπαθούν να την βγάλουν όσο το δυνατόν πιο ελαφρά, ενώ «στις στρατιωτικές σχολές... υπάρχει μεγάλος αριθμός κενών θέσεων». [36] Όπως φαίνεται δεν ψήνονται και πολλοί από τις κατώτερες τάξεις να κάνουν τα κομάντο, δηλαδή η ελλειμματική εθνική συσπείρωση που αφορά στο αξιόμαχο του στρατού, είναι ένα ζητούμενο για το ελληνικό κράτος, που ψάχνει μοντέρνες λύσεις μέσω Σκανδιναβίας. Οι φραγκάτοι τριαντάρηδες plus, από την άλλη, μπορούν να καθαρίσουν με 20 μέρες θητεία και μόνο με 9.720 ευρώ, βρε παιδιά, αλά Κασσελάκης! Η θητεία είναι και αυτή τελικά ταξικό πράγμα!

Έτσι μπήκε στην κουβέντα η θητεία των γυναικών. Για λόγους λοτζίστικς. Αν είχαμε και γυναίκες στον στρατό, κατά πόσο θα αυξάνονταν οι μελλοθάνατοι; Θα φτάσει άραγε ο ελληνικός στρατός το σκανδιναβικό επίπεδο που τόσο ήθελε η Αριστερά από τα χρόνια

της Μεταπολίτευσης, ή είμαστε ακόμα ανώριμοι για αυτό το… άλμα προς την έμφυλη ισότητα; Όσο αυξάνεται βέβαια η θερμοκρασία το φεμινιστικό μακιγιάζ των τανκς ξεφτίζει. Το κράτος μας δεν θέλει μόνο γυναίκες αλλά τους πάντες: «*η συντριπτική πλειοψηφία της ελληνικής κοινωνίας (να) πιστεύει στον στρατό των πολιτών. (Να) Πιστεύει πάρα πολύ στον **ένοπλο πολίτη***», [37] ένα όραμα που περιλαμβάνει μικρούς και μεγάλους κάθε τάξης, αλλά ειδικά ετούτης που εμφανίζει σημάδια απειθαρχίας και ανομίας, της εργατικής.

Οι νοστράδαμοι –ναι, ακόμα και οι γαμημένοι κρατικοί ειδικοί των άστρων– έχουν στήσει έναν χορό προβλέψεων πάνω στους τάφους μας για το που και πότε θα σκάσει ο Γ΄ Παγκόσμιος. Εμείς πάλι, είμαστε πολύ μικροί για τέτοιες προφητείες. Αλλά εντάξει, οι υπερ-δεκαετείς δομές μας, μας εξασφάλισαν ως εδώ ότι η διανοητική μας κατάσταση δεν είναι για τα μπάζα. Δεν ξέρουμε αν θα είναι μέχρι να βγει το τεύχος 31 στο τυπογραφείο ή το 2031 που θα πέσει καμιά μπόμπα στο κεφάλι μας. Καταλαβαίνουμε τον κόσμο απ' την εμπειρία μας. Καταλαβαίνουμε ότι τα γαυγίσματα των σκυλιών του πολέμου έχουν αντίκτυπο στην καθημερινή εμπειρία. Μας τρομοκρατούν, μας κάνουν νιώθουμε μικρότεροι απ' ότι είμαστε, μας καθηλώνουν στην ανημπόρια μας, όσο αυτή τρέφεται από την εσωστρέφεια και τα θέματα που μας πετάει η Αριστερά σαν κόκκαλα για να παίξουμε. Δεν ξέρουμε αν και πότε ο πόλεμος θα σκάσει, αλλά ξέρουμε σίγουρα ότι το νόημα είναι να σκάσουμε εμείς. Σε τέτοιους καιρούς ασφυξίας, δηλαδή κρατικής επιβολής και εθνικής ομοψυχίας, γράφαμε εκείνο το…

«Ελλάδα σκάσε»!

Υποσημειώσεις

[1] Βλ. «Το φάντασμα του πολέμου πλανιέται πάνω από την Ευρώπη;», *Lifo*, 24.3.2024· « Γιατί η Ε.Ε. ετοιμάζεται για πόλεμο στην Ευρώπη», *Ναυτεμπορική*, 21.3.2024· «Σαρλ Μισέλ: Αν θέλει ειρήνη, η Ευρώπη πρέπει να ετοιμασθεί για πόλεμο», *Καθημερινή*, 19.3.2024· «Πληθαίνουν οι φωνές περί προετοιμασίας για γενικευμένο πόλεμο», *902.gr*, 19.3.2024

[2] «Σαρλ Μισέλ: Αν θέλει ειρήνη…», *ό.π.*

[3] «Κομισιόν: Η Ευρώπη πρέπει να κάνει στροφή σε «πολεμική οικονομία», *Reporter.gr*, 5.3.2024

[4] «Bloomberg: Η κούρσα των εξοπλισμών και ο βαρύς λογαριασμός των 10 τρισ. για την G-7, Η αύξηση των στρατιωτικών προϋπολογισμών είναι παγκόσμιο φαινόμενο», *Οικονομικός Ταχυδρόμος*, 9.4.2024

[5] «Η Δανία αλλάζει σελίδα και κάνει υποχρεωτική την στρατιωτική θητεία και για τις γυναίκες», *Lifo*,14.3.2024

[6] Μαριλένα Γεραντώνη, «Παγκόσμια εκτόξευση των αμυντικών δαπανών», *Το Βήμα*, 12.2.2023

[7] «Γιατί η Ε.Ε….», *ό.π.*, και «Πόλεμος στην Ουκρανία: Αγώνας δρόμου για τον επανεξοπλισμό της Σουηδίας», *in.gr*, 2.3.2022

[8] «Παγκόσμια εκτόξευση…», *ό.π.* και «Emmanuel Macron: Europe—It Can Die. A New Paradigm at The Sorbonne», *Groupe d'Etudes Geopolitiques*, 26.4.2024.

[9] «Ουκρανία: Πράσινο φως από τη Γερμανία για χρήση όπλων κατά ρωσικού εδάφους – «Όχι» Ιταλίας», *Ναυτεμπορική*, 31.5.2024.

[10] Χρήστος Κόλλιας, «Ασφάλιστρο απέναντι στον αναθεωρητισμό», *Το Βήμα*, 12.2.2023

[11] «Η ελληνική κούρσα εξοπλισμών – Όλη η λίστα των αγορών έως το 2034», *Το Βήμα*, 13.2.2023

[12] Βλ. «ΝΑΤΟ: Ποιες χώρες ξοδεύουν τα περισσότερα για αμυντικές δαπάνες – Η θέση της Ελλάδας», Οικονομικός Ταχυδρόμος, 12.2.2024 και «ΝΑΤΟ: Πρωταθλητές στις δαπάνες Ελλάδα, ΗΠΑ και οι χώρες που συνορεύουν με τη Ρωσία», *Καθημερινή*, 14.2.2024

[13] «Μεγάλη επιτυχία στο ECOFIN, Η Ελλάδα εξαιρείται για τις αμυντικές δαπάνες - Ειδική μεταχείριση για τους τόκους το 2033», *liberal.gr*, 20.12.2023

[14] «Gantz warns Netanyahu not to advance law that would continue Haredi draft exemptions», *Times of Israel*, 11.5.2024. Πάνω από το 50% όσων αποφεύγουν τον στρατό στο Ισραήλ το κάνουν επικαλούμενοι θρησκευτικούς λόγους. Πρόκειται κυρίως για τους Χαρεντί και για μια μειονότητα θρησκευόμενων σιωνιστών. Οι Χαρεντί είναι οι λεγόμενοι υπερ-ορθόδοξοι Εβραίοι που τηρούν αυστηρούς θρησκευτικούς κανόνες στη ζωή τους. Αποτελούν το 20% του εβραϊκού πληθυσμού του Ισραήλ, και το ποσοστό της ετήσιας πληθυσμιακής τους αύξησης στο Ισραήλ φτάνει το 4%.

[15] «Παρουσία ΥΕΘΑ Νίκου Δένδια σε εκδήλωση του ΓΕΕΘΑ για τον εορτασμό της Ημέρας της Γυναίκας», Ελληνική Δημοκρατία, *Υπουργείο Εθνικής Άμυνας*, 8.3.2024

[16] «Έρχονται αλλαγές στη στρατιωτική θητεία – Τι είναι το 'φινλανδικό μοντέλο' που εξετάζεται», *Τα Νέα*, 14.1.2024

[17] «Τα κρούπια, οι 'άμαχοι' και η πειθάρχησή μας. Σημειώσεις για έναν πόλεμο κάπου κάποτε», *151* τχ 25 (καλοκαίρι-φθινόπωρο 2022)

[18] Έλεγε η συγκεκριμένη δήλωση: «A broader basis for recruiting that includes all genders is needed». Βλ. «Denmark plans to conscript women for military service for first time», *The Guardian*,14.3.2024, και στο «As Denmark plans to make national service mandatory for young women, some say they are ready to 'send a signal to Russia'», *Australian Broadcasting Corporation*, 14.5.2024

[19] «Άνδρες-γυναίκες στον στρατό, λέει η Σουηδία», *ΕΦΣΥΝ*, 2.3.2017

[20] «Νεολαία και στρατός τη δεκαετία του 1980. Το 'κίνημα για τον στρατό'», *Ερευνητικό πρόγραμμα ΙΑΕΝ-ΚΝΕ/Ε.Ι.Ε*, Θεσσαλονίκη, 2008.

[21] «Νεολαία και στρατός…», *ό.π.*

[22] «Έρχονται αλλαγές στη στρατιωτική …», *ό.π.*

[23] «Δένδιας: Τι είπε στη Βουλή για στρατιωτική θητεία και εφεδρείες – Τι αλλάζει», *Το Βήμα*, 15.12.2023

[24] «Στρατιωτική θητεία: «Ευκαιρίες» και προβληματισμοί», *Καθημερινή*, 7.8.2023

[25] Βασίλης Νέδος, «Προς εθελοντική στράτευση των γυναικών», *Καθημερινή*, 9.3.2024

[26] «Όλο το σχέδιο για τη στράτευση γυναικών – Το φινλανδικό πρότυπο και οι πρώτες δοκιμές,» *Τα Νέα*, 14.3.2024

[27] Βλ. Ντίνα Δασκαλοπούλου, «Γενική επιστράτευση γυναικών, α αλα Καμμένος», *ΕΦΣΥΝ*, 28.12.2015 και «'Εθελοντική' στράτευση γυναικών», *Το Μωβ*, 8.10.2015

[28] Mary Anne Weaver, «Greece Won't Draft Women. Feminists, Housewives Team Up to Kill Controversial Bill», *The Washington Post*, June 24, 1977.

[29] «Ο Δένδιας ενεργοποιεί…», *ό.π.*

[30] «Στράτευση Γυναικών. Το καψόνι της απελευθέρωσης: Στρατοπαγίδες για κορίτσια στη Θράκη», *Ο Ιος της Ελευθεροτυπίας*, 5.10.1997

[31] «Στράτευση Γυναικών…», *ό.π.*

[32] «Παλλαϊκή Άμυνα», *Κουρδιστό Πορτοκάλι*, 22.7.2020

[33] «Των εχθρών τα φουσάτα περάσαν, ας χτίσουμε τώρα και κανά σπιτάκι. Μια ιστορία της γειτονιάς του Παπάγου»,*151* τχ 28 (καλοκαίρι-φθινόπωρο 2023).

[34] Antifa negative, «Η Μεταπολίτευση και οι Άλλες», στο *Μεταπολίτευση: το ελληνικό κράτος, η αριστερά και εμείς*, Αθήνα, 2023

[35] «Πληθαίνουν οι φωνές…», *ό.π.*

[36] «Στρατιωτική θητεία: "Ευκαιρίες" και προβληματισμοί», *Καθημερινή*, 7.8.2023

[37] «Ο Δένδιας ενεργοποιεί νόμο του 1977 για τη στράτευση γυναικών», *workcenter.gr*, 8.3.2024

ΣΙΝΕΜΑ και ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΤΗΣ ΑΝΔΡΙΚΗΣ ΠΟΡΝΕΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΙΑ, ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΑΞΕΙΣ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ, 1950-1990 (ΜΕΡΟΣ Ε')

Ήταν Ιούνιος όπως και τώρα, αλλά το μακρινό 2008. Ο 56χρονος ηθοποιός Νίκος Σεργιανόπουλος είχε βρεθεί νεκρός στο διαμέρισμά του και έναν μήνα αργότερα συνελήφθη και ο 30χρονος δολοφόνος του, ένας εργάτης της ζώνης του Περάματος με καταγωγή από τη Γεωργία. Σε συνδυασμό με την δημοφιλία του ηθοποιού το περιστατικό αξιοποιήθηκε μιντιακά για την περαιτέρω προώθηση της πολιτικής ατζέντας και της ηγεμονίας των νεοναζί της χρυσής αυγής στον Άγιο Παντελεήμονα καθώς δράστης και θύμα είχαν γνωριστεί στην πλατεία Βικτωρίας. Πέρα όμως από τα εμφανή μιντιακά μηνύματα περί «εγκληματικότητας των ξένων» και τα πικάντικα συμπαρομαρτούντα, στο πιο προσεκτικό μάτι η δολοφονία Σεργιανόπουλου άνοιγε ένα παράθυρο στην ελληνική πραγματικότητα της ανδρικής πορνείας, όπως είχε διαμορφωθεί τις προηγούμενες δύο δεκαετίες. Στο τελευταίο από αυτή τη σειρά κειμένων για τη μεταπολεμική ομοφυλοφιλία στην Ελλάδα, είδαμε ότι το κατώτατο τμήμα του γκέι υπόκοσμου αποτελούνταν από τις τρανς. Εκείνες έμειναν δέσμιες της υποτιθέμενης κατωτερότητας της βιολογίας τους και, συνεπώς, δεν μπορούσαν να ξεφύγουν από την εργασία στον χώρο της πορνείας. Ωστόσο, η δεκαετία του '90 έμελε να φέρει μια ακόμη αλλαγή στη σχέση μεταξύ ανδρικής πορνείας και ανδρικής ομοφυλοφιλίας, η οποία καθορίστηκε απόφασιστικά από την έλευση εκατοντάδων χιλιάδων μεταναστών εργατών, κυρίως Αλβανών.

Το κείμενο που ακολουθεί εστιάζει στην ανδρική πορνεία ως πρακτική και ως εργασία κατά τη διάρκεια αυτής της αλλαγής της κοινωνικής σύνθεσης. Δηλαδή, καθώς οι (ανήλικοι ή μη) εσωτερικοί μετανάστες αντικαθίστανται από εξωτερικούς μετανάστες. Εδώ έχουμε να κάνουμε με μια διπλή 'παρανομία': από τη μια αυτή της εργασίας στην πορνεία, από την άλλη αυτή της μη ελληνικότητας. Η εστίαση στην εργασία και την αναπαραγωγή των μεταναστών, βέβαια, έχει κάποιες συνέπειες· η σημαντικότερη είναι πως δεν έχει μείνει γραπτός λόγος από τους ίδιους. Ειδικά εκείνοι και εκείνες που στελέχωναν τα κάτω στρώματα του προλεταριάτου δεν έγραψαν βιβλία ούτε έδιναν συνεντεύξεις. Δεν μιλούσαν για τους εαυτούς τους. Έτσι, λοιπόν, αποφασίσαμε να χρησιμοποιήσουμε κάποιες ταινίες σαν όχημα ώστε να χτίσουμε μια αφήγηση. Κι αυτό, επειδή οι διάφορες μορφές τέχνης (κινηματογράφος και φωτογραφία κυρίως, όπως ακριβώς η ποίηση του Χριστιανόπουλου στις προηγούμενες δεκαετίες που αναφερθήκαμε), λειτούργησαν ως μέσα έκφρασης για να περιγραφούν οι υπάρχουσες συνθήκες ζωής και εργασίας των μεταναστών στην Ελλάδα. Ωστόσο, και οι ταινίες (όπως και κάθε παραγωγή λόγου) είναι προϊόντα του καιρού τους· συνεπώς, δεν θα σταθούμε τόσο στην ίδια την πλοκή τους όσο στο πλαίσιο που τις καθιστά χρήσιμες για τις πολιτικές ανάγκες ενός αυτόνομου αντιφασιστικού λόγου. Οι ταινίες λοιπόν στις οποίες θα αναφερθούμε παρακάτω είναι κάποιου είδους ιστορικά ντοκουμέντα. Όχι επειδή μιλάνε για την περίοδο στην οποία αναφέρονται με αλήθειες, ιστορική ακρίβεια και λεπτομέρεια. Αλλά επειδή θίγουν το ζήτημα «ομοφυλοφιλία» και «ανδρική πορνεία» (δηλαδή, εργασία) και μπορεί κανείς σήμερα να συζητήσει τις ταινίες αυτές (τη ματιά του σκηνοθέτη κτλ) ως κάτι που αξίζει πολιτικής ανάλυσης.

Η κατασκευή ενός προβλήματος και μιας ταυτότητας (Αγόρια στην πορνεία)

Το *Αγόρια στην πορνεία* είναι ο τίτλος μίας ελληνικής ταινίας του 1985, που σκηνοθετήθηκε από τον Όμηρο Ευστρατιάδη. Είναι κινηματογραφική μεταφορά του ομώνυμου βιβλίου του δημοσιογράφου Κώστα Τσαρούχα –ο οποίος δεν άντεξε και μας πρόσφερε ένα σύντομο πέρασμα από την ταινία. [1] Η ιστορία της ταινίας ξεκινά με τον βιασμό ενός ανήλικου αγοριού (γόνου γνωστής «κόκκινης» οικογένειας) σ' ένα χωριό της ελληνικής επαρχίας από έναν τοπικό μεγαλοπαράγοντα (γόνο γνωστής δεξιάς οικογένειας). Μετά τον βιασμό του, η μητέρα του αγοριού καταγγέλλει το γεγονός στην αστυνομία και καταθέτει μήνυση εναντίον του βιαστή. Οι υψηλές διασυνδέσεις της οικογένειας του βιαστή μεταφέρουν την υπόθεση στην Αθήνα. Εκεί ένας ευσυνείδητος δημοσιογράφος διενεργεί μια έρευνα προκειμένου να αποκαλύψει ότι μια ομάδα νεαρών καμικάζι, θαμώνες ντισκοτέκ και μπιλιαρδάδικων, εμπλέκονται σ' ένα κύκλωμα ανδρικής πορνείας με θύτες διάφορους πλούσιους 'κρυφούς' ομοφυλόφιλους. Μάλιστα, ένα από τα αγόρια αυτά, ο Παύλος, τυχαίνει να είναι και εραστής του ανακριτή που έχει αναλάβει την υπόθεση του βιασμού. Ο ανακριτής εκβιάζεται από δεξιό βουλευτή να κουκουλώσει την υπόθεση, ένα άρθρο, όμως, σε μεγάλης κυκλοφορίας εφημερίδα (η γνωστή μας *Ελευθεροτυπία*) τον αποτρέπει να το κάνει. Παράλληλα, ο ευσυνείδητος ερευνητής-δημοσιογράφος στην προσπάθειά του να συλλέξει πληροφορίες για το κύκλωμα της ανδρικής πορνείας ξυλοκοπείται από διάφορους πλούσιους πούστηδες σε ένα μπαρ, καθώς εκείνοι καταλαβαίνουν ότι έχει πάει να τους τη φέρει. Από την άλλη μεριά, και η μοίρα του ίδιου του Παύλου διαγράφεται ζοφερή καθώς καταλήγει να σκοτώσει τον εραστή του, τον ανακριτή. Καθώς οδηγείται στον εισαγγελέα, ξεφεύγει από τους αστυνομικούς, πηδάει από κάποιον όροφο της ΓΑΔΑ και πέφτει στο κενό. Η ιστορία ολοκληρώνεται με τον δημοσιογράφο να είναι ο μόνος που δεν έχει αυτοκτονήσει, παρότι τον έχει χωρίσει η γυναίκα του που δεν άντεχε να τον περιμένει να γυρνάει αργά το βράδυ μετά τις ύποπτες συναντήσεις του με τον πουστο-υπόκοσμο.

Η ταινία είναι δηλωτική για το τι θέλει να πει ένας δημοσιογράφος πασοκικών καταβολών στα μέσα των 80s, χρησιμοποιώντας σαν όχημα διάφορες δολοφονίες ομοφυλόφιλων από εκδιδόμενους νεαρούς που είχαν δει το φως της δημοσιότητας. [2] Το αστυνομικό δελτίο χρησιμοποιείται ώστε η ταινία να υιοθετήσει το απαιτούμενο στιγματιστικό και καταγγελτικό ύφος. Μάλιστα, ήδη από τον τίτλο ο δημοσιογράφος προσδιορίζει ότι μιλάμε για ένα πρόβλημα. Δείτε: νεαροί άντρες εκπορνεύονται.

Ο ηθικοπλαστικός χαρακτήρας της ταινίας είναι διάχυτος: η πορνεία είναι μεν μια κοινωνική πρακτική, αλλά οι γκέι λοιδωρούνται. Οι πλούσιοι πούστηδες ελέγχουν διάφορους τομείς της κοινωνικής και πολιτικής ζωής, φτάνοντας μέχρι το σημείο να εκμεταλλεύονται νεαρούς που μην έχοντας λεφτά δέχονται να ψωνίζονται και να προσφέρουν σεξ επί οικονομικού ανταλλάγματος. Με αυτόν τον τρόπο, η ανδρική ομοφυλοφιλία οριοθετείται σε σχέση με την πορνεία: οι εκπορνευόμενοι νεαροί είναι τα θύματα μιας οικονομικής συνθήκης και οι παθητικοί γκέι πλούσιοι είναι οι θύτες. Τα τσόλια-θύματα ούτε αντιλαμβάνονται αυτό που κάνουν ως πορνεία ούτε θεωρούν τους εαυτούς τους γκέι. Είναι ηθικά έκπτωτοι, σε μια δίνη αυτοκαταστροφής («να τελειώνουν τη ζωή τους με ναρκωτικά, ποτά, αφροδίσια»), αλλά έχουν τη δυνατότητα της 'εξέγερσης' –φυσικά με τη βοήθεια των έντιμων δημοσιογράφων που καταπολεμούν την εξουσία– καθώς για τις πράξεις τους ευθύνεται το κοινωνικό τους περιβάλλον. Από την άλλη μεριά, οι πλούσιοι γκέι (δηλαδή, οι παθητικοί) είναι ηθικά εκφυλισμένοι καθώς εκμεταλλεύονται την αναγκαιότητα των φτωχών νεαρών να επιβιώσουν. Την ευθύνη των πράξεών τους, την έχουν πλήρως οι ίδιοι οι φιλήδονοι, ηλικιωμένοι γκέι.

Στην ταινία είναι εμφανής ο διάχυτος χαρακτήρας του ανδρικού ομοερωτισμού. Οι ντίσκο, τα μπιλιαρδάδικα, τα μπαρ, τα ψωνιστήρια στον δρόμο, ακόμη και τα βενζινάδικα αποτελούν τόπους στους οποίους μπορεί ένας άντρας να βρει έναν άλλο άντρα και να πηδηχτούν. Εκτός από τους χώρους εργασίας και αναπαραγωγής μεταξύ αντρών, παρουσιάζονται και οι κώδικες αυτής της επικοινωνίας: τα

βλέμματα και τα αγγίγματα που δηλώνουν ερωτική επιθυμία, οι συνεννοήσεις στα γκέι μπαρ, οι συναντήσεις των νεαρών μετά τις βραδιές σεξ, τα πριβέ πάρτι ηλικιωμένων 'αδελφών', η αναζήτηση πλούσιου πούστη, ο φόβος μην τυχόν αποκαλυφθεί η νυχτερινή και ομοφυλόφιλη πτυχή της ζωής τους.

Αντίστοιχες είναι και οι φιγούρες των αντρών: ο καψούρης γέρος που θαμπώνεται από το σφριγηλό σώμα των νεαρών, ο γκέι μπάρμαν που γνωρίζει τους πελάτες και 'προτείνει' τεκνά, ο πρωτόβγαλτος νεαρός που δεν έχει εμπειρία, ο βίαιος νεαρός που σκοτώνει τον εραστή του. Αυτό που εδραιώνεται σιγά σιγά είναι η κατασκευή της γκέι ταυτότητας. Και καθώς η ιστορική συγκυρία της κυκλοφορίας της ταινίας είναι μια μεταβατική δεκαετία (δηλαδή, του 1980), τούτη η ταυτότητα έχει στοιχεία-φιγούρες που τη συνδέουν με το παρελθόν και στοιχεία-φιγούρες που προετοιμάζουν για το μέλλον. Τονίζεται, δε, η ταξική διαφορά ανάμεσα στα οικογενειακά διαμερίσματα/ σπίτια των νεαρών που πουλάνε σεξ και στα πολυτελή διαμερίσματα εκείνων που αγοράζουν σεξ, ως τμήμα μιας ηθικής καταδίκης της ομοφυλοφιλίας.

Ενδεικτικό στοιχείο αυτής της ηθικής καταδίκης –που εκκινεί από αστυνομικό ρεπορτάζ, μην ξεχνάμε– είναι ότι μέσω της απόρριψής τους ταυτίζονται ο βιασμός ενός μικρού αγοριού με την ερωτική εξαγορά «παραστρατημένων» εφήβων ή/και νεαρών από ηλικιωμένους και ισχυρούς άντρες. [3] Το λαϊκό αίσθημα δικαίου απαιτεί κάθαρση σ' αυτό το ρυπαρό περιβάλλον· μια κάθαρση η οποία έρχεται μέσα από τη μετατροπή αυτών των ισχυρών γκέι σε θύματα εκβιασμού και, εν τέλει, δολοφονίας. Έτσι, λύνονται και τα δύο «προβλήματα»: αφενός η παραβατική συμπεριφορά των πλούσιων γκέι, αφετέρου η ωφελιμιστική συμπεριφορά των νεαρών μικρο-εγκληματιών. Το πολιτικό συμπέρασμα που προκύπτει, λοιπόν, είναι πως η ομοφυλοφιλία συνδέεται άρρηκτα με την ανδρική πορνεία και, συνεπώς, είναι πρόβλημα δημόσιας τάξης. Αντίστοιχα, εκείνοι οι άντρες που κάνουν σεξ με άλλους άντρες είναι απορριπτέοι και αξίζουν την απροκάλυπτη επιθετικότητα –ειδικά από τη στιγμή που ταυτίζονται με βιαστές αγοριών. Κάτι που μπορούμε να κρατήσουμε απ' αυτή την ταινία είναι ακριβώς η σύνδεση ομοφυλοφιλίας και ανδρικής πορνείας η οποία έχει επικαλυφθεί κάτω από τόνους λήθης και συζήτησης περί ταυτότητας και επιθυμίας. Η ταινία, έχοντας πίσω της τις δεκαετίες 1950-1970, το συζητάει ως κάτι δεδομένο αλλά στο μέλλον θα ήταν όλο και λιγότερο ορατό, αφού τη δουλειά αυτή θα την έκαναν έκτοτε οι πάντοτε «αόρατοι». Από την άλλη, κρατάμε ότι όποτε ο λόγος των ρουφιάνων δημοσιογράφων ασχολούταν με θέματα όπως τις ανδρικές ομοερωτικές πρακτικές, ο στόχος ήταν πάντα η δημόσια τάξη και ο ηθικός πανικός.

καθαρὰ καὶ ξάστερα

ΨΥΧΙΚΟ AIDS ΑΝΩΜΑΛΟΥ ΕΚΜΑΥΛΙΣΤΗ

ΕΣΕΝΑ φίλε που κρατάς τούτη τη στιγμή στα χέρια σου την «Αυριανή», σε χαρακτήρισαν κατά καιρούς διάφοροι αλήτες και αλήτισσες «Έλληνα δεύτερας διαλογής», σε χαρακτήρισαν «άτομο μειωμένου πατριωτισμού», σε ονόμασαν «ηλίθιο ψηφοφόρο» επειδή δεν ψηφίζεις δεξιά, σε αποκάλεσαν «χαχόλο και βλάκα» επειδή επιμένεις να την διαβάζεις αυτή την εφημερίδα! Όλα αυτά τα είπαν διάφορα υποκείμενα του υποκόσμου! Τα είπαν και τα έγραψαν δημόσια κοινωνικά αποβράσματα που λυμαίνονται χρόνια τον τόπο. Χθες εμφανίσθηκε κι ένας χαμερπής ομοφυλόφιλος, ένας κίναιδος ολκής να σε αποκαλέσει φίλε αναγνώστη φασίστα! Μπροστά σε χιλιάδες ανθρώπους και με μια εμπάθεια που διακρίνει τους παθητικούς ανώμαλους, εδήλωσε ότι η εφημερίδα που διαβάζεις είναι φασιστική και συνεπώς εσύ, ο αναγνώστης, φασίστας! Και τα εδήλωσε δημόσια τα θηλυκά του εμέσματα, ένα κνώδαλο που γλείφει από τότε που υπάρχει, τις πατούσες του φασισμού!

ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ της «Αυριανής» είναι αγρότες, εργάτες, συνταξιούχοι, υπάλληλοι, επιστήμονες, καθηγητές, γιατροί, δικηγόροι, αρχιτέκτονες, δικαστές, πολίτες όλων των κοινωνικών στρωμάτων και ποικίλου μορφωτικού επιπέδου, πολλοί νέοι και μυριάδες Έλληνες οικογενειάρχες. Πώς είναι δυνατόν ένα κάθαρμα να αφήνεται ελεύθερο με λύσσα και πάθος όλους αυτούς τους πολίτες να τους βρίζει με την χυδαιότητα των οίκων ανοχής. Ποιός έδωσε το δικαίωμα στον αισχρό εκμαυλιστή νέων που ακούει στα ονόματα Μανωλία, Μάνια, Μινού Χατζηδού, ποιός επέτρεψε σ' αυτό το απόβρασμα να παίρνει το μικρόφωνο στα χέρια του και να εκθέτει οργανωτές μιας φιλανθρωπικής εκδήλωσης και να διασύρει τον Δήμο Αθηναίων υπό την αιγίδα του οποίου ετέθη; Δικαίωμα του καθάρματος να έχει τις απόψεις του, η Δημοκρατία και για τα καθάρματα παραχωρεί δικαίωμα ζωής, δικαίωμά του να είναι μεταξύ των διασημοτέρων ανωμάλων της χώρας, δικαίωμά του να βιώνει τον κιναιδισμό του, δεν έχει όμως κανένα δικαίωμα να ταυτίζει με τις ιδιότητες και τη σάπια νοοτροπία του χιλιάδες Αθηναίους που τίμησαν μια μεγάλη καλλιτέχνιδα που ήρθε από την Ευρώπη να τραγουδήσει! Αυτό το σκουληκιασμένο τομάρι αποτελεί στίγμα για τη σημερινή ελληνική κοινωνία. Να προστατεύσουμε τα παιδιά μας από το ηθικό AIDS αυτού του βρωμερού υποκειμένου. Αρκετοί νέοι πλήρωσαν ακριβά τη γνωριμία τους μαζί του. Όχι άλλα θύματα...

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΔΙΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι ο κίτρινος τύπος και οι μηχανισμοί του ΠΑΣΟΚ ήταν εξοικειωμένοι με ομοφοβικές επιθέσεις μέσω του Τύπου. Χαρακτηριστική ήταν η επίθεση της Αυριανής στον Χατζιδάκι μέσω του Διακογιάννη (γνωστού αποβράσματος αντισημίτη).

Από το κέντρο στην άκρη (και πάλι πίσω)

Επόμενη στάση είναι η ταινία του Κωνσταντίνου Γιάνναρη με τίτλο *Από την άκρη της πόλης*. Η ταινία βγήκε στις κινηματογραφικές αίθουσες το 1998. Περιγράφει μια παρέα νεαρών Ρωσοπόντιων, με καταγωγή από το Καζακστάν, οι οποίοι ζουν στο Μενίδι. Η ταξική και η εθνική τους θέση προσδιορίζει την καθημερινότητά τους: συγκρούονται με τις οικογένειές τους, προχωρούν σε μικροκλοπές και σεξουαλική εργασία προκειμένου να έχουν λεφτά στην τσέπη, θέλουν να ξεφύγουν από το Μενίδι βολτάροντας στο κέντρο της Αθήνας. Οι ερασιτέχνες ηθοποιοί, μετανάστες που βρήκε ο Γιάνναρης, καθώς και οι διάλογοι στα ρώσικα πετυχαίνουν να απεικονιστεί το κάτω πάτωμα του προλεταριάτου χωρίς καμία διάθεση υποτίμησης ούτε εξωραϊσμού. Η ταξική βία είναι κεντρική στην πλοκή της ταινίας και περιλαμβάνει όλες τις πτυχές της ζωής.

Οι νεαροί Ρωσοπόντιοι Μενιδιώτες έχουν σαν διασκέδαση τις βόλτες με τα αυτοκίνητα που τους δανείζουν οι μεγαλοαστές φίλες τους και τον χορό σε ντίσκο, σε κλαμπ και στην ύπαιθρο. Αναπαράγονται κοινωνικά μέσα από τη χρήση ναρκωτικών, παίζοντας ρουλέτα, φρουτάκια. Έρχονται στο προσκήνιο μέσα από την αντιπαράθεσή τους με τη δουλειά στην οικοδομή («Αυτές οι δουλειές είναι μόνο για μαλάκες και Αλβανούς») και το μέλλον που προσδοκούν οι γονείς τους· τα αδιέξοδα και η ασφυξία που βιώνουν έχουν ως αποτέλεσμα να προχωρούν σε ακραίες (για το μικροαστικό βλέμμα) επιλογές και να εκφράζουν έναν συναισθηματικό κυνισμό. Μ' αυτή την έννοια, η παρέα των Ρωσοπόντιων συμπυκνώνει τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ένα ολοένα και μεγαλύτερο τμήμα της προλεταριακής νεολαίας: αποξένωση από τη θεσμική εκπαίδευση, ολοένα και μεγαλύτερη απόσταση από τους γονείς, τα ναρκωτικά ως επιλογή αυτοκαταστροφής, απέλπιδες προσπάθειες να ξεφύγουν από το να γίνουν ανειδίκευτοι εργάτες μέσω της στελέχωσης της 'παράνομης' οικονομίας, νοσταλγία ενός ρομαντικού παρελθόντος πριν τη μετανάστευση στην Ελλάδα. [4]

Οι μετασχηματισμοί των 90s, τόσο στο επίπεδο των Βαλκανίων όσο και στο επίπεδο της αλλαγής της ταξικής σύνθεσης στο εσωτερικό της ελληνικής επικράτειας, εμφανίζονται και στην ταινία μέσα από ένα σχήμα ομοφυλόφιλων σχέσεων που κεντράρει στην αντρική πορνεία από νεαρούς Αλβανούς και Ρωσοπόντιους. Παρότι αναγνωρίζονται οι διαφορές ανάμεσα στις δύο αυτές φιγούρες (*«Αυτοί είναι αλλιώς... Αλβανοί... Φύγαν απ' τα σπίτια τους, απ' την πατρίδα τους... Χαμένα... εμείς είμαστε αλλιώς... Αυτοί είναι πολύ χωριό...»*), η κοινή πρακτική της εργασίας στο σεξ είναι αυτό που τις ενώνει. Πρώτο βασικό χαρακτηριστικό είναι ο ταξικός διαχωρισμός μεταξύ ελλήνων και μεταναστών –που ενδεχομένως μοιράζονται ένα κοινό βαλκανικό background. Στην ταινία, ο βασικός πελάτης των αγοριών είναι ο Νίκος (αστικής καταγωγής DJ) που μένει σε ένα μεγαλοαστικό σπίτι στη Γλυφάδα και αναδεικνύει την οικονομική του άνεση και επιτυχία, συμπυ-

κνώνοντας την απόλυτη αντίθεση με τις συνθήκες ζωής των νεαρών εραστών του.

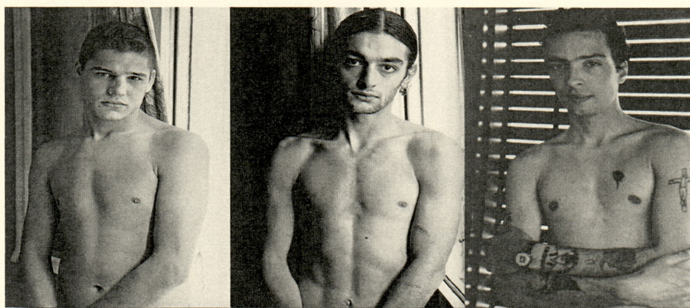
Το δεύτερο βασικό χαρακτηριστικό είναι η σεξουαλική αγορά νέων αντρών σε συγκεκριμένα μέρη/ τόπους της Αθήνας. Σ' αυτούς τους χώρους ομοερωτικής δραστηριότητας, το μεροκάματο της αντρικής πορνείας είναι μια πρακτική ώστε οι νεαροί Ρωσοπόντιοι να ανέλθουν ταξικά, μέσω της κατανάλωσης. Η σύναψη ευκαιριακών ομοφυλοφιλικών δεσμών είναι ένα όχημα ώστε να μετακινηθούν από την περιφέρεια (Μενίδι) στο κέντρο και τις αστικές περιοχές (Γλυφάδα) της Αθήνας. Το ευκαιριακό έτερο- και ομο-φυλόφιλο σεξ σε ξενοδοχεία του κέντρου και σε πολυτελή διαμερίσματα στα προάστια είναι η εύκολη πρακτική δραστηριότητα ώστε να μπορούν να καταναλώσουν –ειδικά αν συγκριθεί με την επίπονη, χειρωνακτική ανειδίκευτη εργασία. [5]

Έτσι, λοιπόν, σε αντίθεση με το *Αγόρια στην πορνεία* που ο Ευστρατιάδης κατασκευάζει ένα πρόβλημα και μια ταυτότητα όντας ο ίδιος έξω από αυτόν τον κόσμο που περιγράφει, στο *Από την άκρη της πόλης* βλέπουμε τι συμβαίνει «από μέσα». Γι' αυτό τον λόγο, ίσως, η πλατεία Ομόνοιας αποκαλύπτεται (χωρίς ετεροσεξιστική περιγραφή) σαν ένας τόπος-σύμβολο που συνδυάζει «τη μεγιστοποίηση της απόδοσης (αριθμός συντρόφων κατ' αναλογία προς την αμοιβή) και ελαχιστοποίηση του κόστους (χρόνος και άρνηση προτάσεων).» [6]

Στην παροχή των σεξουαλικών υπηρεσιών από τους άντρες που εργάζονται στην πορνεία κεντρικό διακύβευμα αποτελεί η εναλλαγή των σεξουαλικών ρόλων. [7] Στην ταινία εμφανίζεται ο Παναγιώτης, ο οποίος κατηγορείται από τα υπόλοιπα μέλη της παρέας ότι απολαμβάνει το παθητικό σεξ («*μωρή γαμιόλα, που τον παίρνεις χωρίς σάλιο*»). Καθώς συνεχίζεται ο διάλογος, ο Παναγιώτης αποδέχεται την εναλλαγή των σεξουαλικών ρόλων και τη δικαιολογεί βάσει των υψηλότερων αποδοχών («*έφαγα έναν πούτσο, 40.000, καλό μεροκάματο*»). Και τότε ο πρωταγωνιστής, ο Σάσια, τον επαναφέρει στην τάξη, προσπαθώντας να θέσει τα όρια μεταξύ αντρικής πορνείας και ομοφυλοφιλίας ως μια διαφορά που στηρίζεται στην επιθυμία για συναισθηματικό δεσμό και όχι στην σεξουαλική πρακτική («*κάνεις βίζιτες, δεν είσαι πούστης. Θα σου πάρουν τον αέρα οι πούστηδες*»).

Μια ακόμη κρίσιμη οριοθέτηση που διαγράφεται φανερά στην ταινία αφορά στην αντίθεση μεταξύ της γυναικείας και της αντρικής πορνείας. Η αντίθεση αυτή συμπυκνώνεται στη φράση «Αν έχεις φιλενάδα και δεν την αγαπάς, κάν' την πουτάνα να τα κονομάς!» Η γυναικεία πορνεία (μέσα από τη φιγούρα της Νατάσας) σκιαγραφείται ως καταναγκαστική: ο συνεχής έλεγχος, οι συνθήκες εγκλεισμού, η αγοραπωλησία της ως ανθρώπινου κρέατος που φέρνει λεφτά, η αλλαγή των προτύπων σεξεργάτριας που συνοδεύουν την αντικατάσταση των ελληνίδων από τις μετανάστριες είναι τα στοιχεία που έρχονται σε πλήρη αντιπαράθεση με την αντρική πορνεία. Οι νεαροί Μενιδιώτες, από ένα σημείο και μετά, επιλέγουν και αποφασίζουν οι ίδιοι με ποιον τρόπο θα βγάλουν τα «εύκολα» λεφτά, ξεφεύγοντας από την οικοδομή και την προδιαγεγραμμένη οικογενειακή προσδοκία. Αντίστοιχες είναι και οι διαφορές στους νταβατζήδες: για τους Έλληνες συνιστά 'απλώς' μια επικερδή ενασχόληση ενώ για τους Ρωσοπόντιους εμφανίζεται (σε έναν βαθμό) ως αποτέλεσμα του κοινωνικού τους αποκλεισμού. [8]

Το *Από την άκρη της πόλης* δεν είναι η μόνη ταινία που θέτει το ζήτημα ανδρικός ομοερωτισμός-πορνεία και μάλιστα σε συνάρτηση με τη μετανάστευση της δεκαετίας του 1990. Άλλη μία του ίδιου σκηνοθέτη, του Γιάνναρη, με τίτλο *Μια θέση στον Ήλιο* (1994) βάζει το ίδιο θέμα, εκεί με πρωταγωνιστή τον 18χρονο αλβανό μετανάστη «Παναγιώτη». Το φωτογραφικό άλμπουμ του Μπλάκι, αντίστοιχα, με ημίγυμνα αγόρια της δεκαετίας του 1990 που φωτογραφίζονται μπροστά σε παράθυρα ξενοδοχείων (βλ. φωτό) έχει παρόμοια θεματική, αν και εκεί υποτίθεται οι φωτογραφίες μιλούν από μόνες τους. [9] Στην πραγματικότητα τα ονόματα μιλούν από μόνα τους: πάνω από τα μισά είναι μεταναστών. Η διαφορά αυτών των δημιουργιών σε σχέση με του Ευστρατιάδη είναι προφανής: εδώ λείπει τελείως ο ηθικός στιγματισμός της ομοερωτικής επιθυμίας. Η μετάβαση από ταινία σε ταινία είναι ορατή: η χώρα ήταν έτοιμη για να μπει σιγά-σιγά σε μια τροχιά «προοδευτική». Οι μετανάστες εξυπηρέτησαν αυτή τη μετάβαση γιατί ό,τι είχε να κάνει με εργασία, δηλαδή με πορνεία, το ανέλαβαν οι ίδιοι και τόσο αυτοί όσο και η σεξεργασία μπήκανε στο ίδιο ντουλάπι, γίνανε κομμάτια της ίδιας ομερτά. Έκτοτε, η σύγχρονη μετα-ψυχροπολεμική ομοφυλοφιλία ήταν έτοιμη να παραδοθεί στα αποστειρωμένα περιοδικά και σαν πικάντικο διακοσμητικό στο σύγχρονο λάιφσταϊλ.

Και η πορνεία; Και η δημόσια τάξη; Μα, οι μπάτσοι εντωμεταξύ δεν πήγαν πουθενά. Και ούτε και οι ειδικοί οι οποίοι προετοίμασαν με τις γνωστές μεθόδους το «πρόβλημα». Οι αριστεροί κοινωνικοί επιστήμονες εκκινώντας από φιλάνθρωπη διάθεση λειτούργησαν υπερασπιστικά για το ελληνικό κράτος –αποκρύπτοντας τον κομβικό του ρόλο στην εγκληματοποίηση των μεταναστών. Κάποιοι, σαν τον Ιορδάνη Ψημμένο, ερμήνευσαν τις μετανάστριες που εργάζονταν καταναγκαστικά στην πορνεία ως «υποκείμενα που είναι δημιουργήματα της άστατης και μη δημοκρατικής πολιτικής ζωής στις χώρες του πρώην σοσιαλισμού και που στις χώρες υποδοχής πλαισιώνουν τους χώρους εξαίρεσης για ανθρώπους δεύτερης κατηγορίας, χωρίς ιστορία και μέλλον». [10] Συνηγόρησαν προς την ανάγκη να αντιμετωπιστεί η υποτιθέμενη εγκληματοποίηση των μεταναστών, προτείνοντας στο κράτος να φτιάξει κέντρα υποδοχής μεταναστών «ιδίως των ανθρώπων χωρίς βίζα και άδεια εργασίας, [τα οποία να] λειτουργούν σαν πρώτοι συμβουλευτικοί σταθμοί σε θέματα νομικού περιεχομένου (πώς θα αποκτήσει κάποιος άδεια παραμονής-εργασίας), κοινωνικού προσανατολισμού (πώς θα υποστηριχθεί η ύπαρξη του μετανάστη στο διαφορετικό περιβάλλον), και οικονομικού χαρακτήρα (πώς, ιδίως ένας ανήλικος, θα εκπαιδευτεί ώστε να ενσωματωθεί στο αποδεκτό κοινωνικά εργασιακό περιβάλλον)». Υπερασπίστηκαν τον ρόλο των ανθρωπιστικών επιστημών στη διαχείριση της εργασιακής δύναμης των μεταναστ(ρι)ών, ζητώντας τμήματα «με ειδικευμένους κοινωνιολόγους και ψυχολόγους για την αποκοπή των παιδιών αυτών από τη βιομηχανία του sex και τη μαφία. [...] σε εθελοντική βάση και χωρίς την παρουσία της Αστυνομίας (εφόσον θεωρείται ανασταλτικός παράγοντας από τους μετανάστες)». [11] Αντίστοιχα, για τον αριστερό εγκληματολόγο Γιώργο Λάζο, το πρόβλημα με τη σύγχρονη πορνεία –που την ονομάζει «πορνεία επιβίωσης» (σε αντίθεση με την άλλη που ήταν τι δηλαδή;)– ήταν ότι παρέμενε αχαρτογράφητη και χωρίς επίβλεψη από το κράτος (και τους γιατρούς!). Τα νούμερα, δυστυχώς, της πορνείας των ανδρών ήταν τελείως σκοτεινά και ακόμη πιο θεοσκότεινα ήταν αυτά της πορνείας μεταναστών, ανηλίκων και μη. Δεν επρόκειτο βέβαια για κρατική αποτυχία, αλλά ίσα-ίσα για επιτυχία! Έτσι ήταν κανονισμένο να γίνει. [12]

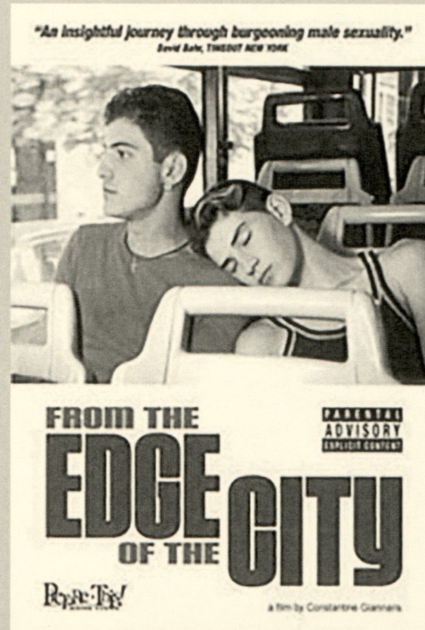
Συμπεράσματα για τη μετάβαση

Οι ταινίες είναι παιδιά της εποχής τους. Συνεπώς, είναι χρήσιμη η γενική πολιτική αφήγηση, η μεγάλη εικόνα, προκειμένου να μπορούμε να τις εντάξουμε στα ερμηνευτικά σχήματα της περιόδου που εμφανίστηκαν αλλά και να διαπιστώσουμε την πολιτική τους χρησιμότητα στην τωρινή συγκυρία. Έτσι, στις ταινίες των πρώτων μεταπολεμικών δεκαετιών οι γκέι είτε αγνοούνταν είτε παρουσιάζονταν σαν (γελοίες, άσχημες, κακές, ανήθικες) καρικατούρες. Στις ταινίες των 70s και 80s κυριαρχούσε ο σκανδαλοθηρικός χαρακτήρας και η ανηθικότητα των «ανώμαλων»: οι γκέι συνιστούσαν κάποιου είδους κίνδυνο που επηρέαζε τη νεολαία. Εδώ σιγά σιγά έκανε την εμφάνισή της η σχέση της ομοφυλοφιλίας με την ανδρική πορνεία, ενώ εξακολουθούσε να υπάρχει η εικόνα του θηλυπρεπούς γκέι «προσφέροντας εύπεπτη διασκέδαση και, παράλληλα, [διαμορφώνοντας] κοινωνικές ιδέες και ηθικές αξίες στο κοινό.» [13] Η ομοφυλοφιλία εικονογραφήθηκε σαν σύμβολο ηθικής παρακμής και έκφραση μιας εκθηλυμένης αστικής κουλτούρας –σε αντιπαράθεση, προφανώς, με τον ελληνικό στρέιτ ανδρισμό ως σύμβολο εθνικής και ταξικής ισχύος.

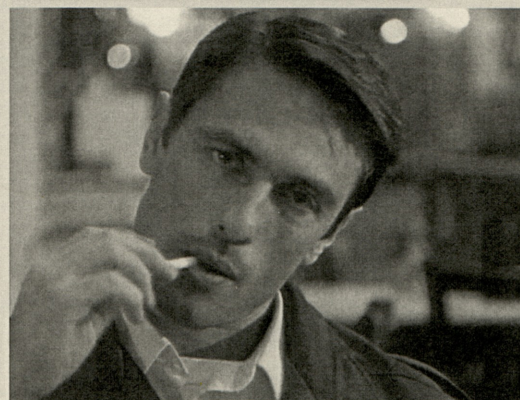
Ενδεικτικό παράδειγμα είναι το ότι στο *Από την άκρη της πόλης* ο μόνος θηλυπρεπής άντρας που εμφανίζεται στην ταινία, εργάζεται ως τσατσά σε μπουρδέλο. Δηλαδή, ενώ μέχρι τότε κυριαρχούσαν στις ταινίες οι εικόνες των θηλυπρεπών, 'παθητικών' γκέι (με χαρακτηριστικά ονόματα: ο «Φίφης», ο «Λελές», ο «Ντιντής»), από τη δεκαετία του '90 και μετά εμφανίστηκε η εικόνα γκέι αντρών, με σώματα εφηβικά και συνάμα ρωμαλέα. Μέσω αυτών των σωμάτων έγινε η σύνδεση με την παιδεραστία, μια αναπαράσταση που κατέληγε πίσω στη δημόσια τάξη και την ανάγκη πειθάρχησης και ποινικής αντιμετώπισης όσων γκέι αποκλίνουν από τα πρότυπα. Σ' αυτή την ιστορική και πολιτική συγκυρία εμφανίστηκαν οι μετανάστες από τα Βαλκάνια και το πρώην ανατολικό μπλοκ.

Στα μέσα της δεκαετίας του '90, το ελληνικό κράτος είχε ήδη δημιουργήσει έναν τρόπο διαχείρισης και ελέγχου του προλεταριάτου που δεν βασιζόταν πλέον στο πολιτικό κριτήριο (όπως παρουσιάζεται στο *Αγόρια στην πορνεία*) αλλά στο εθνικό (*Από την άκρη της πόλης*). Τα πιστοποιητικά κοινωνικών φρονημάτων των προηγούμενων τριάντα χρόνων αντικαταστάθηκαν από τις άδειες εργασίας/ παραμονής. Με την τεχνολογία αυτού του χαρτιού, το ελληνικό κράτος και ο εθνικός του κορμός έφτιαξαν έναν νέο δυνάμει εσωτερικό εχθρό, του οποίου την εργασιακή δύναμη απομύζησαν προκειμένου να πλουτίσουν. Καθώς άλλαζε η σύνθεση της εργατικής τάξης, διαμορφωνόταν αντίστοιχα και ένας καινούριος καταμερισμός εργασίας. Αυτός ο καταμερισμός επενδύθηκε συστηματικά με τόνους ρατσισμού και είχε ως αποτέλεσμα να διαμορφώσει τους όρους της υποτιμημένης εργασίας (χαμηλά μεροκάματα, ανυπαρξία 'αστικών' δικαιωμάτων, απλήρωτα δεδουλευμένα, ανασφάλιστη εργασία). Η εθνική συμφιλίωση, δηλαδή, συνδέθηκε άρρηκτα με την επανέναρξη μιας αντεργατικής κρατικής πολιτικής, με κέντρο βάρους τον ρατσισμό (τις άδειες παραμονής). [14]

Από τα παραπάνω, προκύπτει και το κεντρικό συμπέρασμα αυτού του κειμένου: ενώ η ομοφυλοφιλία αναδυόταν ως ταυτότητα, η εργασία και οι μετανάστες κρύβονταν. Καθώς μπαίναμε στη δεκαετία του '90, η ομοφυλοφιλία ολοένα και περισσότερο ξεκίνησε να συνδέεται με τα δίπολα «πρόοδος/ αντίδραση», «μοντερνισμός/ παράδοση». Η ομοφυλοφιλία –στην αρχή «εγκληματική» και στη συνέχεια «εγκληματογόνος»– έγινε ορατή σαν συμπεριφορά μιας εσωτερικευμένης ουσίας (δηλαδή, σαν ταυτότητα). Για εκείνους που έμεναν έξω από τα σιγά-σιγά διαμορφωμένα πρότυπα της ομο-κανονικότητας, το μενού περιλάμβανε εγκληματοποίηση και στο βάθος μπάτσους. Τελικά η δημόσια τάξη έμεινε απ' τη δεκαετία του 1950, έστω και αν (ή, ακριβώς παράλληλα) με το που ο αντρικός ομοερωτισμός αποστειρώθηκε.

Πάνω, η αφίσα του *Από την Άκρη της Πόλης* (1998) και κάτω μια σκηνή από το *Μια Θέση στον Ήλιο* (1994). Οι δύο ταινίες του Γιάνναρη, σπάνια ντοκουμέντα από τη δεκαετία του 1990, μιλάνε για ένα θέμα που στον σύγχρονο μέινστριμ "ταυτοτικό" λόγο περί ομοφυλοφιλίας έχει μπει στην ντουλάπα και, ταυτόχρονα, αποφεύγουν να εγκληματοποιούν το ψωνιστήρι.

Υποσημειώσεις

[1] Κώστας Τσαρούχας, *Αγόρια στην Πορνεία*, Αθήνα: Κάκτος, 1981.

[2] Το ΑΚΟΕ είχε ασχοληθεί με το ζήτημα δημοσιεύοντας σχετικό συλλογικό κείμενο, βλ. «Θέσεις του ΑΚΟΕ για τη βία και τους φόνους των ομοφυλόφιλων», *Αμφί* (Β΄ Περίοδος), τχ. 12-13, 1982, σ. 4-8.

[3] Κωνσταντίνος Κυριακός, *Επιθυμίες και πολιτική. Η queer ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου (1924-2016)*, Αθήνα: Αιγόκερως, 2017, σ. 186.

[4] Μαρία Παραδείση, *Κινηματογραφική αφήγηση και παραβατικότητα στον ελληνικό κινηματογράφο (1994-2004)*, Αθήνα: Τυπωθήτω-Δάρδανος, 2006, σ. 58.

[5] Κυριακός, *ό.π.*, σ. 255.

[6] Κυριακός, *ό.π.*, σ. 251.

[7] Παραδείση, *ό.π.*, σ. 48· Κυριακός, *ό.π.*, σ. 255-256.

[8] Παραδείση, *ό.π.*, σ. 48-49.

[9] Μιχάλης Ηλιού, *Άγιοι της πλατείας Ομονοίας στο παράθυρό μου*, Αθήνα: Futura, 2002.

[10] Ιορδάνης Ψημμένος, *Μετανάστευση από τα Βαλκάνια – Κοινωνικός αποκλεισμός στην Αθήνα*, Αθήνα: Παπαζήσης, 2004 [α΄ έκδοση 1995], σ. 199.

[11] Ψημμένος, *ό.π.*, σ. 203.

[12] Γρηγόρης Λάζος, *Πορνεία και διεθνική Σωματεμπορία στη σύγχρονη Ελλάδα*, Αθήνα: Καστανιώτης, 2022, σ. 59-60.

[13] Κυριακός, *ό.π.*, σ. 21.

[14] Όλα αυτά εκτίθενται αναλυτικά στο Antifa Negative, «Από τα πιστοποιητικά φρονημάτων στην άδεια παραμονής. Η παρανομοποίηση των μεταναστών εργατών στην υπηρεσία της εθνικής συμφιλίωσης», στο *Μεταπολίτευση: το ελληνικό κράτος, η αριστερά κι εμείς*, Αθήνα, 2023, σ. 128-134.

“

«Πρέπει να διαθέτει κανείς υπέρμετρο θράσος, μεγάλο θάρρος για να τα βάλει με μια τόσο ισχυρή κοινωνία, με τους πιο αυστηρούς θεσμούς, και με νόμους προστατευμένους από μια αστυνομία που αντλεί τη δύναμή της τόσο από τον θρυλικό, μυθολογικό, απροσδιόριστο φόβο που γεννάει στις ψυχές των παιδιών, όσο κι από την οργάνωσή της. [...]

Μη θεωρείτε κύριοι, κυρίες και δεσποινίδες πως αρκεί να σκύψετε με έγνοια, επιείκεια, κι ενδιαφέρον γεμάτο κατανόηση πάνω στην παιδική εγκληματικότητα για να κερδίσετε δικαιωματικά, την αφοσίωση και την ευγνωμοσύνη τους...

Καθώς λοιπόν έχουμε διαιρεθεί... μεταξύ μη ενόχων (δεν λέω αθώων), μεταξύ μη ενόχων που είσαστε εσείς, και ενόχων που είμαστε εμείς, να ξέρετε ότι είναι μια ολόκληρη ζωή που σας οδήγησε σε τούτη την πλευρά της διαχωριστικής γραμμής, απ' όπου νομίζετε ότι μπορείτε ακίνδυνα και για την ηθική σας ηρεμία, να μας τείνετε χείρα βοηθείας. Όσο για μένα, έχω κάνει την επιλογή μου: θα είμαι με την πλευρά του εγκλήματος. και θα βοηθάω τα παιδιά, όχι να επιστρέψουν στα σπίτια, στα εργοστάσια, στα σχολεία σας, στους νόμους και στα ιερά και στα όσια τα δικά σας, αλλά να τα παραβιάζουν. Αλίμονο!»

”

Jean Genet, *Το παιδί-εγκληματίας*, Άγρα, 2015